

Tuusniemen Joulu 2015

TUUSNIEMEN JOULU 2015

Lukijalle.....	2
<i>Valto Holopainen</i>	
Jouluterveiset tuusniemeläisille.....	3
<i>Tuija Valta</i>	
Veli, löydä veljesi.....	4
<i>Aimo Junkkari</i>	
Kyltityyriä, kyltityyriä - kas siinäpä kysymys syyri.....	6
<i>Seppo Kononen</i>	
Pääsiäisyön palvelus Tuusniemen ortodoksisessa kirkossa.....	8
<i>Martti Kähkönen</i>	
Itsenäisyyspäivän puhe.....	10
<i>Marjatta Pekkonen</i>	
Hyvän Joulun toivotuksien.....	11
<i>Tauno Pitkänen</i>	
Rintamaveteraanit Tuusniemen osasto historiikki.....	12
<i>Valto Holopainen</i>	
Kaija ja Ulla jäivät sotaorvoiksi.....	14
<i>Heli Haring</i>	
Etelä-Tuusniemen kyläyhdistys on Tuusniemen ensimmäinen.....	16
<i>Marja-Leena Lempinen</i>	
Hiidenlahden kyläyhdistyksen 30-vuotisjuhlan juhlapuhe.....	18
<i>Asta Tirkkonen-Hersio</i>	
Rukiinleikkuun SM-kilpailut Riuttalassa.....	19
<i>Marjatta Pekkonen</i>	
Kylämatkalta suoraan evakkoon 1939.....	20
<i>Reino Miskala</i>	
Normandian maihinnoususta Kämmenjärvelle.....	22
<i>Valto Holopainen</i>	
Sota-ajan kekseliäisyyttä.....	23
<i>Tuulikki Keränen</i>	
Tuusniemen Turulasta Maningan Halolaan.....	24
<i>Veli Nykänen</i>	
Muisteloita Enonsalon koulusta.....	26
<i>Ville Miettinen, Valto Holopainen</i>	
Roskakalakukko.....	27
<i>Valto Holopainen</i>	
Varsinaiset sotasankarit.....	28
<i>Veli Koponen</i>	
Pajumäen Hirvimiehet ry.....	29
<i>Anna-Liisa Happonen</i>	
Marika Auvisen taidetta.....	30
Koivuharjun Eeron Mikko-kettu.....	32
<i>Eero Pelkonen</i>	
Tuusniemi sai nimensä silkkiuikustaan.....	34
<i>Ilmari Kosonen</i>	
Harjoittelija minä vielä olen, sanoo Seppo.....	35
<i>Valto Holopainen</i>	
Lapsuusmuistoja Kuivinniementä.....	36
<i>Eija Sollo</i>	
Eeron traktorit.....	38
<i>Valto Holopainen</i>	
Ohtaansalmen rajakivi.....	40
<i>Valto Holopainen</i>	
Tuolin tarina.....	41
<i>Seppo Hallman</i>	
Kalakukon ylistys.....	41
<i>Taimi Soininen</i>	
Tuusniemen nykypäivää.....	42
<i>Valto Holopainen</i>	
Satu siitä, kuinka Mono-tonttu muutti Tuusmäkeen.....	44
Muistoissamme.....	46
<i>Valto Holopainen, Anna-Liisa Happonen, Lanko-Seppo</i>	
Rakkaus.....	49
<i>Marika Auvinen</i>	
Hyvän Joulun toivotukset.....	50
Joulutervehdys.....	51
Ilmoitukset.....	52

PÄÄTOIMITTAJA

VALOKUVAT (ellei toisin merkitty)

Valto Holopainen

KANSI

Riitta Hätinä, kannen maalaus

LEHTITOIMIKUNTA

Kari Puustinen, puheenjohtaja

Raimo Hätinä, sihteeri

Pekka Mustonen

Anna-Liisa Happonen

JOULUTERVEHDYKSET

Anna-Liisa Happonen

ILMOITUKSET JA MARKKINOINTI

Kari Puustinen, Raimo Hätinä, Pentti Auvinen,

Reino Miskala, Eero Smolander, Seppo Miettinen,

Teuvo Voutilainen

JULKAISIJAT

Tuusniemen Lions Club

Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ry

PAINOPAIKKA

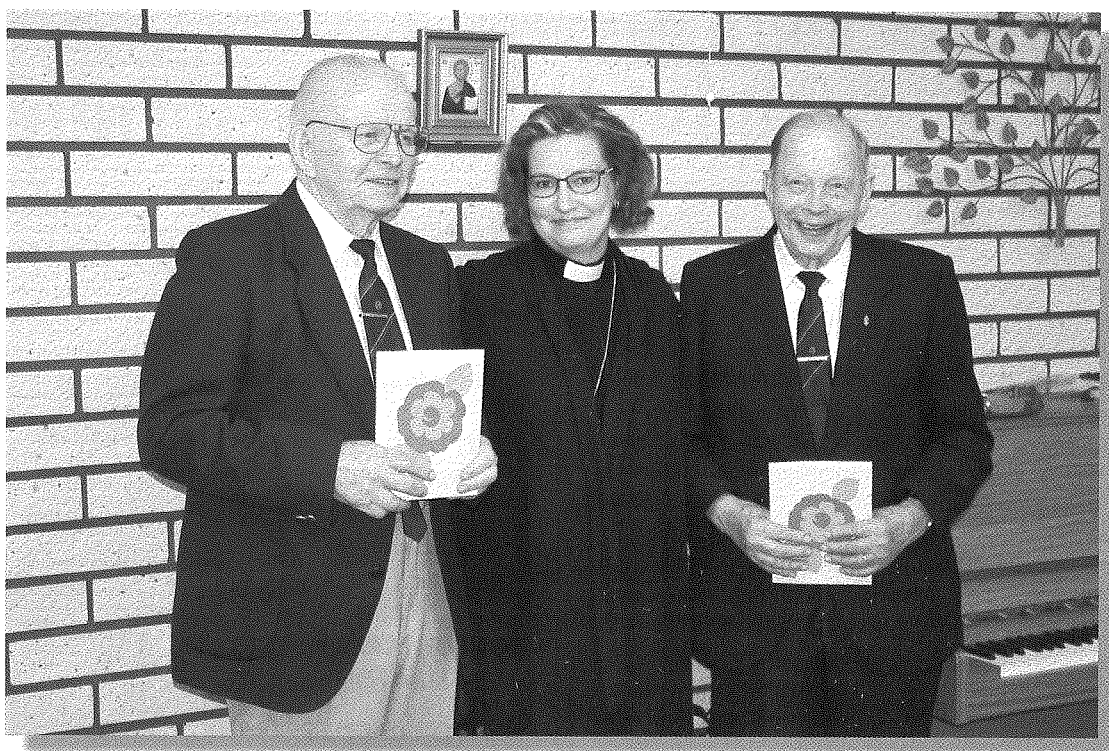
Kuopion Liikekirjapaino Oy

KIITOS

Julkaisijayhteisöt ja me lehden tekijät kiitämme tämän lehden tukijoita, ilmoittajia, kirjoittajia, kuvittajia ja kaikkia lehden tekoon osallistuneita. Ennen kaikkea Teitä lukijoita. Mahdollisesti kertyneet varat tullaan käyttämään kotiseututyöhön ja nuorison hyvien harrastusten tukemiseen.

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA 2016
Terveisin:

Lähetäessänne tämän lehden lahjaksi, voitte kirjoittaa tervehdyksen myös yllä olevaan laatikkoon.

Veteraanit Tenho Romppanen ja Viljo Räsänen 3.9.2015 90-vuotispäiviä pitämässä. Tuusniemen aluepappi Paula Hagman-Puustisella oli mieluinen tehtävä olla onnittelemassa. Kuva: Esko Taskinen.

Lukijalle

Tuusniemen Joululehti ilmestyi jälleen. Ensimmäinen numero julkaistiin vuonna 1989. Siitä on aikaa 26 vuotta.

Koko ajan olemme pyrkineet pitämään tämän lehden sisällön ja taiton perinteellisenä. Aina silloin tällöin tulee toiveita lehden uudistamisesta nykyaikaisempaan muotoon. Samoin toivotaan, että sisältö voisi olla pirteämpi ja nuorekkaampi. Tämä on ihan hyvä asia, se kertoo kiinnostuksesta lehteämme kohtaan.

Kuitenkaan emme ole vielä harkinneet muutosta. Tehäisiinkö tämä esimerkiksi moniväripainatuksena kiiltävälle paperille? Tällaisia lehtiä on tänä päivänä maailma täynnä. Niin myös juttuja, kertomuksia tarinoita, runoja ja kuviakin.

Tulee usein toistettua lehtemme alkuperäistä tavoitetta, kertoa Tuusniemen perinteestä ja nykypäivästä. Perinnettä jää unholaan, entistä nopeammin. Perinteen tallentamisesta saammekin kiitosta. Tämä antaa uskoa jatkaa vielä samalla tavalla. Tässä perinteen tallentamisessa odotamme teidän kaikkien apua.

Sotaveteraanit ja rintamamiehet edustavat perinnettä, jos ketkään. Olemme saaneet elää rauhan aikaa 70 vuot-

ta. Silti meillä on joukossamme näitä veteraaneja. Heistä viimeiset ovat tulleet tänä vuonna 90-vuoden ikään. Onnittelemme!

Ovien aukaiseminen

Olemme oppineet, että oven aukaiseminen kanssakulkijalle on kohteliasta. Kohtelias mies aukaisee oven aina naiselle, vanhukselle ja vammaiselle, miestä unohtamatta.

Tänä vuonna me suomalaiset olemme hämmentyneet. Olemme joutuneet avaamaan kaikki ovet pakolaisille. Toisista kulttuureista meille on nyt tullut kymmeniätuhansia pakolaisia. Tätä ei ole ennen koettu. Karjalasta tulleet siirtolaiset olivat oman maan kansalaisia. Tämän lehden painoon mennessä tapahtui järkyttävä verilöyly Pariisissa. Se on jo lähellä. Mitä on vielä tulossa? Toivomme saavamme elää rauhassa.

Kuitenkin toivotamme teille lukijat, hyvät ystävämme, Hyvää Joulua ja Onnellista Vuotta 2016.

Valto Holopainen,
päätoimittaja

Joulutervehdys tuusniemeläisille!

Aloitin Tuusniemen Teollisuus Oy:n toimitusjohtajan tehtävässä 3.8.2015. Tuntemukseni Tuusniemestä rajoittui sitä ennen muutamiin yrittäjiin ja Joensuuhun matkatessani näkemiini Teboilin ja sataman kyltteihin. Muistikuvieni mukaan Tuusniemi oli profiloitunut matkailuun. Kunnan nettisivut osoittautuivat hyödyllisiksi valmistautuessani työpaikkahaastatteluun. Sieltä löytyi paljon tietoa Tuusniemestä. Kun aurinkoisena haastattelupäivän aamuna kaarsin valtatieltä Tuusniemelle, piirtyi silmiini ensiksi Tuusniemen kaunis kirkko. Kunnantalolle sisälle tultuani minut otti vastaan iloinen asiakaspalvelija kunnan neuvonnassa eikä kunnanjohtaja ja Tuusniemen Teollisuus Oy:n hallituksen jäsenet kalvenneet ystävällisyydessä hänelle. Haastattelun päätteeksi kävin tutustumassa kirkkoon ja satamaan. Havaitsin vierailullani myös päivittäistavarakauppojen ja apteekin monipuolisen tarjonnan. Kaikki nämä luettelemani asiat ovat erinomaisia Tuusniemen käyntikortteja.

Nyt jo muutaman kuukauden Tuusniemellä työskenneltyäni, olen havainnut muutakin. Tuusniemi on ennen kaikkea kauniin luonnon ja rauhan tyyssija, mutta myös yhdistysten ja kylttien luvattu maa. Kuntalaiset ovat erityisen aktiivisia yhdistystoimijoita. Kylttejä taas tarvitaan ohikulkijoiden pysäyttämiseksi, muuten ainoastaan Teboilin kyltti muistuttaisi, että valtatie varrella on elämää. Tuusniemi onkin valtatievarren ainutlaatuinen yllättäjä. Missään muussa näin pienessä kunnassa ei ole tarjolla tällaista määrää rantatontteja kuin Tuusniemellä. Muutenkin rantoja on runsaasti. Lähes kaikki tuntuvat asuvan, jos ei nyt ihan veden äärellä, niin ainakin veden läheisyydessä. Jos haluaa perustaa yrityksen luonnon keskelle, täällä se on mahdollista. Hyvät kulku- ja tietoliikenneyhteydet takaavat sen.

Ensi tökseni olen ryhtynyt toteuttamaan Tuusniemen elinkeino-ohjelmaa, joka laadittiin keväällä 2015. Kärkiteemat ovat sataman alueen, liikekeskustan ja teollisuusalueen kehittäminen. Näitä pyritään edistämään monipuolistamalla palvelutarjontaa, hakemalla uusia yrityksiä, luomalla jatkuvan kesätahtuman konsepti ja laatimalla teollisuusalueen kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma. Kesätahtuman konseptia testataan kesällä 2016, jolloin Tuusniemen satamassa järjestetään iso tapahtuma. Tavoitteena on vähintään 5000 osallistujaa, mutta enemmänkin saa tulla. Tavoite on ihan realistinen, koska aiempien maatalousmessujen osanottajamäärä oli samaa luokkaa ja täällä on kokemusta tapahtumien järjestämisestä. Tapahtuman kohderyhmänä ovat kuntalaiset, kesäasukkaat ja muualta tulevat lomailijat ja lähiseutujen asukkaat. Teollisuusalueen kehittäminen liittyy toimiviin yrityksiin

ja uusien liiketoimintojen mahdollisuuksiin. Teollisuusalueelle haetaan uutta liiketoimintaa erityisesti puusta ja kiertotaloudesta. Alueella on jo hyvä puualan keskittymä, jota on tarkoitus vahvistaa. Muita toimivia yrityksiä autan yritysten vaihtelevissa muutos- ja ongelmatilanteissa.

Tuusniemeläiset ovat yllättäneet ystävällisyydellään ja positiivisella asenteella. Ei ihme, että olemme maailman onnellisin kansa ja Suomen onnellisimmat ihmisetän asuvatkin Savossa. Onnellisuus syntyy pienistä asioista, kun osaamme vain iloita niistä. Tätä iloista onnellisuuden sanomaa meidän tulee viedä eteenpäin. Ensi kesän tapahtumassa pyrimme edistämään Tuusniemen tunnettua ja savolaista positiivisuutta. Kiitos aktiivisen yhdistystoiminnan ja muiden toimijoiden, olemme ajoissa liikkeellä kesätahtuman valmistelussa jo näin joulun alla. Talvi on hyvää aikaa valmistella ensi kesän koitoksia.

Toivotan kaikille Tuusniemeläisille rauhallista joulun aikaa ja menestystä vuodelle 2016.

*Tuija Valta
toimitusjohtaja, Tuusniemen Teollisuus Oy*

Veli, löydä veljesi

Vanha maallikkosaarnaaja kertoi tapauksen omasta lapsuudestaan. Hän leikki naapurin lasten kanssa. Huomaamatta oli tullut pimeä. Pelotti mennä pellon yli kotiin. Niin päätettiin, että toiset lapset menevät pihamaalle ja huutavat niin kauan kunnes hän oli ehtinyt omalle kotipihalleen.

Vanhetessaan ihminen pelkää ehkä enemmän kuin lapsena tai nuoruudessaan. On hyvä, että ”kotirapulle” vaeltaessaan, myös meille, jo ikääntyneille veteraaneille huudellaan, jotta osaisimme perille.

Olen näkevinäni ja tuntevani oman Pohjois-Savon sotaveteraanipiirin monipuolisessa toiminnassa jotakin tämän kaltaista ”huutelua”. Piirimme vuosikokouksissa on kerta toisensa jälkeen määriteltä ja hyväksytty toimintasuunnitelma, joka tarkoituksena on houkutella veljiä liikkeelle huolehtimaan omasta henkisestä, jos myös fyysisestä hyvinvoinnistaan vielä vanhetessaankin.

Aimo Junkkari (1921-1998).

Puhuttaessa veteraanitoiminnastamme sisällytän siihen aina myös piirimme naisjaoston työn. Veteraanisisarten henkinen tuki, hyvät, rakentavat ajatukset sekä käsien uurrastus ovat olleet vahvana taustatukena ja – voimana meille veljille.

Hengellisessä toiminnassamme on viime vuosina saanut iloita yhä aktiivisemmasta osallistumisesta piirin tai -valtakunnallisiin kirkkopäiviin. Viime syyskuussa sellainen oli piirin puitteissa Vesannolla. Sadoittain veljiä ja sisaria sotiemme veteraaneja, oli koolla. Tällä kertaa Vesannon Sotaveteraanit päivän järjestäjänä ”huuteli” koko maakuntaa liikkeelle. Ja kutsu kuultiin. Kaikesta päätellen meidän hengellinen ihmisemme tarvitsee ja kaipaa Sanaa, ”siltaa elämään” Niin ikään syyskuussa Seinäjoella pidetyillä valtakunnallisilla sotaveteraanien kirkkopäivillä piispa **Yrjö Sariola** piti suurelle joukolla kokoon-tuneita sotaveteraaneja merkinä siitä, että iankaikkisen elämän teema on noussut veteraanityössä voimakkaammin esille ja sanoi: ”Niin kauan kuin ollaan matkalla, on yhä uudelleen tehtävä kysymys päästänsäkö perille”.

Omia kirkkopyhiä järjestävät myös eri sotaveteraaniyhdistykset, jotkut jopa kaksikin kertaa vuodessa. Esi-merkittävää toimintaa. Kuten sekin, että viime vuosina on saanut jalansijaa, vaikkakin hitaasti, piirin puitteissa tapahtuva osallistuminen hengellisiin leireihin. Tällaisista, ehkä huomattavin on ollut Nilsin Aholansaaren heinä-kuinen leiri. Sieltä saadut kokemukset ovat olleet pelkäs-
tään myönteisiä.

Yhdessä meillä on toki mahdollisuus olla mukana hengellisessä työssä monin eri tavoin. Paitsi, että voi sotaveteraanina osallistua seurakuntansa toimintoihin, voi omalta osaltaan edesauttaa, että Jumalan sana saisi tavalla ta-
hi toisella sille kuuluvan aseman elämässämme.

Vuosien varrella on omassa yhdistyksessäni vakiintunut tavaksi kokoontua pari kertaa kuukaudessa ns. tupailtoihin. Nämä illat ovat suoritettujen ohjelman seurustelua ”sakramentin” hoitamista ja päättyvät iltahartauteen suo-
luetaan kappale ”Yhdessä perille” veteraanihartauskir-
jasta ja veisataan virrenvärssy. Olemme kokeilleet hyväl-
lä menestyksellä myös virsi-iltoja, joita paikallinen tai
ulkopuolinen kanttori on johtanut. Tällaisiin iltoihin voi-
si aivan hyvin yhdistää seurat ja pyytää tilaisuuteen oman
seurakunnan papistoa.

Muuan ilon aihe hengellisessä työssämme on ollut vel-
jien aulis osallistuminen tervehdyskäynteihin Siilinjärven
Vuorelan kuntoutumiskeskukseen. Yhdistyksemme ovat
kukin vuorollaan etukäteen sovittuna aikana suorittaneet
ohjelmaa laitoksen hengellisissä illoissa. Näitä vierailuita

odotetaan. Onhan kuntoutettavien joukossa lukuisasti myös sotiemme veteraaneja.

Henkilökohtaisesti pitäisin sittenkin hengellisessä toiminassamme tärkeimpänä meidän veteraanien keskinäistä henkistä toveruutta. Pitäisi löytyä aikaa pysähtyä lähimmäisen, veljen rinnalle. Aikaahan on. Emmehän me vanhentuneina edes jaksa enää kiirehtiä. Mitä se henkinen toveruus sitten on?

Muistissa on 30-luku. Elettiin isänmaallisen innostuksen aikaa, elettiin ehkä liiankin kiihkomielisesti. Voimakkaana koettiin yhteenkuuluvuutta, joka tuntui ulottuvan kuolemankin taa. Asia oli yhteinen: vapaa isänmaa. Myöhemmin syntynyt käsite aseveljeys, syntyi talvisodan melskeissä. Silloin toteutui suuren Suomen Sodan suuren johtajan von Döbelnin suomalaisille sotureille lausuma ajatus: "Aseveljeys, joka on luotu taisteluissa, vaaroissa ja veressä, ei koskaan häviä, vaan kestää elonajan loppuun."

Viittäisin vielä piispa Sariolan puheeseen Seinäjoen kirkkopäivillä. Hän sanoi mm. "Raskaat sotavuodet hidasivat teitä yhteen. Te opitte silloin, että veljeä ei jätetä"... Nyt 50 vuotta myöhemmin tuo elävä tunto on puhjennut uudelleen kukkaan. Nyt kun te olette vanhoja miehiä ja naisia, te tunnette, että teidän on kannettava vastuuta toinen toisistanne ja näin osoitettava lähimmäisenrakkautta." Henkiseen toveruuteen, veljeyteen kuuluu lähtemättömyyden tuntomerkinä se minkä apostoli Paavali Raamatussa

tulkitsee näillä sanoilla: "Kantakaa toistenne kuormia". Lähellänne asuu yllättävän paljon ihmisiä, veljiä ja sisaria, jotka syystä tai toisesta ovat ahdistuneita, masentuneita ja peloissaan, ihmisiä, joilla on elämässään vaikeaa. He tarvitsevat meitä, ystävyttämme, ymmärtämystämme ja rakkauttamme.

Yritetään yhdessä elää se aika, mikä vielä on jäljellä, "huutoetäisyydellä" apuamme tarvitseviin kanssaihmiisiimme tai yritetään mieluummin elää heidän rinnallaan ihmisinä ja veljinä. On hyvä ja turvallista tietää, kuten eräs tuntematon ajattelija sanoi;

*"Kaiken ahdingon keskellä elää toivo,
että kerran tulee aika,
jolloin työllä on siunaus ja lapsilla
tulevaisuus."*

Joulun odotuksessa siunattua Juhlaa
sisarille ja veljille toivoen.

Aimo Junkkari

Aimo Junkkari oli Tuusniemen seurakunnan kirkkoherra ja lääninrovasti. Hän kuoli 11.8.1998.

Artikkeli on julkaistu Pohjois-Savon sotaveteraanien Joululehdessä vuonna 1990.

*Aimoja Elina Junkkari
Keskuskoulun juhla-
salissa 1970-luvulla.
Oikealla kunnansihteeri
Tapani Kuusela ja kunnan-
hallituksen puheenjohtaja
Veikko Antikainen.
Kuvat: Junkkarien omaiset.*

"KYLTYYRIÄ - KYLTYYRIÄ" kas siinäpä kysymys SYURI

Hyvä koillissavolainen kalevalainen kansa,

Vietämme täällä tänään Elias Lönnrotin kokoaman ensimmäisen, 32 runoa sisältäneen alku-Kalevalan 180-vuotispäivää. Jo neljän vuoden kuluttua voimme kokoontua seuraavaan suureen kalevalaiseen juhlaan, kun kansalliseepoksen toinen ja lopullinen, vuonna 1849 valmistunut 50-runoinen koostelma täyttää sekin jo 170 vuotta.

Tämä helmikuun 28. päivä on Kalevalan ohella myös suomalaisen kulttuurin päivä. Mitä on kulttuuri? Natsi-Saksan johtajiin kuuluneen sotamarsalkka Herman Göringin nimiin on pantu sanat, että poistan pistoolistani varmistimen, kun kuulen sanan kulttuuri. Kansallisrunoilijamme Eino Leinolta taas muistetaan ihanien elegiottien ohella myös hänen pilkkarunonsa oman aikansa suomalaisesta korkeammasta hengenelämästä: Kylttyyri, kylttyyri, se sana on Suomessa syyri. Mutta mitä se on se kylttyyri, kas siinäpä kysymys syyri.

Niin, mitä se on se kylttyyri? Onko se sinfonioina, oopperana, balettina tai hämmennystä herättävänä nykyaikaisena esitettävää korkeakulttuuria vai voidaanko kulttuurista nauttia myös tavallisen kansan arkiruokana potumuuksin ja jauhelihakastikkeen tai kylmän lenkin jatkeena? Minulla on se käsitys, että vielä omassa lapsuudessaani ja nuoruudekseni puolen vuosisataa sitten kulttuuri ymmärrettiin ns. parempien piirien yksinoikeudeksi. Tänäkin kulttuurin käsite on huomattavasti avarampi, ja joskus tuntuu, että se on suorastaan rajaton. Tanskalainen kansatieteilijä Hartvig Frisch määritteli aikanaan kulttuurin hyvin avarasti ja kattavasti: kulttuuri on tapoja.

Mutta Kalevalan ja suomalaisen kulttuurin ohella tämä helmikuun 28. päivä on almanakassa myös Onnin ja Sisun nimipäivä. Onnea vaan heille, jos heitä sattuu joukossa olemaan. Monenkin Onnin olen kohdannut elämäni aikana, Sisua en koskaan, vaikka sillä niin kerskailemekin maailman muitten kansojen rinnalla. Parhaillaan jatkuviissa Falunin MM-hiihdoissa nähdään, että suomalainen sisu on muuttanut meiltä siirtolaisten mukana Ruotsiin ja tulee näkyväiseksi nyt ennen muuta pohjoisruotsalaisen hiihtäjän Charlotta Kallan hahmossa. Suomalaisen mieshiihtäjien perjantainen viestihiihto oli ponneton esitys, jota ei voi kommentoida edes sanomalla, että Iivo ja kumppanit hiihtivät kuin akat. Naiset sentään ottivat edellispäivänä mitalin.

Kalevalan merkitystä ei voi aliarvioida, vaikka monelle siitä on tullut heti alakoulusta lähtien samanlaista pakopullaa kuin toisesta kotimaisesta kielestämme ruotsista. Harvassa ovat ne kansalaiset, jotka laskettelevat iloisesti ulkoa kalevalaisia värssyjä kuin Väinämöinen vesii laskiessaan. Tämän päivän suomalaisille Kalevala on jo sen sisältöä ja sanomaa enemmän nimiä: Pohjola-Pankki,

eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, Sampo-konserni, rakennusyhtiö Lemminkäinen. Tilanne tuo mieleen neuvostojen Karjalan tasavallan pääkaupungin Petroskoin, jossa kauppojen ja katujen kyltit olivat kyllä virallisen opin mukaan venäjän ohella suomeksi, mutta jossa esimerkiksi tavaratalon sisällä oli turha toimitella asioitaan suomeksi. Suomi oli muuttunut pelkäksi kulliksi, ja sopii pohtia, onko näin käynyt tai käymässä myös kansalliseepoksellemme?

Monien alojen taitajat ja taiteilijat ovat yrittäneet antaa Kalevalalle nykysuomalaisia tulkintoja, mutta jostain syystä ne ovat kaikki enemmän tai vähemmän epäonnistuneet. Yleisradion kunnianhimoinen Rauta-aika -sarja oli parisen vuosikymmentä sitten kunnianhimoinen ja rahaakin vaatinut ponnistus, joka jäi kuitenkin vieraaksi. Ehkä se otettaisiikin vastaan paremmin jo tänään. Tekijänoikeuksien vuoksi Ylellä ei taida olla kuitenkaan varaa sarjan uusimiseen. Parhaillaan on televisiossa nähtävissä uusin, Jari Halosen ohjaama tulkinta Kalevalasta. Vaikka Halonen on tulkinnut julkisuudessa näkemystään niinkuin Ruunperi, harva meistä on tainnut tulla hullua hurskaammaksi. Nykyajan häikäilemättömään liikemaailmaan kytketynä ja kovin verisenä kalevalainen tarina tuntuu enemmän luotaantyöntävältä kuin luontevalta.

Kalevala on kansalliseepos, mutta ei kansaneepos, vaan Elias Lönnrotin koostama yhtenäinen kaunokirjallinen teos, jonka ainekset hän on ottanut joko itsensä tai toisten keräämistä kansanrunoista. Ensimmäiset kalevalaiset runot kirjattiin muistiin jo 1700-luvulla. Itärajan takana Kalevala on tulkittu varsin yksioikoisesti karjalaiseksi runoelmaksi, meillä Suomessa on nähty, että kalevalaisella mitalla on tarinoitu kautta aikain kautta maan idästä savolaiselta murrealueelta aina läntiselle Pohjanmaalle saakka. Sekin on hyvä muistaa, että meidän suomalaisten viralliset Kalevala-tulkinnat ovat vaihdelleet aikojen saatossa poliittisten suhdanteiden mukaan. Itsenäisyyden ajan suursuomalaisina vuosikymmeninä Kalevalasta puhuttiin ihan eri sanoin kuin joskus suomettuneeksi sanotulla 1970-luvulla. 1950-luvulla Kalevalasta tehtiin edesmenneessä yya-hengessä yhteinen elokuva, joka mennä talvena nähtiin uusintana televisiossa. Tarkoitus lie ollut hyvä, mutta lopputulos unettava, kun elokuvan piti miellyttää kaikkia oikealta vasemmalta.

Kirjallisena tuotteena Kalevala on edelleen ylittämätön suomalainen hengentuote. Ensimmäinen käännös tehtiin ruotsiksi heti tuoreeltaan 1835, kääntäjänä oli Matias Aleksanteri Castrén, josta myöhemmin tuli ensimmäinen suomenkielen professori Helsingin keisarikunnan yliopistoon. Vuoden 1849 lopullisen Kalevalan käänsi puolestaan Karl

Collan, jonka me savolaiset tunnemme paremmin Savolaisen laulun ja monen muun laulun säveltäjänä. Kalevala-tutkijain kirjanpidon mukaan kansalliseepostamme voidaan lukea tänään jo peräti 61 kielellä.

Uusimmat ovat karjalankieliset ja meänkieliset käännökset puolenkymmenen vuoden takaa. Karjalaksi Kalevalan käänsi Zinaida Dubinina, Tornionjokilaakson meänkielille kirjailija Bengt Pohjanen. Käännöslistaa tutkaillessani huomasin listassa oitis merkittävän puutoksen: mukaan ei ollut otettu rautalampilaisen Matti Lehmosen Kalevalaa savoksi. Miksi? Miksi meitä savolaisia on taas sorsittu, vaikka Lehmosen nykysavoksi kirjoitettu Kalevala, josta eepoksen sanoma käy selville paljon paremmin kuin 180 vuoden takaisesta alkutekstistä.

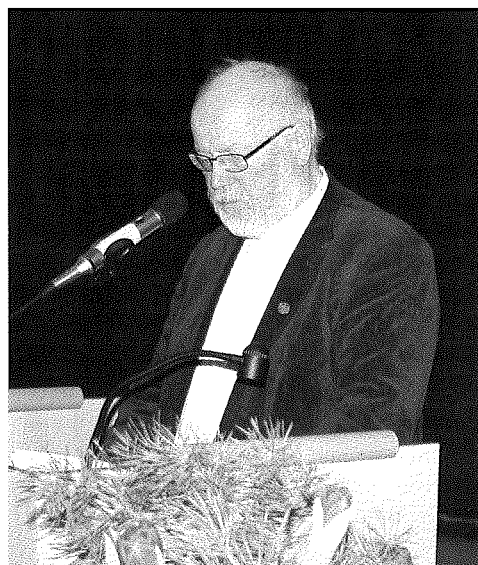
Vaikka harva pitää nykyään Kalevalaa iltalukemiseen tai lorottelee sen lauluja ystäviensä iloksi erilaisissa illanistujaisissa, Kalevalaa juhliitaan meillä Suomessa, Karjalan tasavallassa ja myös kauempana, varmasti myös vuonna 2035, kun on kulunut 200 vuotta eepoksen ensisynnytyksestä. Kalevala herätti heti ilmestyessään suurta kiinnostusta saksalaisella kielialueella ja innosti sikäläisiä kielitieteilijöitä tutkimaan laajemminkin suomalais-ugrialaisten kansojen kieliä ja elämänmenoa.

Yhtä lailla kalevalainen maailma on kiehtonut mieliä myös anglosaksisissa maissa. Yleisesti on tiedossa, että esimerkiksi maineikkaan Taru sormusten herra -tarinoiden kirjoittaja englantilainen J.R. Tolkien oli saanut innoituksensa nimenomaan Kalevalasta. Vähemmän mairitteleva on ollut se tieto, että Natsi-Saksan pahamaineisten SS-joukkojen päällikön Heinrich Himlerin työpöydällä oli kuva kalevalaisesta runonlaulajasta. Eikö hän lie näppäillyt joskus kanneltakin iltojensa iloksi...

Meidän ei tarvitse olla siis huolissamme Kalevalasta. Jos emme lue sitä itse, niin sentään muut lukevat omaksi ilokseen ja tulkitsevat toistenkin henkiseksi ylösrakentamiseksi.

Kalevalaa enemmän pitää tuntea huolta toisen päivän-sankarin, suomalaisen kulttuurin tilasta ja tulevaisuudesta. Kansakoululaitos loi aikanaan suomalaiselle varsin yhtenäisen kulttuuripohjan, jota sanomalehdet ja radio vahvistivat. Nyt television ja erityisesti internetin aikana tuo yhteinen pohja on nopeaa vauhtia murentunut. Jos TV 1:n puoli yhdeksän iltauutisia sanottiin vielä 1980-luvulla kansakunnan yhteiseksi iltahartaudeksi, niin tänään asiat ovat toisin. Puoli yhdeksän uutisia katsoo kyllä miljoona ihmistä, mutta neljällä ja puolella miljoonalla on sinäkin aikana muuta tekemistä.

Nopeutuva maahanmuutto on keskittynyt hyvin voimakkaasti Helsinkiin ja sitä ympäröivälle pääkaupunkiseudulle. Kun Kuopiosta junaan noussut umpisavolainen laskeutuu vaunusta ja marssii läpi Eliel Saarisen suunnitteleman asemarakennuksen, hän huomaa tulleensa vallan vieraaseen maailmaan. Jos pääkaupungin joittenkin lähiöitten koulussa on jo kymmenestä oppilaasta neljä uutta väkeä, Suomelle käy kuin Ranskan kuninkaalle ja muille aatelisille Suuren vallankumouksen aikana: pää erkanee muusta ruumiista. Pääkaupungissa asuville se ei ole ongelma, mutta me muualla maassa asuvat tunnemme muutoksen kyllä nahoissamme, kun tiedonvälitys on valtion keskushallinnon tavoin keskittymässä yhä tiiviimmin Hel-

Seppo Kononen.

sinkiin. Jaakko Juteinin laulun mukaan arvon merkin ansaitsemme, mutta tämän päivän Suomessa nämä meidän arvomme tallautuvat edistyksen edelläkävijänä esiintyvän pääkaupunkiseudun arvojen kanssa.

Hyvältä ei tunnu täältä maakunnista katsottuna sekään, että valtion ja muun yhteiskunnan tuki suuntautuu tänään pääasiallisesti pääkaupunkiseudulle. Savoon ja muihin maakuntiin jätetään vain murusia. Taidehallinnon äskeisen keskittämisen vuoksi maakunnat eivät voi juuri itse päättää edes näistä murusista, vaan ovat jääneet lähinnä lausunnonantajaksi. Ihmetellä saa monesti myös tämän ajan johtavien opetusviranomaisten toimintoja. Opetussuunnitelmissa ei tunnu löytyvän millään tunteja uskonolle, historialle tai taideaineille. Yllätys oli sen vuoksi lukea joku päivä sitten lehdestä, miten pääkaupunkiseudulla ryhdytään opettamaan lapsille tietokonepelien ohjelmointia heti toiselta luokalta. Sillä laillakö me saamme aikanaan uuden Sammon pirstaleiksi menneen Nokian tilalle? Epäilen. Sammosta on esitetty monenlaisia tulkin-toja. Luotan eniten J.V. Snellmanin näkemykseen, että kalevalainen Sampo tarkoittaa kulttuuria ja sivistystä eikä mitään hetkellisiä hilavitkuttimia.

Maakuntien kulttuuririentojen ja -pyrkimysten vahvistaminen vaatisi näissä oloissa paikallista rahoitusta. Kaikki me olemme kuitenkin nähneet, että yksittäisten kuntien budjeteissa ovat kulttuurimenot vain pieni kevät-puro sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen tai teknisen toimen suurten virtojen rinnalla. Budjetteja leikatessaan useimmat kunnat aloittavat kulttuurimenoista, koska ne eivät ole lakisääteisiä samaan tapaan kuin sosiaali- ja terveys- tai koulutoimen lakiin perustuvien menojen kanssa. Mielenkiintoinen kysymys: olisiko kunnilla nykyistä enemmän aikaa ja harrastusta kulttuurille, jos sosiaali- ja terveydenhuolto - jotka vievät yli puolet budjetista - siirretäisiin kunnilta maakunnallisille yhtymille?

*Artikkelitoimittaja, Kotiseutuneuvos Seppo Konosen
puhe Tuusniemen Kotiseutujuhlassa 5.2.2015*

Pääsiäisyön palvelus Tuusniemen ortodoksisessa kirkossa ensi kertaa vasta vuonna 2015 – tällöin ekumeenisessa hengessä

Pääsiäisenä 2015 tapahtui merkittävä historiallinen tapahtuma Tuusniemellä, kun ortodoksisessa kirkossa toimitettiin ensimmäistä kertaa pääsiäisen yöpalvelus.

Kirkko on valmistunut v. 1961 eli on seisonut paikallaan jo yli 54 vuotta, mutta pääsiäisyönä ei palvelusta ole koskaan toimitettu.

Tuusniemi kuuluu Kuopion ortodoksiseen seurakuntaan, sen itäiseen alueeseen ja yöpalvelukset toimitti itäisen alueen pappina tilapäisesti toiminut Lintulan luostarin arkkimandriitta **isä Herman**. Apunaan hänellä oli diakoni **Johannes Okulov** Juankoskelta ja lukijana **Risto Ikäheimo** sekä ponomarina eli alttaripalvelijana kirkon isännöitsijä **Martti Kähkönen**. Kanttorina toimi pitkäaikainen kirkon palvelija ja nyt jo eläkkeellä oleva **Viktor Jetsu**, joka oli kutsunut muutamia seurakuntalaisia muodostamaansa kuoroon. Luterilaisesta kirkosta paikalla olivat mm. papit **Paula Hagman-Puustinen** ja **Mikko Huhtala**. Kirkkokansaa oli paikalla temppelin täydeltä.

Pääsiäisyön jumalanpalvelusten kokonaisuuteen kuuluu kolme eri palvelusta: ensiksi puoliyöpalvelus, joka toimitettiin lauantain (4.4.2015) puolella klo 23.30 alkaen puolihämärässä kirkossa vielä vähän surumielisessä mutta jo odottavassa tunnelmassa.

Toiseksi toimitettiin riemullinen aamupalvelus ylösnousemustunnelmissa. Sitä ennen temppelin täyttänyt kirkkokansaa kokoontui kello 00.00 (5.4.) ristisaattoon kirkon ympäri. Ristisaatossa ensimmäisenä oli lyhty, sitten risti, seuraavana ylösnousemusikoni vierellään kirkkoliput, sitten kuoro ja papisto ja lopuksi kirkkokansaa. Koko ristisaaton ajan soitettiin kirkon kelloilla juhlasoittoa. Tällä kertaa tähän soittoon yhtyivät myös luterilaisen veljeskirkon kirkonkellot.

Kolmantena palveluksena toimitettiin liturgia heti aamupalveluksen jälkeen. Liturgiassa luettiin perinteiseen tapaan evankeliumi useilla eri kielillä: kreikaksi, latinaksi, saksaksi, ruotsiksi, englanniksi sekä karjalan ja slaavin kielillä.

Palvelukset olivat ohi hiukan kello 02.00 jälkeen. Kuoro suoriutui vaikeasta ja haastavasta osuudestaan hienosti. Kymmeniä kertoja kaikui kirkossa kuoron ja kirkkokansan suusta pääsiäisen keskeisin veisu: ”Kristus nousi kuolleista, kuolemalla kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi.”

Kirkkokansaa palveluksiin odotettiin jopa sataa henkeä, mutta tähän ei aivan päästy, mutta kirkossa tai sen

*Arkkimandriitta Isä Herman siunaa ruoan.
Kuva: Anja Kähkönen.*

*Tuusniemen alueseudakunnan järjestämän INRI-näyttelyn ikoneja seurakuntakodilla.
Kuva: Esko Taskinen.*

läheisyydessä oli puolelta öin noin 80 henkilöä. Palvelusten loputtua oli paikalla noin 50 henkilöä. Pääsiäinen on ortodoksisessa kirkossa vuoden suurin ja tärkein juhla, jota edeltää suuri paasto ja jota seuraa pitkä juhla-aika.

Aamuyön tunteilla siirryttiin joukolla luterilaiselle seurakuntakodille, jonne oli talkoohengessä katettu herkuista notkuva juhla-ateria, mikä piti sisällään mm. pääsiäisen perinteiset ruuat pashan ja kulitsan. Pitoemäntänä oli kokenut pitopalveluyrittäjä **Ritva Puurunen** avustajineen. Ennen aterian siunaamista isä-Herman vihmoi pyhitetyllä vedellä seurakuntasalille järjestetyn INRI-näyt-

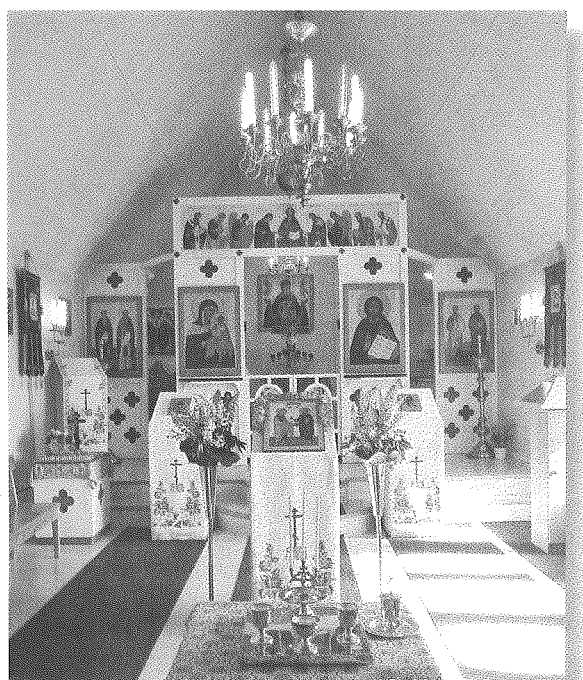
telyn, jossa oli mm. noin 20 Paula-papin maalaamaa ikonia sekä pääsiäisen vaelluskuvaelma eri tapahtumapisteineen.

Pääsiäisaterian nauttimisen yhteydessä vaihdettiin kuulumisia iloisen keskustelun merkeissä. Puheenporinan keskeytti välillä pappien lyhyet tervehdykset ja Hilikka Ronkaisen tilanteeseen sopiva koskettava runo. Ennen aterian alkua niillä, joilla ei ollut tilaisuutta osallistua palveluksiin, oli mahdollisuus tutustua INRI-näyttelyyn jo kello 22.00 lähtien. Näyttely oli osa hiljaisuuden ja rukouksen huonetta ja ihmisillä oli tilaisuus tehdä oma pääsiäisvaelluksensa ja löytää näyttelyn esineistön avulla oma pääsiäistunnelma.

Seurakuntakodilla tilaisuudessa oli läsnä - keskellä yötä - noin 80 henkilöä, mikä osoittaa, että tämälapsille tapahtumille on kysyntää ja tilaisuus täydentää hyvin Tuusniemen jo ennestään perinteistä ekumeenista elämää.

Tapahtumiin liittyi myös sunnuntaiaamun luterilainen messu, johon osallistui noin 70 ihmistä. Osa näistä oli mukana sekä yön tapahtumissa että aamun messussa!

Tapahtuma kaikkiaan oli ainutlaatuinen ja lämminhenkinen ekumeeninen juhla, jonka onnistuminen ei olisi ollut mahdollista ilman laajaa talkoohenkeä. Kaikkia järjestelyissä - niiden monissa vaiheissa - mukana olleita ei voi nimeltä erikseen mainita, mutta tuotakoon esiin kouluksuksen yläkoulun tukioppilaat, jotka opettajansa **Tarja Hätisen** johdolla valmistivat yöllä nautitun pashan sekä opettaja **Simo Ronkainen**, jonka johdolla oppilaat tekivät ristisaatossa käytetyn ristin. Kirkon kaunistukseksi olleet kukka-asetelmat laati **Ullariitta Moilanen**. Tuusniemen kotiseutuyhdistyksen puolesta **Eero Hämeen-Anttila** tallensi tapahtumat videolle. Myös paikallisen tiistaiseuran panos juhlien onnistumisessa oli merkittävä. Kaiken kaikkiaan juhlallisuudet olivat ekumeenisuuden voimannäyttö Tuusniemellä.

*Tuusniemen ortodoksinen kappeli sisältä.
Kuva: Anja Kähkönen*

Martti Kähkönen

Marjatta Pekkosen puhe Tuusniemen sankarihaudoilla itsenäisyyspäivänä 2014

Kunnioitetut veteraanit ja Sotaorvot arvoisat läsnäolijat.

Olin yllättynyt kun minua pyydettiin pitämään puhetta Itsenäisyyspäivänä sankarihaudoilla, mietittyäni totesin tämä on suuri kunniatehtävä meidän kaikkien sotaorpojen puolesta.

Isäni **Emil Pitkänen** palveli talvisodan ajan kotirintamassa, minä synnyin pari viikkoa ennen talvisodan päätymistä. Hän osallistui kertausharjoituksiin Kontiolahdella 11.5–20.5.1941. Uusi kutsu saapui 17.6. niin sanottuun tuntemattoman sotilaan pataljoonaan. Viimeinen yhteentöttö vihollisen kanssa oli Sortavalan maalaiskunnassa Karmalassa. Isä menehtyi 8.8.1941. Tuosta hetkestä alkaen sisarusparvi jäi ilman isän huolehtivaa paimennusta ja auttavaa kättä ja pihapiiri vaihtoi isän askelista. Hänet haudattiin jo seuraavana päivänä Ruskealan hautausmaalle ja siirrettiin myöhemmin Riistavedelle sankarihautaan.

Vanhin sisareni on muistellut päivää kun pappi on tuonut tiedon isän kaatumisesta. Äiti ja mummo olivat istuneet kaivon kannella ja itkeneet. Äidin suru on jäänyt mieleen. Siskoni sanoo; näin äidin usein itkävän. Myös meillä sisarusilla on ollut suuri kaipaus. Isä ei unohdu koskaan.

Yli satatuhatta isää ja äitiä on menetännyt sodassa lapsensa, 30 tuhatta puolisonsa. Kaatuneilta on jäänyt 55 tuhatta lasta. Elossa olevien sotaorpojen määrä on tällä hetkellä noin 25 tuhatta. Jos surun ja ikävän määrän voisi kertoa lukumäärällä siihen eivät asteikot olisi riittäneet.

Pohjois-savon sotaorpyhdistys kuuluu Kaatuneiden omaisten liittoon, on perustettu 2007. Jäseniä on noin 300.

Yhdistyksemme osallistui orpojen rekisteröintiin. Teimme matkan Eduskuntaan keväällä 2013, jossa kansanedustajat ottivat meidät vastaan ja lupasivat viedä asiaa eteenpäin.

Vuodesta 2009 aloitettu työ tuotti tulosta ja tänä syksynä saimme tunnuksen johon ei liity mitään taloudellisia etuja, mutta siitä merkistä tunnistamme toisemme saman kohtalon kokeneet sisaremmet ja veljemme. Olemme kuin yhtä suurta perhettä.

2011 julkaisimme kirjan Me isänmaan isäntömät, johon sotaorvot saivat itse kirjoittaa elämänsäkohtaloitaan. Viime toukokuussa teimme retken Aunuksen Karjalaan ja Petroskoihin kierrellessämme taistelupaikkoja.

Monta kertaa olen ollut Tuusniemen kunnantalolla talousjohtaja **Martti Kähkösen** luona arpajaispalkintoja keräämässä, minun ei tyhjin käsin ole koskaan tarvinnut lähteä. Arpajaisilla ja myyjäisillä on toimintaa rahoitettu. Tuusniemen kunta on esimerkiksi tukenut toimintaamme. Nöyrä kiitos teille.

Itsenäisyyspäivän juhlallisuuksiin kuuluu järjestöjen lippuvartio, puhe ja seppeleen lasku sankarihaudoille.

Sotaleskiäidit ja mummot ovat joutuneet kovasti tekemään töitä. Mummo hoiti lapsia ja ruokataloutta. Äiti oli ulkotöissä ja karjanhoidossa. Siihen aikaan myös lapset osallistuivat työntekoon voimiensa mukaan.

Sunnuntait levättiin, tehtiin välttämättömät työt ja käytiin kirkossa ja hautausmaalla sekä vierailtiin sukulaisten ja ystävien luona.

Meillä asui väliaikaisesti kaksi karjalaista perhettä, venäläinen sotavanki ja muutama työvelvollinen. Väkeä oli paljon, mutta sopu sijaa antaa. Ovet olivat aina avoina tulla ja mennä. Kaupunkilaisia kesävieraita kävi myös paljon.

Itse olen saanut toimia arvostamassani työssä perhepäivähoitajana. Työ on enemmänkin elämäntapa, seuran hoitolasten elämää ja iloitsen kun heille kuuluu hyvää.

Ilman kolhuja ei kenenkään elämä suju. Toivon että kunnioitatte ISÄNMAATAMME ja ettei lastemme ja lastenlapsiemme tarvitsisi enää koskaan kärsiä sodan kauhuista. Muistakaamme että nuorten on tulevaisuus ja pidetään vanhuksista hyvää huolta.

Olisi hyvä jos sekin aika palaisi kun koko kylä sai kasvattaa lapsia. Kotona lapsena oli mukava herätä maitokoneen ääneen, tapana oli että pyörittäjä lauleli samalla.

Kunnioitukseni Sotaleskiäidilleni ja mummolleni. Kiitos kun jaksoitte meistä huolehtia!

Sotaorvot on saaneet tänä syksynä oman Anna-Mari Kaskisen sanoittaman virren josta luen säkeistön:

*Taivaan isä, meitä kannoit
halki lapsuusvuosien
Perheillemme voimaa annoit
lohduttaen, rohkaisten
Kannoit vanhuuteemme asti
Siksi aivan luottavasti
jäämme käsiin Jeesuksen
armostasi kiittäen.*

Hyvää itsenäisyyspäivää Teille kaikille.

Marjatta Pekkonen

Hyvän Joulun toivotuksin!

Kun asuimme Kaavilla, kymmenen vuotta kauppiaina K-Market Poukamassa 1989 – 1999. Silloin kävimme kolmena vuonna Tuusniemellä joka viikko, joskus useamminkin. Tämä johtui siitä, että tyttäreemme Ulla kävi Tuusniemen lukion ja kirjoitti 1993 ylioppilaaksi. Sen lisäksi kävimme kylässä ja joissakin tapahtumissa Tuusniemellä. Tuttavia tuli sielläkin.

Tauno Pitkänen.

Myös Koillis-Savon kuntainliiton kansanterveystyön Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana olin yhden valtuustokauden eli neljä vuotta. Se oli hyvin mielenkiintoinen tehtävä ja siinä ominaisuudessa kävimme myös Tuusniemellä. Teillä oli asiat kunnossa ja vielä vähän paremmin kuin Juankoskella ja Kaavilla. Mielestäni se johtui lääkäristöä. **Aimo Forsmanilla** oli kaikki asiat hallinnassa. Hyvä oli myös havaita se tosiasia, että kaikki kolme terveyskeskusta toimivat hyvin tehokkaasti ja säästeliäästi. Kyllä uuden terveysjärjestelmän on oltava todella paljon parempi, jos se pystyy aikaansaamaan säästöjä entiseen järjestelmään verrattuna. Entistä kehitettiin pitkän ajan ja aina oli tavoitteena parantaa toimintaa järkevästi.

Joulu, tuo kristikunnan juhla on taas lähellä. Muistellemme juhlassa sitä lahjaa, jonka saimme Jumalalta – Jeesusta. Siksi tuo juhla on niin suuri ja vaikuttava, valon ja rakkauden juhla.

Rakkauden käskyt ovat: ”Etsikää ensin taivasten valtakuntaa, niin kaikki muukin teille annetaan.”

”Rakasta Herraa sinun Jumalaasi kaikesta sydämestäsi, kaikesta sielustasi, kaikesta mielestäsi ja kaikesta voimastasi”.

”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Ei ole mitään käskyä suurempaa kuin nämä.”

Näihin on koottu kaikki olennainen. Mutta miten saavuttaa rakkaus Jumalaan ja Jumalan rakkaus, joka tekee meidät kykeneviksi rakastamaan toisiamme? Vastaus on seuraavassa kohdassa: ”Anokaa, niin teille annetaan; etsikää niin te löydätte; kolkuttakaa niin teille avataan.”

Kolkuttaminen ja anominen ovat rukousta. ”Kaikesta sydämestäsi” tarkoittaa, että ihminen keskittyy luonnostaan siihen, missä hänen sydämensä on. ”Kaikesta mielestäsi” tarkoittaa fokusoitunutta keskittymistä, mikä edellyttää harhailevien ajatusten saamista hallintaan täsmällisellä harjoituksella. ”Kaikesta sielustasi” viittaa tietoisien tilojen saavuttamiseen, jossa kaikki ajatustoiminta on hiljentynyt ja ihmissielu kokee tietoisuuden yhteyden Jumalaan kaikkiallisena henkenä, universaalisena rakkautena ja ilona.

*Tauno Pitkänen,
Kortejoki*

Rintamaveteraarit Tuusniemen osasto 50 vuotta

Tämä historiikki julkaistaan vuoden 2016 juhlaa odotellessa.

Vaikka sodat ovat suurimpia onnettomuuksia ja kärsimystä, mikä kansakunta voi kohdata, löytyy niiden historiasta jotain inhimillistäkin. Yksi sellainen on aseveljeys. Joskus lyhyempi, joskus pitkäaikainen yhdessäolo vaikeissa olosuhteissa ja erilaisissa tilanteissa on aidon aseveljeyden herättäjä. Näissä merkeissä veteraanit ovat koontuneet järjestöiksi.

Rintamaveteraanien Asunto- ja Tukiliiton Tuusniemen osasto perustettiin kunnanvaltuustosalissa 35 rintamamiehen voimin 20.1.1966. Sen edeltäjä 1940 perustettu Tuusniemen Aseveljet ry oli lakkautettu 1945. Johtokunta ryhtyi tositoimiin 1966 puheenjohtaja **August Pöyhösen** johdolla.

Puheenjohtajina ovat toimineet:

August Pöyhönen 1966 – 1967
Pauli Hirvonen 1968 – 1973
Marti Hartikainen 1974 – 1978
Tauno Pöyhönen 1979 – 1981
Eino Karmitsa 1982 – 1983
Reino Tossavainen 1984 – 1993
Matti Tiilikainen 1984 – 2013
Valto Holopainen 2014 –

Sihteereinä ovat toimineet:

Jouko Soininen 1966 – 1984
Mikko Koponen 1985 – 1993
Lauri Happonen 1993 –

Osaston puheenjohtaja Lauri Vartiainen (oik.) ja sihteeri Lauri Happonen osaston 30-vuotisjuhlassa 4.2.1996.

Vuonna 1968 osaston nimeksi tuli Tuusniemen Rintamaveteraanit ry. Toiminta on ollut varsin aktiivista, varsinaisia lamakausi ei ole ollut. Viime vuosina veteraanien luonnollisen vähentymisen takia toiminta on myös vähentynyt.

Matti Tiilikainen oli viimeinen rintamamieskokemusta omaava puheenjohtaja. Sihteerinä nykyäänkin jatkava Lauri Happonen on rintamaveteraani.

Rakennustoimintaa

Rakennustoimikunnan puheenjohtaja August Pöyhönen aloitti rakennusten suunnittelun jo vuonna 1968. Ensimmäinen 12 asuntoa käsittävä veteraanitalo Veljesmäki valmistui 1972 ja toinen Veljestalo, jossa on 16 asuntoa sai katon päälleen 1974.

Yhdistyksen oma lippu

Yhdistykselle saatiin oma lippu vuonna 1973. Osaston lippua on käytetty itsenäisyyspäivänä sankarihaudoilla, sekä osaston ja piirin eri tilaisuuksissa.

Naisjaosto

Vuoden 1974 päätapahtuma oli naisjaoston perustaminen. Puheenjohtajaksi valikoitui **Aune Soininen** ja sihteeriksi **Ida Pöyhönen**. Heidän apunsa oli korvaamaton, niin taloudellisesti kuin henkisesti. Retkien ja tilaisuuksien järjestämisessä heidän panoksensa oli ratkaiseva.

Rintamamiesten terveystarkastukset aloitettiin 1974, jolloin lääkärintarkastuksessa kävi 272 veteraania.

Osaston kymmenvuotisjuhla 1976

Juhlassa puhui eversti **Olli Kääriäinen**. Hän mainitsi mm seuraavaa: ”Veteraanien työ ei ole mennyt hukkaan. Tämän päivän kansa arvostaa maataan ja sen elämänmuotoa. Vaikka elämä on parantunut ulkoisesti ihmisen sisin ei. Unohdetaan, että muutama vuosikymmen sitten ulottuvillamme oli häthätää perustarpeet. Tämän päivän hyvinvointi on saavutettu suurella työllä ja suureksi osaksi niiden voimilla, jotka ovat säilyttäneet Suomen suomalaisille ja myös sen elämänmuodon.”

Tuusniemen Veteraaniasiain Neuvottelukunta

Osasto teki aloitteen 1984 Veteraaniasiain Neuvottelukunnan perustamisesta. Siihen tulivat kuulumaan myös sotainvalidit ja – veteraanit, kaksi edustajaa kunnasta ja seurakunnasta, sekä terveyskeskuksen lääkärijäsen. Vuosittaiset veteraanitapaamiset ja pikkujoulut on järjestetty

vuorovuosin e.m. yhdistysten kanssa. Vuonna 1985 osaston jäsenmäärä oli suurimmillaan 338 veteraania. Vuonna 1988 jäsenmäärä oli 110 jäsentä.

Huhtikuussa 1989 valmistui laajahko veteraanien elinolosuhteiden kartoitus. Se luovutettiin kunnan edustajille. Seuraavana vuonna luovutettiin kunnan edustajille ns. palvelukortti.

Kunnalta oli saatu vuosittain pieni määräraha kuntoutukseen. Myös paikkakunnan pankit ovat tukenet toimintaamme,

Vuonna 1991 jäseniä oli Liiton tilaston mukaan 89.

Puheenjohtaja **Lauri Vartiainen** kertoi Rintamaveteraanien Pohjois-Savon piirin Joululehdessä vuonna 1995 seuraavaa: Tuusniemen Vehmersalmen ja Heinäveden veteraanien yhteistyöstä. Virolaiset

Suomi-pojat **Heino Mikk** ja **Raul Ulman** olivat jo Kuopion valtakunnallisessa juhlassa keväällä 1994. Samalla he vierailivat kolmessa kunnassa. Niinpä Tuusniemen, Vehmersalmen ja Heinäveden veteraanit tekivät vastavierailun Viroon: Tallinnaan, Pärnuun ja Viljantiin. Seuraavan vuoden keväällä vierailu jatkui. Kävimme Tallinnassa, Saarenmaalla ja Haapsalussa. Samassa joululehdessä Heino Mikk kertoo kolmen sivun verran vapaaehtoisesta retkestään Suomen jatkosotaan. Taavetissa hänestä koulutettiin upseeri Suomen armeijaan. Piileskely ”metsäveljenä” pelasti Heinin Siperiaan karkottamiselta. Suomen eläinlääkäriliitto kutsui Heinin 1992 kunniajäsenekseen.

Vuonna 1996 naisjaosto lopetti itsenäisen toimintansa ja liittyi miesten osastoon.

Yhteistoiminta

Osasto on järjestänyt vuorovuosin sotaveteraanien ja invalidien kanssa yhdessä rantakalailtoja, pikkujouluja ja muitakin vuosittaisia tilaisuuksia, kuten kesäjuhlia. Myös yhteiset retket paikkakunnan ulkopuolelle ovat olleet jo aivan normaalia monia vuosia. Tällaisia ovat olleet, maakunnalliset kirkkopyhät, rosvopaistijuhlat ja monet muut tilaisuudet naapurikuntiin.

Veteraanien vähetessä tällainen toiminta onkin ollut hyvin merkityksellistä ja hyödyllistä. Käytännön järjestelyitä onkin hoitanut kiitettävästi sotaveteraanien puheenjohtaja **Esko Taskinen**.

Vuosijuhlia

Osaston on järjestänyt toiminta-aikanaan monia vuosijuhlia, joihin on tehty historiikkeja, joista tulee esille osaston toimintaa. Naisjaosto kokoontui toiminta-aikanaan kerran kuussa.

30-vuotisjuhlissa 4.2.1996 Juhlapuheen piti maaherran **Ahti Pekkala**. **Lauri Happonen** esitti historiikin, joka

Osaston nykyinen johtokunta sihteerirahastonhoitaja Lauri Happonen (edessä oik.) kotona 8.10.2015. Edessä vas. Pekka Mustonen, Hilma Räsänen, ja Tauno Lempinen. Takarivissä vas. Valto Holopainen, Matti Räsänen, Reijo Hämäläinen, Markku Holopainen ja Ilmari Venäläinen. Kuva: Maija Happonen.

sisälsi paljon asiaa. Historiikki on julkaistu myös Pohjois-Savon piirin 1968 – 2008 historiankirjassa.

Saman vuonna järjestettiin myös vuosina 1940-1941 Tuusniemellä olleen viestipataljoonan nelivuotisjuhla.

Kontiorannan varuskunnan sotilasvala järjestettiin Tuusniemellä 14.8.1998.

Vuonna 2001 järjestettiin 35-vuotisjuhlallisuuksia ja syötiin rantakala HojoHojossa 230 hengen voimin.

Tuusniemen Vanhustenkotiyhdistyksen toimesta rakennettiin Tuusniemelle vuokra-asuntoja sotiemme veteraaneille, invalideille ja vanhusväestölle.

Silloin valmistui viisi taloa, yhteensä 94 asuntoa, joissa suu 100 henkeä. Kunnan kotipalvelu huolehtii siivouksesta. Ruoka toimitetaan päivittäin tilauksesta.

Osaston 40-vuotishistoriikissa 2006 kerrotaan, että edellisen vuoden lopussa jäseniä oli 41. Juhla järjestettiin 6.7. Turulan koulukeskuksessa, se oli samalla veteraanijärjestöjen yhteinen kesätapahtuma.

Vuonna 2008 valittu hallitus oli vielä kokonaisuudessaan osallistunut sotapalvelukseen ja siis samalla sotaveteraaneja. Vuonna 2010 hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin **Valto Holopainen** oli ensimmäinen ei-veteraani.

Osaston 50-vuotisen taipaleen alkaessa olla loppuillaan, hallituksessa on sotaan osallistuneita ainoastaan kaksi **Lauri Happonen** ja **Ilmari Venäläinen**. **Hilma Räsänen** puoliso oli sotaveteraani.

Valto Holopainen

Tässä historiikissa on käytetty mm. Rintamaveteraanien Pohjois-Savon piirin historiikin tietoja vuosilta 1968 – 2008. Sen kokosi Lauri Happonen.

Kaija ja Ulla jäivät sotaorvoiksi

Kaija vietiin Tuusniemen mummolaan

Ennen sotaa ja sodan alkuaikoina olin Kuopiossa Pumpptorin lastentarhassa. Siitä tehtiin siirtoväen sairaala. Äiti oli töissä ja minut vietiin Tuusniemelle, Susijärven Uoleelaan mummon ja isän Vilho-veljen perheen luokse. Ulla-siskon otti hoiviinsa **Palomäen Aino**-emäntä, koska Uoleelassa oli oma vauva, Ullan ikäinen Väinö-poika.

Viihdyin hyvin mummolassa, jolloin jouduimme Uoleelastakin lähtemään pommisuojaan, Pyörilän riiheen, joka oli metsän suojassa. Se päivä oli aurinkoinen päivä 3.2.1940. Hanki hohti valkoisena ja minä kurkistin aikuisien polvien välistä taivaalle, jossa lensi suuri laivue venäläisiä pommikoneita, jotka olivat menossa pommittamaan Kuopiota. Meteli, joka lentokoneista lähti oli kova, koska ne lensivät niin matalalla. Muistan etten pelännyt ollenkaan, koska turvallisia sukulaisia oli ympärillä. Tämä ryhmä pommikoneita teki pahaa jälkeä Kuopiossakin, taloja ja tehtaita pommitellen.

Yksi pommeista surmasi 41 henkilön ryhmänkin lapsia ja vanhuksia ja pikkulapsia, jotka olivat hakeutuneet turvaan Snellmanin puiston sirpalesuojaan.

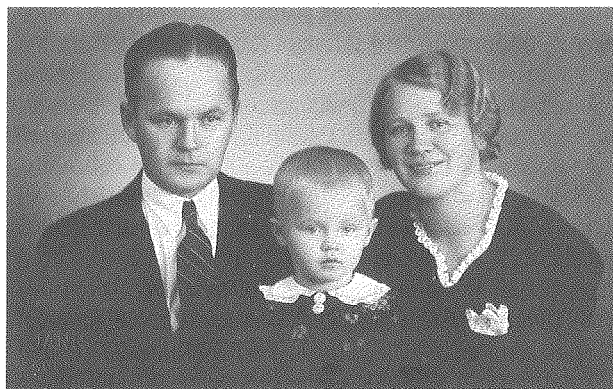
Maaliskuussa Talvisodan päättyessä pääsin palaamaan kotiin Kuopioon ja päiväkoditkin avasivat ovensa, tosin emme päässeet päiväkodin tiloihin, vaan jouduimme joksikin aikaa Raittiustalolle "evakkoon".

Sodan alettua uudelleen lähetettiin Ulla-sisko keväällä 1943 Ruotsiin lastenkotiin vuodeksi, jossa hän viihtyi hyvin, oppi ruotsin kielen hoitajilta ja säilytti suomen kielen toisten lasten kanssa jutellessaan. Äiti oli Ullaa hakemassa Turun satamassa ja muistan äidin kertoneen, kuinka hän huonolla ruotsin kielen taidollaan yritti jutella tyttänsä kanssa Pieksämäelle asti, jossa Ulla tokaisi suomeksi "Kaija odottaa kotona" ja sen jälkeen he puhuivatkin suomea. Muistan elävästi miten hienot vaatteet Ullalla oli, kun olin heitä juna-asemalla vastassa. Ja varsinkin niistä pienistä, ihanista monoista olin kateellinen, koska täällä Suomessa oli kaikesta pula ja kesäkengätkin olivat tehdyt paperikankaasta, joissa oli puupohjat. Talvikenkänä käytettiin huopatossuja.

Kaija Huusko
Kuopio

*Uoleen talo ennen sotia.
Kuva: Tyyne Smolander.*

*Iivo, Aili ja Kaija-Marjatta Smolander
25.10.1938. Kaija vähän vaille kolmevuotiaana.*

Muistot isästä kantavat

Sotaa oli kestänyt kolme viikkoa, kun suruviesti saapui. Olli-isä oli kaatunut rintamalla 19. joulukuuta.

"Minä olin reilu kolmevuotias ja pikkusiskoni Ulla vasta kuukauden ikäinen. Äiti jäi yksin kovin pienten lasten kanssa", Kaija muistelee.

"Yhden kirjeen isä ehti rintamalta äidille lähettää".

Isän kaatuminen merkitsi perheelle myös muuttoa pois kotoa.

"Asuimme Puijonkadun ja Tulliportinkadun kulmassa paikalla jossa nykyään on Osuuspankin talo. En koskaan äidiltä kysynyt, oliko kyseessä isän virkasuhdeasunto. Näin saattoi hyvinkin olla, koska jouduimme muuttamaan siitä pois".

"Uusi kotimme olikin sitten huomattavasti pienempi kuin ennen."

Kiltti pieni tyttö

Kaijan äiti puursi töissä pitkää päivää elättäen perheensä. Lapset viettivät paljon aikaa sukulaisten hoivissa Tuusniemellä. Isän kotiseudulla.

”Olimme siellä siskon kansa pommituksia paossa. Muistan sen näyn, kun taivas pimeni pommikonelaivueista ja kuului kovaa meteliä. Pelätä en kuitenkaan osannut, sillä ympärillä oli turvallisia aikuisia. Heidän kyljesään istuin ja kurkin mitä ympärillä tapahtuu.” Isän menettämisen jälkeen Kaija menetti vähäksi aikaa myös pikkusiskonsa. ”Hänet lähetettiin 2-vuotiaana sotalapseksi Ruotsiin, jossa hän oli vuoden verran. Kielenkin sisko siellä ehti oppia. Ulla oli hyvin sosiaalinen ja vilkas lapsi, joten hänet oli siksi helpompi lähettää vieraisiin olosuhteisiin.”

”Minä olin arempi ja pidin asioita sisälläni. Yritin olla mahdollisimman kiltti ja huomaamaton, etten olisi vain kuormittanut äitiä liikaa isän kuoleman jälkeen.”

Kaija muistaa kuinka äidin surua oli vaikea katsella. ”Heräsin joskus äidin itkuun. Eihän meistä kahdesta pienestä ollut äidin lohduttajaksi.”

”Olen miettinyt sitäkin, miten raskasta äidille on ollut viettää ensimmäistä joulua sotalapsena. Isähän kaatui aivan joulun alla”.

Kävelyllä Jumalan puistossa

Isästään Kaijalla ei ole kovinkaan monia muistoja. Ne harvat ovat sitäkin rakkaampia. Yksi muisto liittyy Kuopion sankarihautausmaahan.

”Kävelimme siellä isän kanssa käsi kädessä. Isä nimitti paikkaa Jumalan puistoksi ja opetti, että siellä täytyy olla hiljaa ja käyttäytyä nätisti.” ”Joka kerta, kun kuljen sankarihautausmaalla, muistan tuon kävelyretken”. Kaijan isä oli mukana Kuopion Suojeluskunnan Laulajissa ja kotona raikuivat usein Oskar Merikannon laulut.

”Ehkäpä siitä syystä olen aina tykännyt mieskuorojen esittämästä musiikista.” Hieman huvittuneena Kaija kertoo vielä yhtä isäänsä liittyvää muistoa. ”Hän oli tupakkamiehiä ja siihen aikaanhan oli tapana polttaa sisällä. Tupakan haju yhdistyy mielessäni edelleen niin voimakkaasti isään, että tunnustan pitäväni hajusta – vaikka en itse poltakaan.” Viisivuotiaana Kaija teki merkittävän päätöksen.

”Päätin, että enää mieti isää enkä ikävöi häntä. Kaipa taustalla painoi se, että halusin äidin takia olla reipas tyttö.”

Isän malleja

Täysin ilman isähahmoa Kaija ei joutunut lapsuuttaan viettämään.

”Tuusniemellä oli setä ja tädin mies, jotka olivat läheisiä. Varsinkin tädin miestä ihailin kovasti, koska hän oli jääpalloilija.” ”Valitettavasti hänkin kaatui sodassa, kun olin kuusivuotias. Sota vei myös enoni.” Kaija arvelee, että jotain jälkiä isättömyys häneen jätti. ”Arastelin ehkä pitempään poikien seuraa. Osittain se johtui myös siitä,

Tulliportinkadun ja Puijonkadun risteys ennen sotia. Kuva kirjasta Aikamatka Kuopioon.

että suurimman osan kouluvuosistani olin tyttöluokalla.”

Koulussa Kaijaa ei koskaan kiusattu isättömyyden takia. ”Meidän koulussamme olivat jäməkät opettajat, jotka pitivät kuria. Siellä ei kiusaamista sallittu. Olen kuitenkin kuullut päinvastaisiakin tarinoita sotaorpojen lapsuudesta. Esimerkiksi maaseudulla heitä saatettiin kadehtia koska he saivat avustuksia.”

Päällimmäisenä kiitollisuus

Tänä päivänä Kaija on kolmen aikuisen pojan äiti ja kahdeksan lapsenlapsen mummi. Välit lähipiiriin ovat tiiviit.

”Yksi lapsenlapsi on pari yötä viikossa luonani, aina silloin kun on aikainen meno kouluun.”

Rakas Ulla-sisko perheineen on asunut Australiassa jo lähemmäksi viisikymmentä vuotta.

”Olemme tavanneet tänä aikana vain kerran, joka sunnuntai kuitenkin olemme yhteyksissä skype välityksellä. Välimatka on pitkä ja matkustaminen raskasta, mutta toivon kovasti, että vielä pääsisimme Ullan kanssa tapamaan toisemme.” Itsenäisyyspäivää Kaija on vuosien ajan viettänyt tietyn tradition mukaisesti – niin myös tänä vuonna. ”Menen sankarihautausmaalle lippuvartioon ja sieltä musiikkikeskuksen juhlaan. Sitä ennen vien kynttilät isän, äidin ja ukin haudoille.”

Vaikka Kaija menetti sodassa isän ja läheisiä sukulaisia, ei muisto menetyksistä enää riipaise.

”Itsenäisyyspäivänä päällimmäinen tunteeni on nykyään syvä kiitollisuus siitä, että omat lapseni ovat saaneet hyvän elämän itsenäisessä Suomessa.”

Heli Haring

Artikkeli julkaistu Kirkko & Koti -lehdessä 3.12.2014.

Etelä-Tuusniemen kyläyhdistys on Tuusniemen ensimmäinen

Etelä-Tuusniemen kyläyhdistyksen tarina alkoi jo vuonna 1978, kun suomussalmelainen nuori opettaja Eero Väättäin tuli ensimmäiseen työpaikkaansa Ranta-Kosulan koululle. Tullessaan hän toi idean kyläyhdistystoiminnasta, sillä hänen kotiseudulla sellainen oli jo olemassa.

Idea lähdettiin viemään eteenpäin Kosulan ja Ranta-Kosulan kylien yhteisvoimin. Ajatus oli uusi, eivätkä kaikki hyväksyneet sitä varauksetta. Kosulan vanhalla koululla käytiin monta vilkasta ja värikästäkin kokousta ennen kuin Tuusniemen pitäjän ensimmäinen kylätoimikunta näki päivänvalon huhtikuussa 1979.

Ensimmäisen kylätoimikunnan pöytäkirjat ovat valitettavasti kadonneet, mutta muistitiedon mukaan yhdistykseen valittiin kahdeksan jäsentä, neljä kummastakin kylästä, puheenjohtajana toimi **Eero Väättäin**. Kylätoimikunnan säännöt laadittiin yhdistyksen toimesta, sillä tuolloin ei ollut vielä olemassa mitään valtakunnallista yhteistä järjestöä, johon kylätoimikunnat voisivat kuulua. Kylätoiminta oli tuolloin alkutekijöissään koko maassa, sillä Suomen ensimmäinen kylätoimikunta oli perustettu vuonna 1977.

Etelä-Tuusniemen kyläyhdistyksen toiminta-alueeksi muodostuivat tuolloin Kosulan ja Ranta Kosulan kylät. Yhdistyksen tarkoitus oli luoda alueelle yhteishenkeä, kartoittaa alueen tarpeita ja lisätä harrastusmahdollisuuksia. Tuo kaikki toteutuikin reilun vuoden aikana, mutta sitten toiminta lopahti liki kymmeneksi vuodeksi. Kyläyh-

distys elää kituutti hiljaisesti, eikä mitään suurempaa tapahtunut. Välissä oli vuosia, jolloin yhdisty kokoon tui vain vuosikokoukseen. Kylätoiminta- ajatus oli liian uusi, eikä siihen aina jaksettu uskoa.

Vuodet kuluivat ja kylätoimikunnista saatiin muualla massa hyviä kokemuksia. Vähitellen Etelä-Tuusniemen kylätoimikuntakin heräsi taas ajan haasteisiin. Vuonna 1989 perustettiin vanhalle pohjalle laajennettu yhdistys, johon kuului alueen kuusi kylää. Kyläyhdistyksen toiminta vilkastui jälleen ja vuonna 1994 yhdistys osti itselleen Kosulan vanhan koulun kokoontumistilaksi. Parin vuoden päästä koululla järjestettiin Kosulan koulun 100-vuotisjuhla. Samana vuonna kyläyhdistyksen esityksestä Kosulan kylään saatiin katuvalot. Vilkkaina vuosina Etelä-Tuusniemen puuhanaisena ja tarmokkaana puheenjohtajana toimi **Eeva Lempinen**, joka johti yhdistystä kuusi vuotta.

Kosulassa on järjestetty kylätoiminnan varhaisesta vaiheesta lähtien erilaisia kesätapahtumia, mutta heti laajennetun kyläyhdistyksen alkuvaiheessa alettiin Etelä - Tuusniemen alueella järjestää Luostaritien markkinoita, jotka ovat edelleen myös nykyisen kyläyhdistyksen toimintakuviassa mukana. Markkinoista on tullut jo perinne, joka kokoa kyläkaupan pihapiiriin niin alueen vakituiset asukkaat kuin kesäasukkaitakin.

Vuosina 1998 - 2001 kylätoiminnassa oli jälleen hiljaisempi kausi, mutta toiminta virkistyi jälleen pikkuhiljaa, **Auvo Hirvosen** puheenjohtajakaudella alueella käynnistyi vuonna 2003 EU-hanke, jonka aikana kunnostettiin

*Itämaista tanssia
Luostaritien markkinoilla.*

Heinäntekoa Paimensaaressa.

vaellusreittejä ja rakennettiin kota Kosulan vanhan koulun pihapiiriin. Kylätoiminta keskittyi 2000-luvulla isoihin hankkeisiin, jotka paransivat alueen infrastruktuuria. Etelä-Tuusniemellä jatkettiin vesijohtoverkostoa ja tietoliikennettä nopeuttava valokuituverkko valmistui. Kosulan vanha koulu laitettiin myyntiin muutama vuosi sitten, nykyisin sen omistaa yksityishenkilö.

Yksi iso asia oli myös Levälahden venesataman, laituri-alueen ja uimarannan kunnostaminen.

Etelä-Tuusniemen kyläyhdistys on toiminut alueella jo yli kolmekymmentä vuotta. Sen vaiheet ovat osa värikästä ja mielenkiintoista paikallishistoriaa, joka on muuttunut muuttuvan maailman mukana. Kun yhdistys aloitti toimintansa vuonna 1978, Etelä - Tuusniemellä toimi vielä kaksi kauppaa, osuuspankin kyläkonttori, erillinen posti ja kaksi koulua. Nyt jäljellä on enää Kosulassa toimiva Luostaritien kyläkauppa. Yhdistyksen toiminta on kuitenkin ollut viime vuosina erittäin vilkasta ja monipuolista. Isojen asioiden lisäksi kylissä on järjestetty runsaasti myös pieniä kylä tapahtumia, teatterivierailuja, lauluiltoja, pikkujouluja ja uudenvuoden vastaanottoja, sekä lapsille suunnattuja tapahtumia.

Tällä hetkellä kyläyhdistyksen puheenjohtajana toimii **Terttu Kolari** ja yhdistyksen tapahtumakalenteri tuntuu olevan edelleenkin täysi. Luostaritien markkinat, lauluillat ja uudenvuodenjuhla ovat olleet yhdistyksen toimintalistalla jo vuosikymmenien ajan, mutta nyt kuvioihin on tullut uutena kokeiluna talviaikaan kuukausittain toistuvat yhteen kokoontumiset erilaisten teemojen ympärillä. Lokakuun lopussa Kosulan kodalla vietetään halloweenia ja marraskuussa keskustellaan kylien tulevaisuudennäkömistä Tuusniemen teollisuuden uuden johtajan seurassa, muutakin mukavaa tapahtuu pitkin tulevaa talvea.

Maailma muuttuu ja kylät maailman mukana, mutta vuosikymmenten saatossa Etelä-Tuusniemen kyläyhdistys on osoittanut kykynsä ja taitonsa sopeutua ympärillä tapahtuviin muutoksiin. Silloin aivan alussa tarvittiin vain joukko kyläläisiä, jotka uskoivat ideaansa ja jaksoivat viedä sitä eteenpäin. Sillä samalla reseptillä pärjätään varmaan jatkossakin.

*Marja-Leena Lempinen,
Kuvat: Sanna Neuvonen ja
Marja-Leena Lempinen*

Hiidenlahti kyläyhdistys ry:n 30-vuotisjuhla ja retkisataman vihkiäiset 28.6.2015

Hyvät kyläjuhlavieraat, Millainen on hyvä kylä?

1970-luvulla puhuttiin elävistä kylistä, tänään se ei enää riitä. Tämän päivän hyvä kylä on aktiivinen, sillä on selvät merkit.

Aktiivisessa kylässä on löydettävissä yrittäjämäistä ajattelua, vieraanvaraisuutta, kehittämistoimintaa ja kulttuuria.

Aktiivisessa kylässä noudatetaan osin markkinatalouden logiikkaa; tehdään taloussuunnittelua, tapahtumia markkinoidaan ja kylän julkisuuskuvaa ajatellaan. Aktiivinen kylä on myös avoin yhteisö, enää ei haluta olla vain kyläläisten kanssa keskenään vaan tehdään yhteistyötä muiden kylien ja toimijoiden kanssa. Vieraanvaraisuus näkyy siinä, että kylässä ajatellaan globaalisti eikä vastakohtana kaupungille, kylien rajat ovat ohentuneet ja kylien eri yhdistykset voivat toiminnallisesti sulautua yhteen. Aktiivisella kylällä on kylähankkeita, kylätaloja ylläpidetään ja kylillä voi olla myös omaa palvelutuotantoa. Erittain tärkeää toimivalle kylälle on vapaa-aika ja yhdessä tekeminen, missä kulttuurilla on iso merkitys. Kulttuuritapahtumat ja kulttuuriperinnön tallentaminen ovat aktiivisissa kylissä osa elämää.

Nämä edellä mainitut ajatukset ovat **Kaisu Kumpulaisen** väitöskirjatutkimuksesta Jyväskylän Yliopiston kulttuuripolitiikan laitokselta.

Aktiivisen kylän tunnusmerkit löytyvät tänään 30-vuotista Koivulahden rantautumispaikan vihkiäiset ja Tuusjärvi-taivaltaan juhlihan Tuusjärvi-Hiidenlahti kyläyhdistyksen toiminnasta. Tuusniemen kunnan puolesta esitän parhaat onnentoivotukset yhdistyksellenne ja toivon menestystä edelleen arvokkaalle työllenne.

Kylätoiminta on vastaus tämän ajan haasteisiin ja kysymyksiin, esim. yhteisöllisyyteen, turvallisuuteen, omaan selviytymiseen, lähipalvelujen järjestämiseen ja viihtyvyyteen. Kylien kestävän kehityksen edellytys on asukkaiden hyvinvoinnin kehittäminen ja paikallisen kulttuurin tekeminen ulospäin markkinoinnin lisäksi.

Hyvät kuulijat, tänään vihimme käyttöön Koivulahden rantautumispaikan, jonka mahdollistaminen tänne on yksi osoitus kylätoiminnan aktiivisuudesta ja yhteistyöstä muiden toimijoiden kanssa, tässä tapauksessa Tuusniemen Kunnan, ELY-keskuksen ja Kalakukko ry:n kanssa.

Tätä ennen Tuusniemen kunnan alueella on seitsemän muuta rantautumispaikkaa ja kaksi muuta satamaa, mutta täältä läntiseltä alueelta vierasveneliikennettä ja paikallisia veneilijöitä palveleva retkisatama on puuttunut.

Mutta nyt tämä puute on korjaantunut ja tänään juhlallisesti vihimme Koivulahden retkisataman käyttöön. Tässä vaiheessa haluan Tuusniemen Kunnan puolesta kiittää kaikkia tämän hankkeen mahdollistajia ja toimijoita aina idean isästä rahoittajiin, rakentajiin ja viimeiseen talkoolaiseen saakka.

Olkoon tämä satama turvallinen kotisatama lähteä ja palata vaikka sinne maailman merille, olkoon tämä houkutteleva ja kutsuva vierassatama maailmalta tuleville.

Olkoon tämä paikka kotineen ja vaellusreitteineen niin kyläläisille kuin vierailijoille aktivoiva, rentouttava, voimaannuttava, rauhoittava paikka, jossa voi harrastaa, hiljentyä yksin tai yhdessä tai olkoon paikka vaikka alkuna paikallisen yritystoiminnan kehittämiseen, olkoon tämä avoin ja yhteisöllinen paikka.

Onnea ja menestystä Koivulahden retkisatama.

Onnittelupuheen piti mm. kunnanvaltuuston puheenjohtaja Asta Tirkkonen-Hersio.

Rukiinleikkuun SM-kilpailut Riuttalassa

Juurikkamäen pokalistit. Vas. Martti Räsänen, Toimi Kokkonen, Heikki Räsänen ja Sisko Räsänen. Kuva: Hanna-Kaisa Heikkinen.

Juurikkamäen Maa- ja kotitalousseuran rukiinleikkaajat ja kannustusjoukko lähtivät 15.8.2015 aamuvarhain Karttulan Riuttalaan. Juurikkamäkeläiset ovat kisailleet siellä hyvällä menestyksellä vuodesta 1983 lähtien.

Kyyti oli varsin kotoista kun käännyimme valtateiltä kohti Riuttalaa, siellä ovat tiet vielä kuoppaisempia kuin meillä päin. Eipä varmaan kukaan kaivannut trampoliinia illalla.

Oli elämys seurata kilpailua ensi kertaa. Tällä kertaa leikkattiin ohraa, koska ruishalme oli harvanlaista.

Naisten yli 60-vuotiaiden sarjassa kilpailivat **Anni Putro**, Lapinlahdelta, (syntyisin Tuusniemen Pajumäestä), iältään 92-vuotias ja Juurikkamäen **Sisko Räsänen**, yli 80 vuotias. Siskolla oli huono tuuri, hän sai lakoontuneen palstan. Eipä siitä kauniita kuhilaita millään saanut. Sisko ei valitellut. Tärkeintä oli rehti kilpailu, ei voitto.

Miesten sarjan yli 60-vuotiaiden voitto meni Juurikkamäen **Toimi Kokkoselle**. Vauhti oli niin kova etten saanut häntä kuvattua ja rehevä perunapelto oli edessä. Kakkossijalle pääsi Lapinlahden **Vilho Pärnänen**. (Aika ratkaisi). Miesten alle 60-vuotiaiden voitto meni **Heikki Räsäsel**le ja kakkossija **Martti Räsäsel**le. Molemmat ovat Juurikkamäkeläisiä.

Tuusniemen viikatejoukkuekin voitti

Viikatejoukkessa kilpailivat: Sisko Räsänen, Martti Räsänen ja Toimi Kokkonen. Kakkoseksi pääsi Lapinlahden Koheltajat, johon kuuluivat Anni Putro, Vilho Pärnänen ja Toivo Hiltunen. Olen kuullut, että myös Vilho Pärnäsellä on vahvat siteet Tuusniemelle.

Tästä näemme, että Tuusniemellä on rukiinleikkaajien rotu, jonka toivoisi jatkuvan. Vähän oli puhettakin että nuoret emännät aloittavat harjoitella ensi kesää varten.

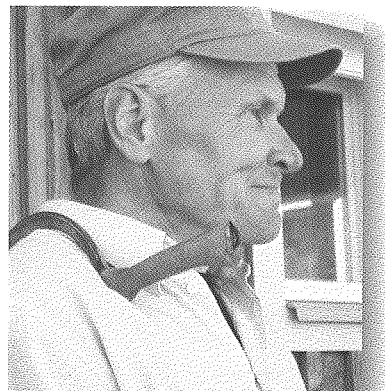
Tulimme siihen tulokseen, että Riuttala on säilytettävä jälkipolville. Se on mainio retkikohde koululaisille ja päivähoiton lapsiryhmille. Lapset ovat kiinnostuneet historiasta ja entisistä työtapoista, kun on vaan joku joka kertoo niistä heille. Entisaikaan tehtiin paljon käsillä työtä. Riuttalan kulunut höyläpenkki olisi osannut kertoa monta tarinaa. Silloin ei ollut kertakäyttökulttuuria, vaan kaikki tehtiin siten että kestää. Riuttalan pääarakennus on siitä todisteena. Nykyculttuuri on hyvin haavoittuvainen.

Riuttalassa on tehty paljon talkootyötä; vuonna 2005 on valmistunut Katrin Kammar, jossa syötiin hyvää ruis-huttua ja juotiin kahvit. Täytyy vielä mainita topakat arvanmyyjätytöt. Muukin henkilökunta oli hyvin ystävällistä.

Päivä oli minulle hyvin mieluinen. Sain seurata osajien leikkuuta. Sääoloille ei voi mitään; Koko alkukesän satoi. Toivottavasti ensi kesänä ei sada.

Säilytetään arvokas Riuttala – ja nuoret harjoittelkaa rukiinleikkuuta.

Marjatta Pekkonen

Rukiinleikkuun SM-kisan kakkonen, Martti Räsänen. Kuva: Marjatta Pekkonen.

Kylämatkalta suoraan evakkoon 1939

Olen syntynyt Laatokan karjalassa Salmin pitäjän Uudesakylässä.

Meillä oli sukutila Sortavala-Salmi-Pietari valtamaan tien varressa. Tiestä laskeutui mäki Uuksunlahteen. Synnyinpaikkani oli Miskalan mäellä (noin 10 metriä Laatokan pinnan yläpuolella). Pellot olivat loivasti kumpuilevat. Kotoani oli suora näkyvyys Laatokan Valamon luostarin saaristoon. Kirkkaalla säällä kullatut kirkon kupolit kimaltelivat auringossa ja kirkonkellojen ääni kantautui pihamaalle asti. Ohitse kulkevalla tiellä on Neuvostoliiton ja Venäjän sekä Suomen sotajoukot kulkeneet edestakaisin satojen vuosien aikana.

Vanhempani olivat **Johannes** ja **Anastasia Miskala**. Isäni vanhemmat olivat **Ivan** ja **Martta Miskala**. Sukumme kuului ortodoksiseen kirkkoon. Ukkini oli lahjoittanut

seurakunnalle tilan pelloista tontin ja siihen oli rakennettu tsasouna. Sukumme oli vieraanvaraista ja sukurakasta. Piispoja ja pappeja oli ruokittu kirkonpalvelusten jälkeen. Pihapiiriin kuului vielä erillisessä rakennuksessa oleva kyläkauppa, jota ukkini hoiti.

Lapsuuteni ensimmäiset vuodet olivat onnellisia, sillä olin syntynyt karjalaiseen suurperheeseen, oli tätiä ja setiä. Kaksi siskoa oli minua vanhempia ja yksi nuorempi. Myöhemmin syntyi vielä puolet lisää.

Elämäni on kuulunut paljon vaaratekijöitä mm. talvi- ja jatkosota, sekä kaksi evakkoon lähtöä. Olen myös jäännyt auton alle kaksivuotiaana. Tämä tapahtui kesällä 1938. Äitini oli mennyt tien yli rantaniitylle päivälypsylle. Juoksimme myöhemmin perään vanhempien sisarieni kanssa. Sisaret pääsivät tien yli, mutta minä jäin Uuksusta päin

Miskaloiden talo on poltettu. Tämä talo on samanlainen Venäjän puolella.

Miskalat Uuksunlahdella Salmissa, Laatokan rannalla. Saaren takana Uuksunniemi.

tulevan auton alle. Auto oli suistunut oikealla puolelle tietä ja oli kaatunut ojaan katolleen. Isäni oli nähnyt tapauksen ja oli juossut paikalle. Samaan aikaan oli Salmista päin tullut linja-auto, jossa minut vietiin Pitkärannan sairaalan ovelle asti. Sairaalassa todettiin vain lieviä vammoja otsassa ja polvissa. Autossa olleet neljä henkilöä olivat tapauksesta kertoneet. He katselivat autossa Laatokalle päin hienoja maisemia, eivätkä huomanneet poikaa kuin viime hetkellä. Siihen aikaan autojen maavara oli paljon suurempi ja minä ilmeisesti pyörin pyörien välissä.

Talvisodan alkaessa 1939 olin reilun kolmen vuoden ikäinen. Isäni ja kolme hänen nuorempaa veljeään kutsuttiin armeijan palvelukseen. Äitini lähti lapsien kanssa käymään kotonaan Ala-Uuksussa.

Olimme siellä yötä. Seuraavana aamuna kuulumme radiouutisista, että Neuvostoliitto oli tehnyt suurhyökkäyksen Suomeen Karjalan kannaksella ja Laatokan karjalaan. Äitini lähti polkupyörällä hakemaan Uudestakylästä lapsille vaatteita. Ajettuaan Uuksun sillalle oli siellä sotilasvartio, eikä hän enää päässyt sillan yli, vaan palasi takaisin. Päivällä saimme tiedon, että evakkojuna lähtee Uuksun asemalta.

Evakkomatka alkaa

Ala-Uuksusta oli noin neljä kilometriä Uuksun asemalle. Muistan kun menimme Uuksun lahden rantatietä. Näimme lahden yli korkealla olevan Uudenkylän, jossa oli koko kylän rakennukset tulella. Suomen sotilaat sytyttivät kaikki rakennukset tuleen ja eläimet hävitettiin.

Evakkojuna oli koottu tavaravaunuista. Vaunujen keskellä oli kamina, jota puilla lämmitettiin. Talvisodan sytytmisaikaan oli noin 40 astetta pakkasta. Vaunuissa oli arviolta noin 100 henkeä. Juna-asemat pidettiin yöllä pi-

meänä. Ilmavaaran aikana ihmiset menivät junien alle. Evakkojunien pommituksesta liikkui huhuja. Matka alus- sa oli hidasta, koska vastaantulevia sotilasjunia ja tavarajunia liikkui paljon. Tohmajärvellä olimme koulumajoituksessa useita päiviä. Junamatka jatkui Jyväskylään asti, josta menimme linja-autoilla Saarijärvelle Kalmarin kylään. Matka kesti noin kaksi viikkoa. Kalmarin kylässä asuimme noin kahden vuoden ajan. Talvisota kesti 101 päivää. Tämän jälkeen alkoi asemasotavaihe ja suomalaiset olivat asemassa Aunuksessa ja Äänislinnassa.

Asemasodan vaiheen aikana tilanne oli rauhoittunut ja karjalaiset lähdimme 1942 keväällä palaamaan takaisin. Salmin Uudessakylässä ei ollut yhtään taloa pystyssä. Vain kansakoulu. Ala-Uuksussa oli joitakin rakennuksia pystyssä. Aluksi asuimme siellä eräässä talossa. Ala-Uuksussa oli saksalaisten sotilaiden parakkeja ja vankileiri. Lähes joka päivä aamuisin tuli 6-9 lentokoneen ryhmä pommituslennolle. Kesän aikana lentokoneet pudottivat Ala-Uuksuun noin 300 pommia.

Suurin osa pommeista putosi Uuksun lahteen, vain armeijan kenkävarasto ja pihavarasto tuhoutuivat. Seisoes- sani eräänä iltana Miskalanmäellä näin, kun Suomen ilmatorjunta ampui kaksi konetta alas.

Meidän suvulla oli myös maita Uuksunniemessä, johon 1942 rakennettiin asuinrakennus sekä navetta ja saunarakennus. Rakennusmiehinä oli venäläisiä sotavankeja. Vangit haettiin aamulla ja palautettiin illalla. He olivat ilois- saan kun pääsivät taloihin työhön.

Uudessa talossa asuimme lokakuusta juhannusaattoon, kun lähtö tuli toisen kerran.

Toisesta evakkoon lähdöstä kerron seuraavassa Tuus- niemen Joulu-lehti numerossa.

*Reino Miskala,
Tuusniemi*

*Miskalan sukkokous kesällä 2008. Keskellä Reino Miskala.
Kuvat: Reino Miskala.*

Normandian maihinnoususta Kämmenjärvelle

Historian suurin maihinnousu yllätti Natsi-Saksan täydellisesti 71 vuotta sitten. 156 000 liittoutuneiden sotilasta nousi maihin rannikkokaistaleella Pohjois-Ranskassa.

Maihinnousussa tarvittiin valtava määrä miesten lisäksi monenlaista kalustoa. Roiskeet tapahtuneesta voidaan nähdä Tuusniemen Kämmenjärvellä. Kämmenjärven **Frans Petter (Pekka) Miettinen** tarvitsi maamootoria.

Kyselyään maamootoria Osuusliike Uurtajalta hän sai tietää, että moottoreita on saatavana. Ne ovat Amerikan armeijan ylijäämävarastosta, joita myytiin ympäri Eurooppaa ja Suomessakin.

Moottori oli kuitenkin niin kallis, että Pekka tarvitsi sen ostamiseen velkaa. Hän pyysi vaimonsa veljiä velan takaajiksi. He kuitenkin varovaisina miehinä sanoivat, että jos sen ostat joudut vararikkoon ja kerjuulle. Kämmenjärvi on mennyttä he arvelivat.

Pankin edessä Pekka kuitenkin tapasi isännän Sotkalta. Hän sanoi, että tulepa iltasella käymään. Siellä isäntä kopisteli tyynyä ja sieltä moottorinostorahat löytyivät. Pekka esitti velkakirjan tekemistä, mutta Sotkan isäntä sanoi, jotta mitä turhia – maksathan sinä sen velan kuitenkin.

Kaupat Uurtajalla tehtiin, INTERNATONAL – moottori pantiin tilaukseen. Joku autoilija toi sen sitten maantien varteen. Siitä taloon vedettäessä tarvittiin useampikin hevonen.

Pekka teki myöhemmin vahvoista juurakoista moottorille reen, joka on se alla tänäkin päivänä.

Moottorille oli paljon tarvista. Sota-aikana oli särjetty Euroopasta lähes kaikki radat ja tarvittiin paljon ratapölkkyjä. Ratapölkkyjen sahausta oli paljon, jopa Maaningalla asti. Pölkkyjä osti Rimminen niminen mies. Alueella, jossa on nykyisin Tuusniemen vesitorni oli suuri pölkkyjen sahauslaani. Sahattiin ykköslaatua, jossa pölkyn kulmat sahattiin ja kakkoslaatua, jossa nurkkia ei sahattu. Nurkkien sahaukseen tarvittiin erillinen sahauspöytä, joka on vieläkin tallella.

Moottorissa on 40 – 50 hv ja se on lähes 1000 kiloa painava ja isokokoinen.

Se pantiin usein pyörimään valta-remmistä vetämällä, mutta oli siinä startti ja kampikin. Polttoöljyllä pyörivä moottori tarvitsi erillisen polttoöljytynnyrin. Käynnistämistä helpot-

ti siinä oleva kytkin, joka oli harvinainen maamootoreissa.

Saatuaan alleen vahvan reen, sitä voitiin kuljettaa puimakoneen kanssa talosta taloon. Se missä ”koneessa” moottori on amerikkalaisilla sodassa ollut ei ole vielä tiedossa. Kun tilalle saatiin 1950-luvulla traktori, käytiin paljon sillä ja puimakoneella puimassa ympäri kylää.

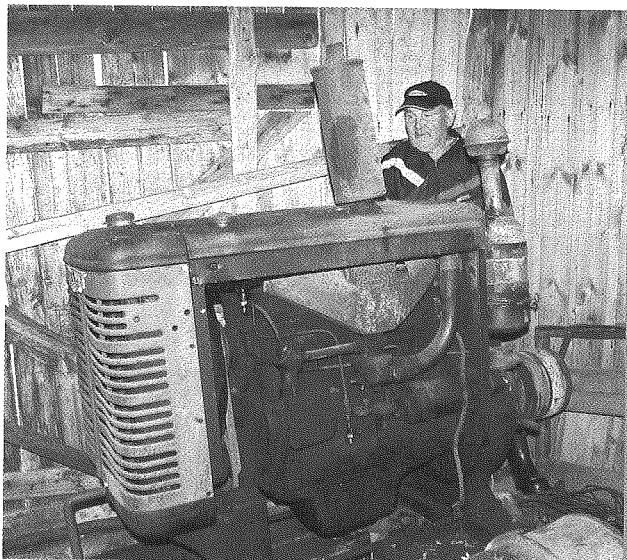
Kun aikaisempi kone logomobiili oli vielä Kämmenjärvellä, sillä etupäässä jauhatettiin. Kämmenjärven Pekalla oli silloisen pula-ajan lakien mukaan jauhatusoikeus. Jauhattaa saivat vain ne, jotka olivat saneet kansanhuollosta jauhatuskortit. Myllyihin joiden omistajilla ei ollut jauhatusoikeutta laittoivat tarkastajat sinetit. Tarkastajat kulivat usein tarkastamassa, jos olisi tavattu sellainen jau-

Tekniset tiedot ovat vielä selvästi näkyvissä.

Moottorin kuljetusalustana on vahva reki, joka näkyy kuvassa.

Kämmenjärven Toivo Miettinen esittelee moottoria ja kertoo sen ja koko talon historiasta.

hattaja, jolla ei ollut korttia, olisi jauhatusoikeus Kämmentjärveltä mennyt. Topi muistaa, että kävi pienenä liisäämässä puita logomobiiliin uuniin.

Logomobiili myytiin puusepän verstaalle, joka sijaitsi nykyisen koulukeskuksen paikalla. Siellä sillä lämmitettiin verstaasta ja kuivatettiin lautoja. Sitten kun verstaas paloi, paloi logomobiilikin.

Kämmentjärven Pekka oli hyvin yritteliäs ja monitaitoinen. Perhe asui vielä Pinolansalon torpassa silloin, kun vanhin poika **Veikko Eelis** (s. 1924) oli pieni.

Kämmentjärvellä oli silloin **Kusti Kettunen**. Kusti ei ollut pystynyt maksamaan tilan hintaa, niin Pekka oli ottanut velat maksaakseen ja he olivat vaihtaneet taloja. Tilalla oli ja on vieläkin paja, jossa voitiin korjata naapuridenkin koneita.

Tämä poikkeuksellisen yritteliäs ja monitaitoinen Kämmentjärven Pekka oli syntynyt 1902, samoin kuin hänen puolisonsa **Mariakin**. Pekka kuoli kuitenkin syöpään nuorella iällä 1956 vain 54-vuotiaana. Maria eli vanhemmaksi kuollen vuonna 1981. Heille syntyi kymmenen lasta, joista nuorin oli Pekan kuollessa kahdeksanvuotias.

Logomobiili

Tilalla oli myös Logomobiili se oli Porin Konepajan valmistama pääasiassa maatalouden voimakoneena käytetty yhdeksi kokonaisuudeksi rakennettu höyrykattila ja mätähöyrykone, joka oli teholtaan yleensä 5 – 10 KW. Sen polttoaineena käytettiin puuta.

Valto Holopainen

Sota-ajan kekseliäisyyttä

Isäni **Kalle Tirkkonen** joutui jatkosotaan 1941. Hän palveli aseseppänä Petroskoin lähellä. Ikänsä perusteella hänet kotiutettiin reilun vuoden kuluttua.

Isäni oli ammatiltaan seppä. Hänellä oli myös kenttäsirkkeli, hän osasi muurata ja rakentaa. Monitaitoisella miehellä riitti töitä. Polttoaineista oli kova pula, öljy oli loppu. Isäni ratkaisi polttoaineongelman rakentamalla suurikokoisen puukaasuttimen.

Maamoottori tarvitsi paljon voimaa toimiakseen. Puukaasuttimeen tarvittiin polttoainetta. Se saatiin kuivista leppähaloista, jotka pätkittiin 10 senttimetriä pitkiksi ja ne pilkottiin kirveellä ohuiksi klapeiksi. Klapit kuivattiin lämpimässä huoneessa erillisellä lavitsalla. Kuivat klapit koottiin säkkeihin. Puukaasuttimeen piti olla moottorin käydessä jatkuvasti näitä kuivia klapeja. Se työ jäi meille keskenkasvuksille.

Öljyä ei ollut edes lamppeihin. Valoina käytettiin isokokoista lanttua, johon kaiverrettiin kuoppa ja se täytettiin rasvalla, sydämenä toimi flanellikaitale.

Isäni rakensi myös sähkövalot. Valot saivat voimansa puukaasutin maamoottorista. Sähköjä ei ollut kylällä, ikkunat piti peittää. Valoa ei saanut näkyä ulos. Yliajavien viholliskoneiden kuljettajat olisivat muuten nähneet asutuksen.

Kotini lähellä oli puhelinkeskus, kauppa, koulu ja laivaranta. Kun hätä on suuri niin ihminen etsii selviytyäkseen mitä ihmeellisempiä keinoja.

*Tuulikki Keränen,
seppän tyttö*

Puukaasuttimen ympärillä vas. Marjatta, Pentti Finska, sirkkelipöydällä Sirkka. Vieraana ollut helsinkiläistytty Maija Viha-vainen. Takana äiti Alma ja isä, seppä Kalle Tirkkonen täyttää puukaasutinta. Kuva: Tuulikki Keränen.

Tuusniemen Turulasta Maaningan Halolaan

Halola 1920-luvulla.

Jokaisessa pitäjässä on puuhakkaita miehiä, kuka milläkin tavalla on maineensa hankkinut. Useimmiten sellaiset henkilöt maineensa saavuttivat tekojensa, vaurautensa, toimeliaisuutensa ja viranhoitonsa tai kruunun palvelemalla. Tuusniemellekään ei ole jääty tällaisista henkilöistä paitsi. Useimmat heistä ovat olleet talollisia, jotkut saaneet kannuksensa poliittisesta toiminnasta ja eräät yhteiskunnallisista toimistaan. Onpa joku saanut maineensa vaikkapa "ns. lavean tien kulkemisesta".

Turulan Janne -aikansa monitoimimies

Tuusniemen kirkonkylän tunnetuimpia taloja oli aikanaan Turula, jonka maille Tuusniemen kirkonkylä on osittain kasvanut. Vanhasta Turulasta näkyvimpänä jäänteinä on suvun sukuhauta Tuusniemen hautausmaalla. Turulan koulukeskus sai myös talosta nimensä. Varsinainen Turulan talo muutettiin tien toiselle puolelle ja tunnettiin "Nismiehen" talona. Talo purettiin 2014.

Turulan talosta ja sen väestä on Tuusniemellä kirjoitettu ja puhuttu kautta aikain, joten lieenee syytä tarkastella Turulan talon isännän, **Juho Turusen** pojan **Jannen**, elämänvaiheita. Janne oli Turusten neljän lapsen katraasta vanhin. Isä Juho oli toimenmies, viljeli maata, kasvatti karjaa ja toimi kylän kauppiana. Hän teki tavaranhankintamatkoja mm. Pietariin, josta toi kauppatavaroiden lisäksi monenmoisia herkkuja ja tietenkin uusia näkemyksiä. Nuorena miehenä Janne joutui talossa tekemään kaikenlaisia töitä toimeliaan isänsä vanavedessä. Isä-Juholle tapahtui aseonnettomuus kun hän täytti haulikon molemmat piiput ja laukaisi haulikon - seurauksena oli puolen kämmen menetys ja pari sormeaa.

Maaningalta löytyi uusi maatila sekä vaimo

Janne vauraan talon poikana oli katsellut itselleen sopivaa maatilaa eri puolilta maakuntaa. Niinpä hän vuonna 1909 hankki omistukseensa Maaningan Kinnulanlahdelta agronomi, kunnallisneuvos **Theodor Kolströmin** perillisiltä Kinnulan kartanon ja sen Mattilan ja Martikkalan sivutilat. Nuori 25-vuotias poikamies aloitti oman viljelijän uransa suhteellisen ison talon isäntänä.

Mitäpä on talo ilman emäntää? Parin vuoden kuluttua taloon muuttamisestaan Janne avioitui paikallisen neidon **Karoliina Mykkäsen** kanssa. Näin Jannen poikamiesajat olivat mennyttä elämää.

Vajaan vuosikymmenen verran Kinnulassa asuttuaan maatamme ravistelivat levottomat ajat, raju inflaatio, joka nosti kiinteistöjen hinnat kovaan nousuun ja sisällissota. Turuset päättivät myydä Kinnulan kartanon vuonna 1916 ja muuttivat Lapinlahdelle, josta hankkivat uuden tilan. Parin vuoden kuluttua myivät talonsa ja palasivat Tuusniemelle. Janne osti lapsuuden kotitalonsa isältään Juholta v. 1917.

Janne liikkuvaisena ja energisenä miehenä sai tietoonsa, että Maaningalla tuli myyntiin kaksi taloa, jotka olivat rajanaapureita. Vuonna 1919 Janne osti Maaningan kirkonkylästä Halolan kartanon ja Leppäniemen talon nismies **von Esseniltä**. Hän myi pois osan Leppäniemen tilasta. Tässä yhteydessä Janne myi Turulan tilan nismies **Andersinille**, joka aikanaan myi sen Tuusniemen kunnalle.

Janne asettui perheineen asumaan Halolan kartanoon, joka sijaitsi Maaninkajärven rannalla kauniin puiston keskellä. Janne aloitti kartanossa mittavat uudistustyöt, jotka

koskivat myös maajärjestelyjä, mm. tilusvaihtoja hyvän tilakokonaisuuden saamiseksi. Kartanon rakennuksia oli rappeutunut ja niiden peruskorjaus käynnistyi uuden isännän myötä. Kartanolla oli runsaasti torppareita, joten talon työt tulivat hyvin tehtyä. Halolan tilan pinta-ala on Maaningan maanosto-osuuskunnalle myynnin seurauksena pienentynyt noin 450 hehtaarilla. Maakaupan teki sen edellinen omistaja **Jussi "Minnan poika" Canth**.

Kunnian kukko ei laulanut Janne Turuselle

Janne Turusen elämä ei Halolan kartanossa ollut kovinkaan helppoa, johon vaikutti erityisesti kaksi asiaa. Ensinnäkin torpparien vapautuslaki oli vastikään astunut voimaan. Hän ei ollenkaan ollut halukas luovuttamaan maitaan torppareilleen vaan aloitti pitkän ja raskaan oikeustaistelun säilyttääkseen tilakokonaisuuden.

Toiseksi, Jannesta oli aikaa myöten tullut omavaltainen ja vaikeasti lähestyttävä mies. Erimielisyydet kotona ja kodin ulkopuolella olivat joskus hyvinkin kärjekkäitä, jotka olivat henkisesti Jannelle hyvin raskaita. Hän ei itse ymmärtänyt omaa käyttäytymistään. Perhe-elämä ei ollut sujuakseen, joten avioliitto johti lopulta eroon vuonna 1923. Tuomiokapituli myönsi avioerokirjan "eripuraisuuden" vuoksi ja oikeuden solmia uusi avioliitto. Näin asia hyvin selkeästi Maaningan kirkonkirjoissa mainitaan.

Avioliitosta vapautunut Karoliina muutti Kuopioon vuoden 1924 loppupuolella ja kuoli melko pian muuttonsa jälkeen tammikuussa 37-vuotiaana. Jannenkin valtasi sairaus, keuhkotauti, joka mursi Jannen. Hän menehtyi sairauteensa 41-vuotiaana, vuoden sen jälkeen kun vaimonsa oli kuollut.

Avioero johti perhetragediaan niin, että kaksi alaikäistä tytärtä, 12-vuotias **Hilkka** ja 7-vuotias **Helvi**, jäivät täysiorvoiksi kartanon asukkaiksi hoitajiensa kanssa. Katsottiin ettei alaikäisillä lapsilla ollut mahdollisuutta vastata ison talon ylläpitämisestä kun ei lähisukuakaan ollut tarjolla. Tila joutui jälleen "vasaran alle". Halolan kartanon osti huutokaupasta Kuopion maanviljelysseura, joka siirsi Runnilla sijainneen karjatalouskoulun Halolaan vuonna 1925.

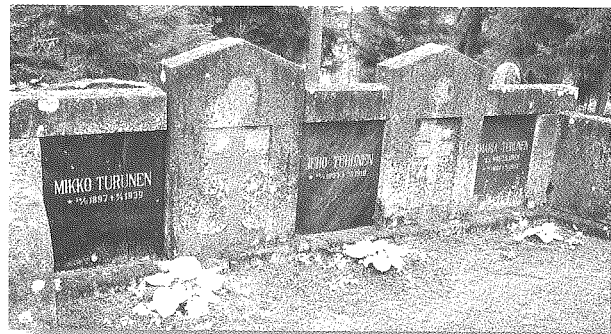
Tuusniemen Turulan Juhon perhe hajaantui kukin talolleen ja talo siirtyi suvun ulkopuolelle. Juho myi talonsa pojalleen Jannelle, tytär **Lyyli** meni miniäksi naapuritaloon Happolaan, Hilma-tytär avioitui maaninkalaisen Paavo Korhosen kanssa ja muutti Maaningalle ja nuorin lapsista, **Mikko**, muutti Mustinlahdelle. Janne omisti Turulan ainoastaan pari vuotta kunnes myi tilan nimismies Adersinille ja muutti Maaningan Halolan kartanoon, joka jäi hänen viimeiseksi asuinsijakseen. Janne oli rauhaton mies, joka johti lopulta erimielisyyksiin vaimonsa ja oman elinympäristönsä kanssa. Levottomuutta osoittaa myös se, että hän ei asettunut ostamiinsa taloihin kun noin kahdeksi vuodeksi Halolaa lukuunottamatta.

*Veli Nykänen,
Maaninka*

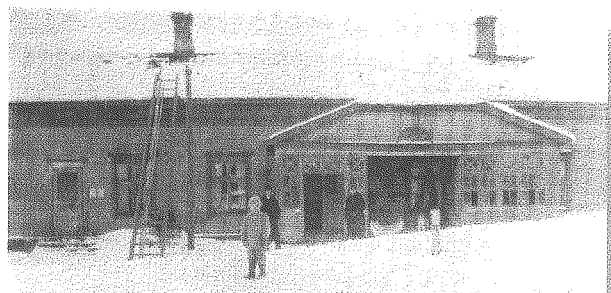

Turulan talon väki 1910-luvulla. Takana vasemmalla Janne (1884 – 1925), Myi talon ja muutti Maaningan Halolaan 1919. Lyyli (1890 – 1984) Hän meni naapuriin Happolaan miniäksi, Hilma, (?) joka myös muutti Maaningalle. Edessä vasemmalla Juho Turunen (1864 – 1919). Mikko (1897 – 1939), Muutti Mustinlahteen. Emäntä Maria (1860 – 1927).

Kuva: Tuusniemen Joulu 1989. Artikkel: Eeva-Riitta Jäntti.

Turusten sukhauta Tuusniemellä.

Turulan talo vielä alkuperäisenä.

Muisteloita Enonsalon koulusta

Enonsalossa kotitilallaan Suurusjärvellä syntynyt ja tilalla koko ikänsä elänyt ja asunut Ville Miettinen (s.1934) muistelee mielellään kylän elämää ja kylällä eläneitä ihmisiä.

Nyt ovat vuorossa kouluasiat. Enonsalon kylä kuuluu virallisesti Kartansalon kylään, joka muodostaa paljon suuremman alueen Eteläisellä Tuusniemellä.

Lähimmät koulut olivat Mustinlahdessa, joka on Vehmersalmea. Sinne oli matkaa jopa 15 kilometriä. Kosulan kouluun tuli matkaa vähintään 8 – 9 km. Kylällä oli 1920-luvulla vielä 40 – 50 huonekuntaa ja sen ajan tavan mukaan ne olivat lapsirikkaita.

Villen isä **Taavetti Eevertti Miettiselle** (s.1890) oli syntynyt, silloin vielä savutupaan, kolme lasta **Veikko** (vuonna 1924), **Vieno** (1926) ja **Kauko** (1929). Perheeseen syntyi vielä kolme lasta, joista Ville keskimmäisenä.

Taavetti otti yhteyttä Mustinlahden Hovin Raksila nimiseen tilan torpparina olevaan ruotsinkielen taitoiseen **Oskar Peroniin**. Häntä sanottiin kansankielessä ”Perruutiksi”. Hän oli kirjoitustaitoinen ja he laativat ensimmäisen anomuksen saada kylälle oma koulu. Ensimmäiset anomukset kirjoitettiin siten savutuovassa.

Villen muistelmat jatkuu

”Koululaisilla oli silloin omat eväät. Sellaisille koululaisille, joille ei ollut kotoa maitoa jaettiin maitoannoksia. Ensimmäinen opettajani oli **Toini Salenius**. Hän oli rauhallinen, lempeän hyväntahtoinen ja erikoistunut piirtämiseen. Kuri hänellä ei ollut kovin kummoinen. Mieluisinta oli urheilu ja kaikki liikunta. Sitten kun keittola tuli, olin jo kolmannella luokalla ja oli vuosi 1944. Ruokana oli kaalikeittoa, jota sanottiin ”rättisopaksi.” Usein oli myös potaattia soossina, mutta Amerikasta tulleesta maitojauheesta tehty velli ei maistunut. Omia keräämiä sienii ja marjoja oli myös. Keittäjänä toimi aina joku kylän naisihminen, puutyön opettajana joku kylän miehistä. Koululla asui myös poliisi **Wectrömin perhe**, vaimo toimi opettajana. He muuttivatkin sitten myöhemmin Ruskilaan.

Opettajat vaihtuivat usein, mutta muutamia pitkäaikaisiakin opettajia oli. Koululla pidetyt äitienpäivät ja joulukuuset keräsivät aina suuret joukot kyläläisiä koululle”.

Koululla pidettiin omaa kasvimaata. Vasemmalla Tyyne Miettinen, keskellä Anna-Liisa Hiltunen.

Kuva: Ville Miettinen.

Villen Vieno-sisko muistaa, että ensimmäinen opettaja koululla oli nimeltään **Aino Rantanen**.

Kunnanvaltuuston päätöksiä

Kunnanvaltuusto käsitteli 18.4.1929 kyläläisten anomusta, saada Vaakasensalolle kansakoulupiiri ja kansakoulu. Asia päätettiin lykätä kouluneuvoston valmisteltavaksi. Samassa valtuustossa hylättiin Mannerheimin Lastensuojelupiirin esitys, että kaikille kouluille pitäisi järjestää kouluruokailu. Päätettiin, että esitys ei anna aiheutta mitään toimenpiteisiin, vaan annetaan kouluavustus entiseen tapaan voileipä- ja maitoannoksina.

Kunnanvaltuusto käsitteli kokouksessaan 25. päivänä 1929 koulupiirin perustamista, nyt Enonsalon koulun nimellä. Päätettiin muodostaa uusi Enonsalon koulupiiri. Päätökseen kirjattiin kaikki ne tilat, jotka koulupiiriin sijoitetaan. Koulupiiriin tulee supistettu yhden naisopettajan koulu. Koulutalo tullaan rakentamaan vuonna 1939, eli 10 vuoden kuluttua. Siihen asti koulu toimii vuokrahuoneistossa. Oppivelvollisuus astui täyteen voimaan syksyllä 1930. Samassa kokouksessa valittiin koulun johtokuntaan, talolliset **Pekka Miettinen**, **Samuli Turunen**, **Heikki Happonen**, **Ville Roininen** ja talollisen pojat **Toivo Kukkonen** ja **Eemil Nissinen**.

*Enonsalon koulu ja koululaisia 1940-luvulla. Opettaja Helvi Wecström. Alarivissä toinen vas. Helvi Sutinen, 3. vas. Tyyne Miettinen. Toinen rivi: vas. Toivo Miettinen, Otto Sutinen ja Ville Miettinen. Oikeassa reunassa sauva kädes-
sä Erkki Miettinen.
Kuva: Tyyne Miettinen.*

Koulu toimi Heikki Holopaiselta vuokratussa Kaisanmäen talossa aina siihen saakka kun se lopetettiin vuonna 1966. Koulutalo jäi siis rakentamatta.

Vielä tarina "Perruutista"

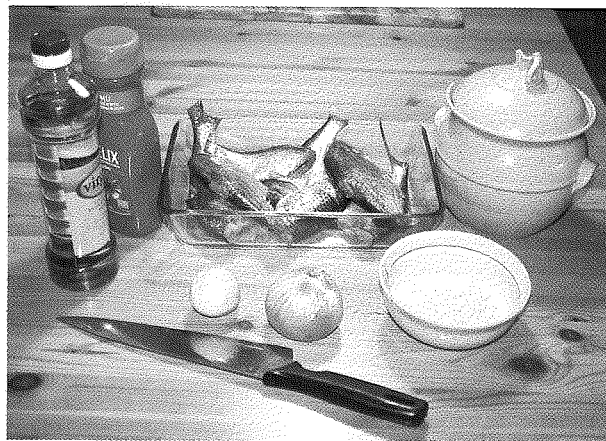
Peruutti meni ostamaan apteekista pirtua, apteekissa puhuttiin ruotsia. Saatuaan pirtun Peruutti kysyi ruotsiksi "Paniako tähän siitä tynnyristä johon oli laitettu vettä sekaan?" Apteekissa vähän säikähtivät ja antoivat pirtun ilmaiseksi.

*muisteli Ville Miettinen
kirjoitti Valto Holopainen*

*Tässä se koulurakennus oli, näyttää Ville Miettinen.
Kuva syksyiltä 2015.*

Roskakalakukko

Joitakin kaloja pidetään vähäarvoisina ruokakaloina ja ovat saaneet nimen "roskakalat".
Tehdäänpä niistä nyt maukasta kalaruokaa:

Tarvitaan:
Pari kourallista "roskakaloja"
Kannellinen uunivuoka
Pari sipulia, eli lyökkiä
Kahvikupillinen riisiä
Ketsuppia
Rypsiöljyä
Suolaa

Puhkastut kalat leikataan terävällä veitellä poikittain puolen sentin viipaleiksi.
Uunivuoka pohjalle laitetaan riisiä, sitten kaloja, joiden väliin pursotetaan hieman ketsuppia, suoloja, riisiä ja silputtua sipulia. Kun kalat loppuu tai vuoka on täynnä lorotetaan päälle öljyä, sillä lailla reilusti, mutta ei liikaa.

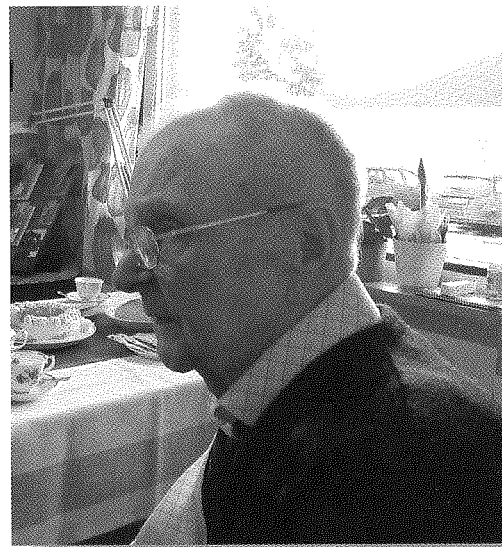
Käännetään uuni 200 asteeseen. Puolen tunnin päästä alennetaan lämpö 100 asteeseen, ja annetaan olla uunin päällä yön yli. Nautiskelun voi aloittaa jo aamukahvin kanssa.
Maku on taattu.

V.H.

Varsinaiset sotasankarit

*Veikko Koponen sodan alussa.
Kuva: Veikko Koponen.*

*Vanhempi sotasankari Veikko Koponen
95-vuotispäivänä 4.12.2014. Nyt tulee 96
vuotta täyteen.*

Tuossa kuluneena viikonloppuna soittelivat minulle Tuusniemeltä, että ensi lauantaina pitäisi varautua murtautumaan Sepänsaaresta viimeisten jäiden rippeiden seassa manterelle intiaanikanootilla ja tämän minulle määrätyn tehtävän suoritan vaikka henki menisi. No ainakin siinä menee useampi tunti, kanoottia edellä työntäen parikymmentä kertaa tippuu petollisiin kevätjäihin. Tärkeintä on että muistaa aina hypätä kanootin sisäpuolelle, tai muuten on kyyti kylmää.

Minut määrättiin köijäämään vanhempi Sepänsaaren Seppä lauantaina klo 12.00 Tuusniemen Turulan koulu-keskukseen, missä käsittääkseni hänelle ojennetaan korkeimman luokan rautaristi, sillä hänet on nyt viime tipassa päätetty rehabilitoida ja tahraantunut maine palauttaa, sillä hänhän taitaa olla lähes ainut todelliset tulimyrskyt läpikäynyt Tuusniemellä, enkä nyt tarkoita pelkästään viitakkeen karkaisuhommia.

Ja vaikka, kuten olen aikaisemmin kirjoitellutkin, niin melko paljonhan se vehkeili siellä jossain naapurin naisväen kanssa tehden heille hellapuita ja pientä remonttia, puhumattakaan niistä tanssihommista, mitä järjesti vastoin sota-ajan määräyksiä ja poliisia uhmaten. Oli jopa tehnyt balalaikasta mandoliininkin, mitä aina soitteli.

Mutta kyllä se aiheutti kaukopartioreissuilla suunnatonta tuhoakin naapurin raskaalle tykistölle ja erityisesti arvostan sitä Muurmannin radan katkaisua Englannin ja Yhdysvaltojen kielloista piittaamatta.

Eräs venäläisen everstin rouva oli sanonut sepälle, kun tanssit oli tanssittu ja edessä oli paluu Suomeen, että ota itsellesi hyvä vaimo, sinä olet sen ansainnut. Joten mielestäni seppä teki sodassa yhden suurimmista uroteoista mitä voi tehdä. Hän kohteli naapurin siviilejä, kuten myös

sotilaita inhimillisesti ja kunnioittaen. On vakuutellut minulle monta kertaa, että kyllä hän sääli niitä nuoria poikia, kun esimerkiksi Kirjavanlahdessa heidän piti pienen kahakan jälkeen haudata heitä 239.

Minun urotöissä sodankäynnin alalta taas ei ole kovin-kaan paljon kehumista, sillä minuthan aiottiin vapauttaa varusmiespalveluksesta jo kutsunnoissa ja jouduin käymään melkoisen taistelun että pääsisin armeijaan.

Minullehan tehtiin 12-vuotiaana suuri ja vaikea sydänleikkaus ja kun muu ei auttanut jotta vakuuttuisivat tulivoimastani, niin tein sitten puolustusvoiman kanssa kirjallisen sopimuksen, että en tule itkemään joita itikka potkaisi polveen, mikäli leikattu sydän pettää taisteluissa. Suullinenkin sopimus olisi riittänyt minun kyseessä ollen. Kaiken varalta luokittelivat minut B-kakkoseksi, joten kenraalin ura tyssäsi, eikä meille saatu uutta marsalkkaa. Ehkä se oli ihan viisaan ratkaisu.

Utissa olin kuitenkin urheiluvalmennettavissa ja saapumiserän paras ampuja. Suomi-konepistoolilla ammuin muiden mieliksi yhden ysin lonkalta vaikka piippu oli Antti Rokan jäljiltä ihan seula. Yhtä pistettä jäi uupumaan, mutta perkele, vielä silloinkin juoksin karkuun hyvän näköisiä naisia, kuten koko siihenastisen elämäni. Niitä peräytymisiä kadun lopun elämäni, sillä olisi pitänyt hyökätä tai edes kauhun kangistamana antautua.

*Veli Koponen
Seppä, Sepänsaari*

Kirjoittaja hukkui kotivesilleen toissa kevättalvella. Isä Veikko joutui vielä kokemaan tämänkin raskaan murheen. Toimitus.

Pajumäen Hirvimiehet ry.

Pajumäessä oli aikaisemmin metsästysseura Pajumäen Paukku pienriistan metsästämistä varten.

Pajumäen koululla kokoonnuttiin 24.4.1977 ja siitä päivästä tuli seuramme perustamispäivä. Mukana oli Riistapäällikkö **Martti Rissanen**.

Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin **Paavo Räsänen** puheenjohtajaksi, jäseninä olivat **Simo Pelkonen**, **Aarne Hiltunen**, **Einari Järveläinen** ja **Kauko Pitkänen**.

Pajumäen Paukku lopetettiin 15.1.1978 ja vuokratut maa-alueet luovutettiin Hirvimiehille, vuokrasopimukset uusittiin ja jäsenet siirtyivät hirvimiehiin.

Metsästysalueeseen kuului Pajumäki ympäristöineen. Seuralla oli v.1978 aikuisen ja vasan kaatolupa. Enimmillään v. 1980 oli lupia 11. Nyt vuonna 2015, 4 aikuista ja 2 vasaa.

Ensimmäisen hirven ampui **Mikko Ovaskainen** ja toisen **Aarne Hiltunen**. Kaadot onnistuivat ensilaukauksella.

Hirvipeijaisia on pidetty joka vuosi, aina ensimmäisen aikuisen hirven kaadon jälkeen seuraavana perjantaina. Hirvipeijaiset ovat olleet seuran kohokohta, ne ovat koonneet melkein satapäisen yleisön.

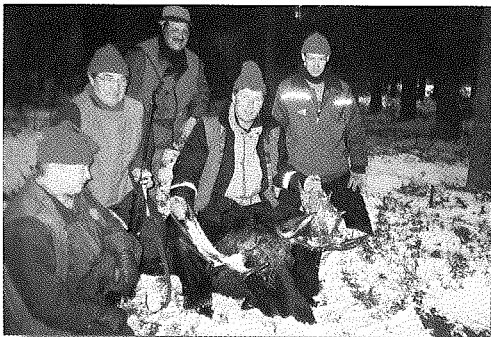
Emännät ovat valmistaneet vuodesta toiseen makoisat ruuat ja päälle kahvit. Onpa tanssittukin lopuksi.

Seuran jäsenmäärä on pysytellyt 40–45 paikkeilla. 1980-luvulla tehtiin ahkerasti töitä pienriistan eteen.

Mirja Hanttu suunnitteli 1982 seuralle viirin. Sitä on jaettu tunnustukseksi seuran hyväksi tehdystä työstä seuran jäsenille 20- ja 30-vuotisjuhlissa.

Kenneltoiminta tuli mukaan 80-luvulla ja jatkuu yhä. On järjestetty ajokokeita, haukkukokeita ja tuomarikursseja. 1990-luvulla seura osti Tuusniemen kunnalta lakautetun Pajumäen koulun 5000 markan kauppahinnalla. Tontti vuokrattiin 30 vuodeksi.

Kunnostus alkoi heti ja sitä on riittänyt vuosittain. Mitä tavat remontit on tehty muutama vuosi sitten. Kustannusarvio oli 117 000 € ja talkootunteja 3000. Saimme remonttiin EU-avustusta Kalakukko ry:ltä. 2000-luvulla rakennettiin kylmiö. Liityttiin vesiosuuskuntaan, joten vesi tu-

14-piukkinen hirvi. keskellä ampuja (siht.) **Hannu Juutilinen**. Takana keskellä (pj) **Heikki Happonen**. Hirven haukku **Taisto Krögerin Joppe**-koira.
Kuva: **Paavo Räsänen**.

lee ja menee kantamatta. Hirvenmetsästys suoritettiin aikaisemmin ihmisajona, nykyään sen tekee koirat.

Seuran jäsenillä on ollut hyviä hirvikoiria kuten **Rolle**, **Remu** ja **Joppe**. Viimemainittu haukkui 14-piukkinen uroksen, jonka kaatoi pitkäaikainen sihteerimme **Hannu Juutilainen** Tuusjärvellä 2001. Hannu jatkaa edelleen sihteerin työtä.

Majamme vieressä oli tulipalo 1998, tuulen suunta oli pois päin ja maja säilyi. Majamme sai nimikilpailun jälkeen nimen Pajumäen Erä-Pirtti ja nimi komeilee ulkoseinässä. Sisällä olevassa liitutaulussa on säilynyt opettaja **Kyllikki Toropaisen** piirros, joka kertoo entisajan opettajien taitavuudesta.

Puheenjohtajajina ovat toimineet:

Paavo Räsänen 1977–1983

Tero Toivila 1984

Taisto Kröger 1985–1999

Matti Lipponen 2000–2001

Heikki-Matti Happonen 2002 ja jatkaa edelleen.

Alkuaikoina pidettiin käsin hyvin tarkkaa pöytäkirjaa. Nyt pöytäkirjat ovat lyhyitä ja virallisia. Pöytäkirjat kertovat mm. ensimmäisen hirven kaadosta. 21.10.1978 **Mikko Ovaskainen** ampui naarashirven klo 12.50. Murtomäen tilalle. Sen paino oli 127 kg. Metsällä oli 7-12 miestä. Soppaan pantiin 28 kg lihaa, maanomistajille 2 kg ja jäsenille 4,2 kg. Näin jaettiin ensimmäinen hirvi.

Tänä päivänä jatkaa hirviseura toimintaansa ja toivoo, että myös nuorempi polvi kiinnostuisi metsästyksestä ja ulkona liikkumisesta. Onhan tämä parhaimmillaan sosiaalista toimintaa.

Kirjoitukseen on kerätty tietoja seuran 30-vuotisesta historiasta, pöytäkirjoista ja haastatteluista.

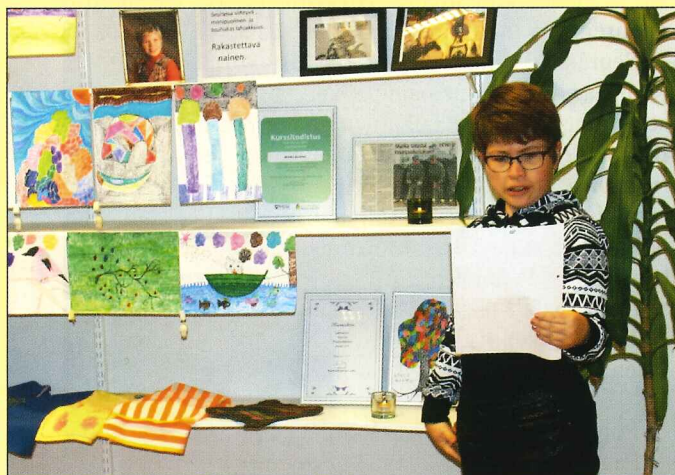
Kirjoittajana toivon kaikkea hyvää seuran toimintaan, toimintarikkaita vuosia ja hyviä kaatoja ja juhlia.

Anna-Liisa Happonen

Pajumäen Hirvimiehet 1978 ensimmäisen kaadon ympärillä. Ampuja **Mikko Ovaskainen**.
Kuva: **Paavo Räsänen**.

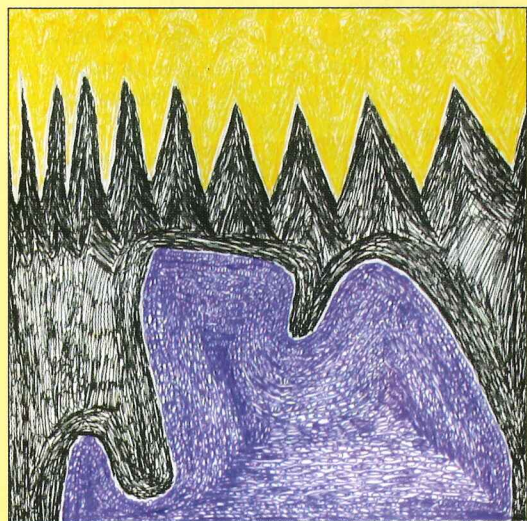
Marika Auvisen Taidenäyttelyn satoa

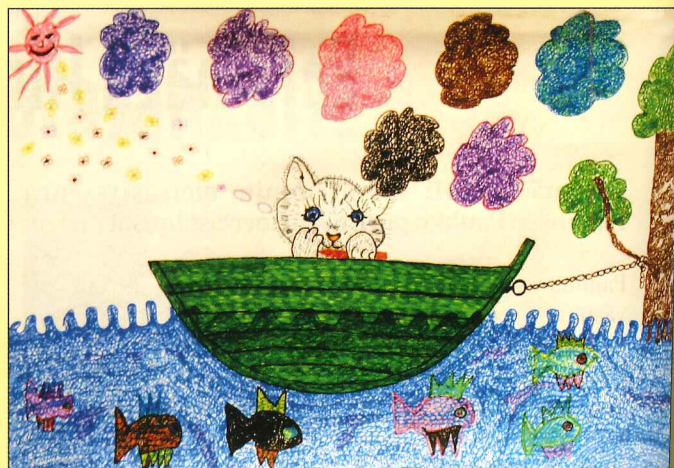
Marika Auvinen avaa näyttelyänsä 30.9.2015.
Näyttely järjestettiin Tuusniemen toimintakeskuksen
päivätoimintatiloissa.

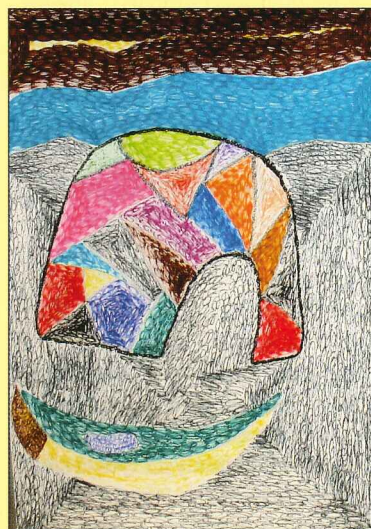
Aurinko.

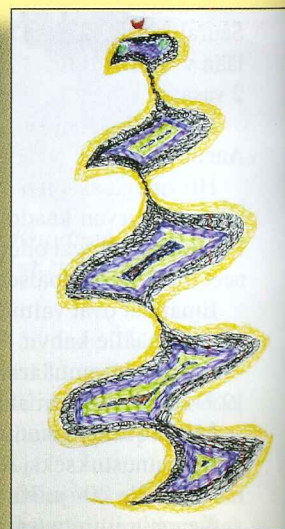
Vuoristo ja revontulet.

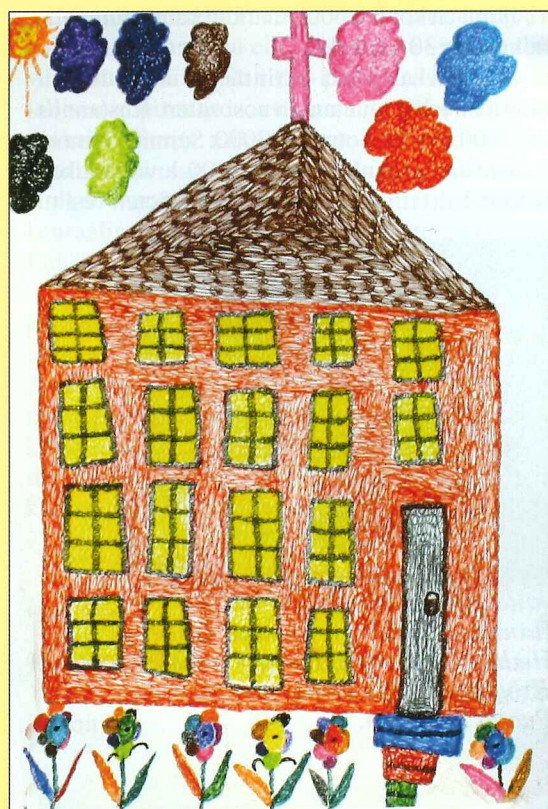
Kissa veneessä.

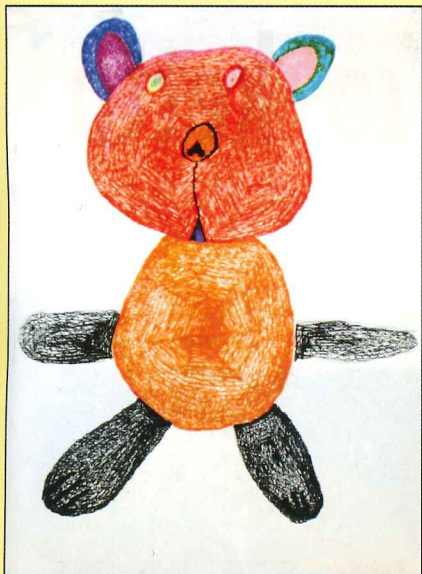
Vene ja iglu.

Käärme.

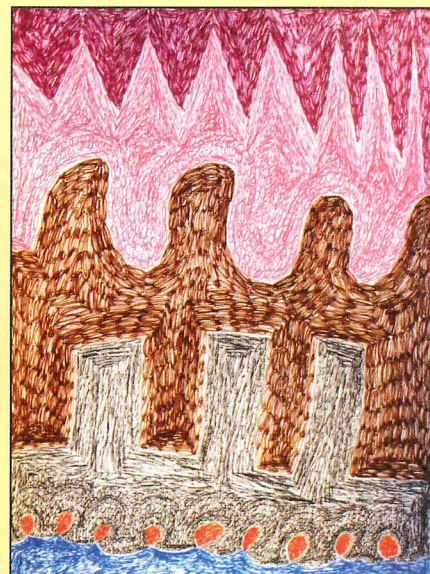
Kerrostalo.

Nalle.

Metsä.

Vuoristo.

Oksa ruohikolla.

Puusto.

Kodinonni.

Isin matkailuauto.

Vuoristo.

Koivuharjun Eeron Mikko-kettu

Vanhassa tuvassa silloin remontteerattiin **Pirskasen Mau-**non kanssa, kun siltaa nostettiin poekkeen, niin siellä se ketunpoikanen kierteli sillan alla. Kun valettiin latta tähän, niin silloinhan minun piti viiä ketunpoikanen talliin ja se sitten ikkunalla istu ja töppösellä vilikutti. Luul' varmaan, että putkassa ollaan.

Kylyvettiin, se olj' lauantai ilta ja siskotytöt olivat käämässä pyhänseutuna. Kettu olj' tallissa ja minä aakasin oven ja sanoin ketunpojalle, että nyt suat vappaata. Siinä oli hiekkakasa, siitä tehtiin ruukkia ja kärrillä tuotiin tänne. Se siinä hiekkakasassa pyöri ja ruapi, sitten läks, sola olj' tuossa, kun lehmät män enne siitä mehtään. Solloa myöten lähti, niin tytöt mulle nauro, että sano vuan nyt hyvästis. Minä sanoin, että ei se Mikko lähe minnekkään. Se män, minne lie männyt, ei sitä näkynnei kuulunna.

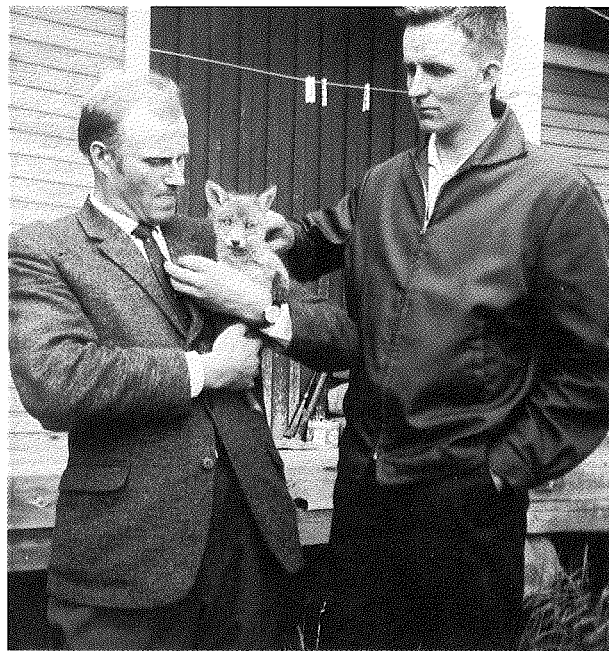
Mullolj' ketun nahka nylettynä ja karvat päällepäin, kun Mikko tiällä tuvassa olj', niin siinä laatikossa se silloin sen nahkan vieressä nukku. Sitten olj' tuolla tallissa heinäkoppi, minä siitä yhen lauan alta löin pois ja siitä piäs sinne heinäkoppiin, jossa ketut vierekkäin aina nukku. No, kun minä uamulla sitten, kun ylösnousin, niin lähin kahtomaan, mitenkä kävi; siellä ne makas ketut vierekkäin. Minä tyttärille nauroin, että ei se tuota Mikko, se käv' vain kylässä tuolla.

Se olj' sitten irtaallaan, käätiin minä tuvassa sitä, mutta se olj' semmonen, että se ois pienestä pittäin huoneessa pieltävä. Tuppaan toin, niin se kahteli, kun olj' meillä uun toisenlaenen, että piäsiskö piippuun. Kun istumaan rupes, niin se tul' luo, mutta vierasta ei kestännä.

Mikko ujosteli vieraita – arvasi Ierikan tulon

Syksymällä makas ladossa kukkulalla. Urroa myöten iltasella sinne män ja uamusella, kun tuosta nurkalta huuti, että riu, riu riu, niin jo vastas, kapus kivelle ja tul' luo. Jos vieraita olj', niin sanoin jo, että mänkee tuonne nurkan taa piiloon, jos se älys, niin män viinmarjapehkon alle ja sieltä kaulapitkällä kahto, ettei oo ommoo porukoo.

Sillä olj' hirveen tarkka vainu. Kun se Juho-ukon kanssa olj' heinäpellolla, mutta siinä olj' otroo. Se olj' syksyä jo ja ne olj' seipäillä. Kettu olj' siellä ja kun seipäitä otettiin, se hyppi seivästä vasten, niin silloin ties, että hiiriä on, ne olj' niitä pieniä hiiriä. Se niitä nokki. No **Sauna-Ierikka** tul' kottoosa. Silloin jo kettu läks', sittei näkynäköä vielä Ierikkoo, niin läks' jo etemmäs ja män' tuonne laon kynnykselle istumaan. Kohta Ierikka tulj'. Siellä kahto, kun Ierikka läks' sitten jatkamaan matkoo. Tulj' tuas sinne pellolle ja seivästä kahtelj' ja hyppäs, no silloin sai arvata, että siinä on hiiri.

*Eero Pelkonen Mikko-kettu sylissään 1960-luvun alussa. Oikealla Mauno Poutiainen.
Kuva: Mauno Poutiainen.*

Mikko kalassa ja uimassa

Ukko otti sen yhen kerran matkaasa katiskalle, venneessä olj' ja hiän katiskan kahto ja kalat venneen pohjalle. Niin se istu siinä ja kahto. Sitten männyt toiseen piähän lammella, siellä olj' Korpelan lehmät Salokonjoen pellolla. Lehmät ajeli, niin ukko aattelj', että kyllä se nyt lähtöö. Eihän lehmä taia sille mittään. Narras' ja pökäs aina mehtään.

Hiän nuottakottaan män sitten istumaan ja kettua ei näkynnä, kun se niitä lehmiä narras'. Tujl' sitten sinne nuottakovan sillalle ja piäsä kainaloon työnti. Hiän silitelj' ja sano, että lähetäänpäshän poekkeen. Venneeseen mäntiin, se nousj' venneeseen, piähän tulj' ja laialta kurkki ja vettä koettelj'. Viimen puottiin järveen ja läks' uimaan, ui siihen venneen valakammaan. Ukolla olj' vasussa ahvenia kai aika paljo. Hiän ahvenen anto, niin se kopas ja silloin läks' pistelemään ja peitti sen. Tulj' uutta hakemaan, hiän anto tuas. No kettu huomasi, että tämä antaa ja ettei näitä tarvihe viiä etemmä. Sitten vain pari metriä män' ja kuapo kupua ja siihen. Ukko, että ottaa sen poikkeen, niin silloin kopas ja sitten mäntiin. Hiän

monta ahventa anto ja aina tuas peitti. Pihhaan tulivat tänne, se olj' pyhä iltapäevec.

Olin metällä Korpelan ja Mäkrämäen rajalla. Ukko-mehto lähti lentoon ja minä kapsaatin sitä jälkeeseen. Kyllä näin, että siihen sattui ja se lähti liitämään. Sakkeessa metässä en lähtennä ehtimään, aattelin mänkään johon-niihhan se puttoo. Sitten myö huomisa-iltana lähettiin sen ketun kanssa tuas metälle. Kolome sorsoo tuossa lammissa, kaks olj' etteempänä ja yks' lähempänä. Minä ryömin ja kettu siinä kuppeella kanssa ryömi. Olin jo semmosella hollilla, että kohta ammun sitä sorsoo. Piippua työnsin eellä ja niin se olj' mahan alla. Minä piipulla työnsin, että määhän poikkeen, kohta sinulle römähtää kummasti. Vähän etteempänä siinä kuppeella kahto, kun minä sitten aattelin, että kokkeilen, mittee tuo tekkö. Minä paukautin, niin häntesä hujautteel' vuan, että jopa anto kumman iänen. Mäntiin sitten venneeseen, sorsa sen verran vikkaantu, että lenti Korpelan puolelle pikkusen suaren heinikkoon. Kettu ois sen siitä ehtinnä, mutta se käv' semmoinen tappaus, kun minä pyhänä ammuin sitä ukkomehtoo, niin se olj' siihen rantapenkkaan puonnu se mehto. Mäntiin venneellä siihen luhtaan, sitten olj' jo niin kovvoo, että nousin venneestä poikkeen ja kävelin siellä. Kettu polskas' minun jälestä ja mehto olj' just siinä rantaäpräässä. Kun se sen älys, niin töytäs kulukkuun sillon kiinni. No minä otin mehtoo sorkista kiinni, niin kettu kulukusta riippu ja minä kannoin sen venneen kokkaan. Se istu sitten siinä, että vieläkö se rupisteleksen tuo. Jos sillon ois' vielä ruvenna kiertelemään siinnä, niin se sorsa ois ollu siinä mailla. Aattelin, että tämä piisoo, kun meton sain. Olokoonpa sorsa missä tahhaan.

Tulin pihhaan ja meillä olj' kaks' kissoo. Aitan nurkalla oli halakopino, ulukopuolella siinä sitten aakasin mahan ja suolet puotin siltä poikkeen. Sehän ne söi sisukset ja kissa toinen tulj' kanssa, että hiän. Sekös sillon kissan piälle hyökkäs' ja kissa sillon töppöstä tarjos'. Niin se lyöp' tällä lonkalla, se tärähtää hyvin äkkiä. Eiku kissoo lonkalle, kissa kun vähän siirsiin, niin pyörähti uuvestaan ja tuas lonkalle, että hiän piälle männöö. Kissapa kapas siihen halakopinon piälle. Niin se, että hiännii lähtöö, sanoin, että elähän mää, anna männä, syyväähän vuan näitä rotuksia. Kaikki sisukset sille annoin, toinen

kissoista olj' aika karhaka, se meinas' että ei hiän anna periks', mutta pakkoon sen piti lähtee.

Ihan vappaalla kettu olj' sitten. Päivän aikaan makas' tuolla sillan alla ja jos nurkalta nimelleen huuti, niin tuli. Maleksi ja tuas mänj', kettu on yö-ellän.

Mikko ei tykännyt punasista hammeista

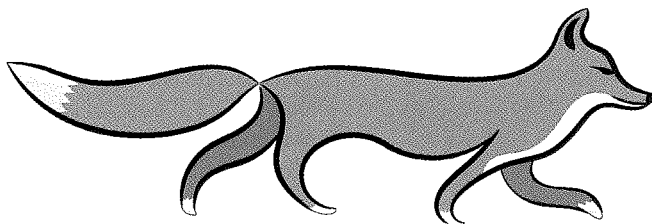
Silloin, kun ei vielä ollut pyykkikonetta, niin sisko-tytöt pes' muurilla pyykkiä tuossa kaivolla. Aino-sisko pes' punasta hamettaan ja tulen tek' ja huuti mulle, että tule hae tuo mötykkä pois tai se piru männöö tulleen. Sanoin anna männä, kun partaviikset ruppee käryämmään, kyllä se lähtöö. Se sitten pes' niitä pyykkiä ja huuhteli muovikorvossa hameettaan. Ottaa hammeen pois ja tuas huus', että tule hae pois, repii hänen hammeen. Otin ketun syltiin, niin tarttu hampain, että piruako tähän tulit. Otin niskasta kiinni ja painon täyteen veskorvoon ump' korviin ja siinä vähän pyörittelin korvon pohjalla ja sitten viskasin. Sillon läks', allepuolta kahto, että eivät häntä tykänny nyt tuolla. Sitten paino muata.

Uamalla ajon niittokonneella ja sitten lähettiin seivastelemään. Aino otti kalikoita tuohon käsvarrelleen ja olj' heinähanko toisessa käessä ja sillä olj' sitten se punainen hame piällä. Ei muuta ku kettu, että tarttuu helemaan kiinni. Aino viskas' ne kalikat sen niskaan, kettu hypäs' vuan vähän etemmäs ja eiku uuvvestaan. Ku heinähangolla pyyhkäs', silloin läks'. Kahto tallin ovelta, ei tykänneet akat hänestä. Paino sitten tuas muata.

Eero Pelkonen 60-luvulla

Taltiointi: Matti Poutiainen ja Seppo Hallman

Litterointi: Pirkko Airaksinen

Tuus on "tupsusorsa": Tuusniemi sai nimensä silkkiuikustaan

Tuusniemi juontaa nimensä silkkiuikusta.

Pohjois-Savon Tuusniemellä on niemi Tuusniemi pitemmän Tuuslahden viereisenä niemenä. Ja kunnassa on erikseen pienempi matalahko järvi Tuusjärvi, joka nimi on myös suuren kylän nimenä.

Kylännimeksi Tuusniemi kirjattiin v. 1692. Vuonna 1799 mainittiin asiakirjoissa nimi Tuusjärvi. Omaksi seurakunnakseen Tuusniemi tuli vuonna 1855.

Savossa on muitakin Tuus-nimiä. Mäntyharjulla ja myös Heinolassa on Tuusjärvi. Juvan ja Rantasalmen rajajärvi on Tuusjärvi. Rantasalmen puolella on hyvin laaja kylä Tuusmäki. Vanhoissa asiakirjoissa nimet ovat muodoissa Twismäki fierdung (neljänneskunta) jo vuonna 1541, Tvesmäki fierdung 1543, Tws järven pää 1620-luvulla kirjattuna.

Kaikkiaan Suomessa on 17 järveä tai lampea, joiden nimen alkuna on tuo Tuus.

Suomalaiseen paikannimikirjaan 2007 on otettu yksi alkeellinen, törkeä selitysyritys näille Tuus-nimille, mikä juontaisi saamelaiseen sanastoon.

Mitä sitten sana Tuus-paikan vesien nimissä tarkoittaa? Matalien vesien tyypillinen vesilintu on nykynimeltään silkkiuikku, *Podiceps cristatus*. Suomeksi ”töyhtöinen persejalka”. Linnun erikoinen tuntomerkki on sen töyhtö päässä. Poskillä on myös tupsut keväisin sekä uroksella että naaraalla, mutta talvihöyhenistössä niitä ei ole.

Ainoana paikannimien tutkijana Suomessa olen paneutunut myös tarkemmin viron kielen sanastoihin, Viron kielessä silkkiuikun yleisin nimitys on tutpiitt. Ja pelkkä piitt. On veikeä sana sanana ja linnun nimenä.

Nimityksessä alku tutt tarkoittaa ”tupsua” alasaksan kielen sanasta tot viron kieleen tulleet lainasanana. Kuten viron etymologiasanasto tarkkaan selittää. Mainiten selityksessä sanan tuust ”tupsua” tarkoittavan sanan tutt selityksessä, synonyyminä. Ja tuosta sanasta löytyi tuo Tuusjärvien ja Tuusniemen nimien etsitty sana tuus. On vain yhden äänteen/kirjaimen verran lyhentynyt!

Kaikki Tuusjärvet ja nuo muut Tuusniemet kuten Uudenmaan Tuusulanjärvi ja Tuuslammit ovat silkkiuikkujen järviä.

Silkkiuikku on yleinen vesilintu aina Kainuuta myöten ja aikoinaan se oli merkittävä riistalintu.

Kun olen käynyt läpi Suomen järvien ja niiden ranta- paikkojen nimistöä, niissä esiintyy uskomattoman monista naapurikielistä tulleita silkkiuikun nimityksiä. Ja paljon vesilintujen nimityksiä.

Tuusniemen paikannimissä on muuten vesilintujen sanastoa enemmän kuin missään muualla Suomessa.

Kun Tuusniemen kunta ei ole vielä nimennyt omaa nimikkolajiaan, on silkkiuikku erinomaisen sopiva otus kunnan nimikkolajiksi, kun kunta on siitä saanut nimen- säkin.

Ilmari Kosonen.
metsänhoitaja

Tämä kirjoitus on julkaistu Aakustissa, Savolaisuuden länen kannattajassa.

Kuva kirjasta: Suomen Linnut, Otava.

Harjoittelija minä vielä olen, sanoo Seppo

Harjoittelija ja opettelijahan minä vielä olen, sanoo Seppo Mustonen moottorisahalla tekemästään taiteesta. Tätä on kuitenkin vaikea uskoa, niin viimeisteltyjä, hyvin eläinten muodot ja olemuksen niissä on havaittavissa.

Eniten Seppo on tehnyt karhuja, muita eläimiä kuten pupu, pöllö ja orava ovat vielä yksittäiskappaleita. Kauriin ja hirven tekeminen on suunnitteilla.

"En uskonut itsekään, että osaan tehdä karhun, kun aikoinaan **Juhani Mustonen** pyysi tekemään itselleen karhun moottorisahalla".

"Taiteen teko kuitenkin alkoi siitä, kun kaadoin Paakkilan Tanskaniemestä isoja pihamäntyjä. Ne olivat niin komeita, etten raskinut niitä polttopuiksi pilkkoa. Ensimmäinen karhu syntyikin pari vuotta sitten. Siitä se sitten pikkuhiljaa rupesi käymään", jatkaa Seppo.

"Sen jälkeen on kierretty **Marjatta**-puolison kanssa eri puolilla Suomea alaan tutustumassa. Mm. Ilomantsissa kaksi kertaa ja Ähtärissäkin. Niissä on järjestetty suomen- ja maailmanmestaruuskilpailuita. Niitä on ollut mukava katsoa".

Itse kilpailuihin ei Seppo ole vielä osallistunut. Kilpailuihin aina osallistuu parikymmentä alan harrastajaa.

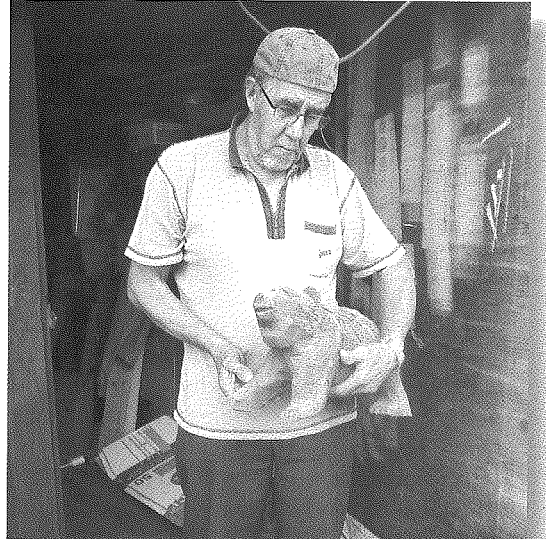
Materiaaliksi käyvät hyvin tavalliset puulajit kuusi, mänty ja leppä. Haapa on myös hyvä. Taiteen tekemisessä moottorisahalla tarvitaan paksuja pöllejä ja hyvä moottorisaha. Sahaaminen vie paljon bensiiniä ja myös voiteluainetta. Ketjutkin ovat kovalla koetuksella. Sahan on myös oltava terävässä kunnossa.

Metsurina oppi moottorisahaa käsittelemään

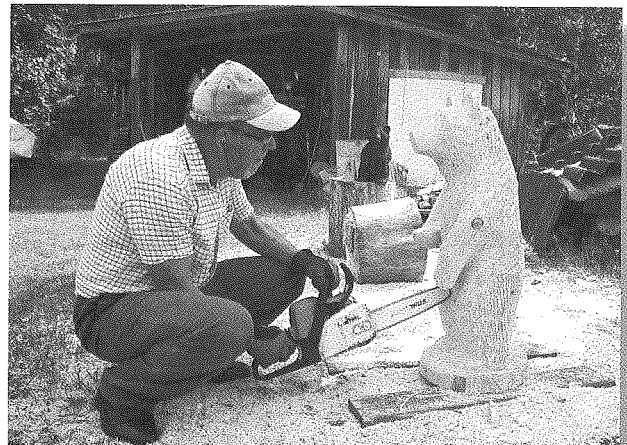
Seppo toimi koko työikänsä ammattimetsurina. Tällöin erilaiset sahat ja niiden kunnossa pitäminen tuli tutuksi. Nykyäänkin Seppo laittelee kavereiden sahoja käyttökuntoon. Seppo on tullut tunnetuksi myös veneilijänä ja veneiden kunnostajana. Omistamallaan M/S Sonjalla Mustokset ovat veneilleet ja matkanneet pitkälle Saimaan vesistöä. Eläkkeellä ollessa he innostuivat myös matkailuautolusta. Lapissa ja aina jäämerellä asti he käyvät useita kertoja vuodessa. Mieluisia harrastuksia ovat myös hiihtäminen ja lenkkeily, jotka pitävät kuntoa yllä, niin kuin muutenkin terveet elämäntavat.

Syntyjään Seppo on kaavilaisia, mutta muutti jo nuorena vanhempiensa kanssa Tuusjärven Koivulahteen. Isä Toivo Mustonen oli myös taitava käsistään. Hänen tekemiään puuastioita on lähiseudun monissa taloissa ja kauempanakin. Metsurin hommat Seppo aloitti jo heti kansakoulusta päästyään. Mustokset asuvat Rikkaveden rannalla Marjatan syntymäkodin seutuvilla.

Valto Holopainen

"Tästä kaikki alkoi". Sepon ensimmäinen karhu on vielä kotona.

Lapsuusmuistoja Kuivinniemeltä

Vietimme lokakuussa kummitätini **Aino Niskasen** (o.s. Sollo) kanssa mielenkiintoisen perjantai-iltapäivän hänen muistellessaan lapsuusajan elämää Kuivinniemellä ja lähiseuduilla. Kummitätini on virkeä 97-vuotias, joka asustelee omassa asunnossaan Kuopion keskustassa. Hän hoitaa itse oman kodin ja kauppa-asiansa sekä käy ahkerasti lenkillä rollaattorin avulla.

Aino syntyi **Iida ja Anton Sollon** perheen kolmantena lapsena. Kaikkiaan perheeseen syntyi yhdeksän lasta, joista kolme kuoli lapsena. Aluksi perhe asui Iidan vanhempien **Anna ja Antti Juutilaisen** talossa Kuivinniemen Antukkalassa. Sieltä Iida ja Anton muuttivat Kaavinkoskelle, Tuusniemen puolelle, missä heillä oli asuntona Nykälän talon sali. Aino syntyi Kaavinkoskella 1918. Elämä Kaavinkoskella jäi lyhytaikaiseksi, kun he saivat vuokrattua Rikkavedeltä Viitasaaren kärjen.

Oma pirtti rakennettiin Viitasaareen 1920-luvun taitteessa. Elämä Viitasaareessa oli vaatimatonta ja surkeaa. Ruuaksi kasvatettiin perunaa, viljelyä oli vähän ja navetassa yksi lehmä. Onneksi Rikkavedestä sai silloin paljon kalaa. Viitasaaren ajasta Aino muistaa, kuinka hän laittoi kissanpennun kirnuun, kun hänen äitinsä kirjusi voita. No, torujahan siitä tuli, ja Aino oli pahoillaan, mutta onneksi kissanpentu selvisi pelkällä säikähdyksellä. Eläminen saareissa oli raskasta, mitä varmasti lisäsi se, että perheeseen syntyneet kaksoset kuolivat aivan pieninä

vauvoina. Kesällä 1924 perhe muuttikin takaisin Antukalaan ja saareissa oleva mökki purettiin ja hirret uitettiin Kuivinniemelle. Soukankallion tupa valmistui tammi-kuussa 1925 ja tästä paikasta tuli Iida ja Anton Sollon koti loppuelämäksi. Ainon seitsemän ensimmäistä vuotta sisälsivät monta kotia ja muuttoa, mutta nyt asetuttiin aloilleen isovanhempien lähelle.

Aino aloitti koulunkäynnin 11-vuotiaana yhdessä vanhemman **Eino**-veljensä kanssa.

Reppuun pantiin evääksi leipää ja leivän päälle voita, jos sitä sattui olemaan. Matkaa Liukonpellon kouluun salojen kautta kinttupolua pitkin oli viitisen kilometriä.

Kuivinniemeltä meni kouluun muidenkin talojen lapsia, kuten Miettisen (Kustilan) Esteri ja Aarolan pojat. Sulan maan aikaan mentiin kouluun kävellen ja talvella hiihtäen. Joskus kerrottiin, että koulutaipaleella on susia liikkeellä. Silloin he ottivat kepit turvaksi. Tätä muistellessa Aino naurahtaa ja sanoo: "Oiskohan nuista kepeistä ollu oikeesti apua, jos susi olis hyökänny. Mutta kyllä se silloin tuntu turvallisemmalta kun iliman keppiä."

Aino osasi lukea jo kouluun mennessään ja laskemisenkin oli helppoa. Aino istui pulpetissa **Tauno**-pojan vieressä, ja he molemmat olivat hyviä laskennossa. Kun opettaja piti laskukokeet, hän tarkasti heti Ainon ja Taunon laskut, jos ne olivat oikein, opettaja pyysi heitä tarkastamaan luokan muiden oppilaiden koepaperit. Mutta

Vasemmalla kirjoittaja Eija Sollo ja Aino Niskasen, o.s. Sollo.

Ida ja Anton Sollon perhe Soukankalliosta vuonna 1929. Vas. Ida, sylissään Toivo (2 v.), Aino (11 v.), Eino (14 v.), Antti (7 v.) ja Anton-isä sylissään Martti (5 v.)

osasi Tauno muutakin kuin laskea, hän tökki Ainoa sormillaan, jolloin Aino pomppasi pulpetista ylös. Silloin opettaja kysyi topakasti: "Mitäs sinä hypit?" Ainin piti kertoa, että Tauno kiusaa häntä. Kiusaamista esiintyi koulussa muunkinlaisissa tilanteissa. Aino muistaa, kuinka hänen isänsä oli tehnyt hänelle yksipohjaiset kengät, joista toiset saivat aiheen kiusata.

Aino muistaa hyvin elävästi, kuinka hän meni väliin, kun isääni Anttia kiusattiin vaatteiden tai jonkin muun asian takia. Mieleen on myös jäänyt käsityön opettajan antama elämänoppi tytöille. "Sitten tiedätte vasta elämästä, kun on jalat oman pöydän alla."

Aino kävi koulua neljä vuotta ja opettaja olisi kovasti halunnut, että perhe lähettäisi hänet oppikouluun. Opettaja kävi puhumassa tästä vanhemmille. Tähän ei kuitenkaan köyhällä perheellä ollut varaa. Aino olisi halunnut opiskella opettajaksi. Omia kansakoulun opettajiaan **Elli Kantolaa**, **Hilja Ruotsalaista** ja **Edla Miettistä** hän muistelee lämmöllä. Kansakoulun jälkeen vuorossa oli rippikoulu, jota piti pappi **Heiskanen**.

Koulussa ja kotona saatujen oppien jälkeen Ainin tie vei 1937 Kehvolle karjanhoitajaksi, jossa hän oli puoli-toista vuotta. Täältä hän muutti Kuopioon, josta tuli hänen kotikaupunkinsa. Siellä hän avioitui, sai kaksi lasta ja teki pitkän työrupeaman Kuopion kaupungin palveluksessa kotiaavustajana. Hän on ollut mukana monenlaisissa harrastuksissa, joista hän on saanut paljon ystäviä ja tuttuja. Niinpä hän kertookin, että ei ole sellaista kertaa, kun hän on kaupungilla, ettei joku tuttu sattuisi tulemaan vastaan. Ainin 90-vuotissyntymäpäivillä kyseltiin, mikä on hänen pitkän elämänsä salaisuus. Tähän hän vastasi: "Työ, tavalinen elämä ja liikunta."

Joulun lähestyminen toi kummitädille vielä yhden muiston mieleen. Elettiin 1930-lukua ja elämä oli köyhää, kun ei ollut työtä eikä juuri ruokaakaan. Eräänä jouluaattoamuna Ainin isä pakkasi kelkkansa kaikki tekemänsä puuastiat ja veti hiihtäen kelkkansa Palomäen kaupalle, jonne oli matkaa noin viisi kilometriä. Siellä hän sai

myytyä kaikki astiat ja osti saamillaan rahoilla vähän kaikenlaista ruokaa jouluateriaa varten. Jouluaattoiltana saunottiin ja syötiin vaatimatonta ateriaa. Illan loppuksi Anton-isä luki joulu-evankeliumin. Tästä joulusta kertoessaan Aino liikuttuu ja toteaa: "Se on ollut elämäni paras joulu."

Eija Sollo

Aino Korhosen kertomaa

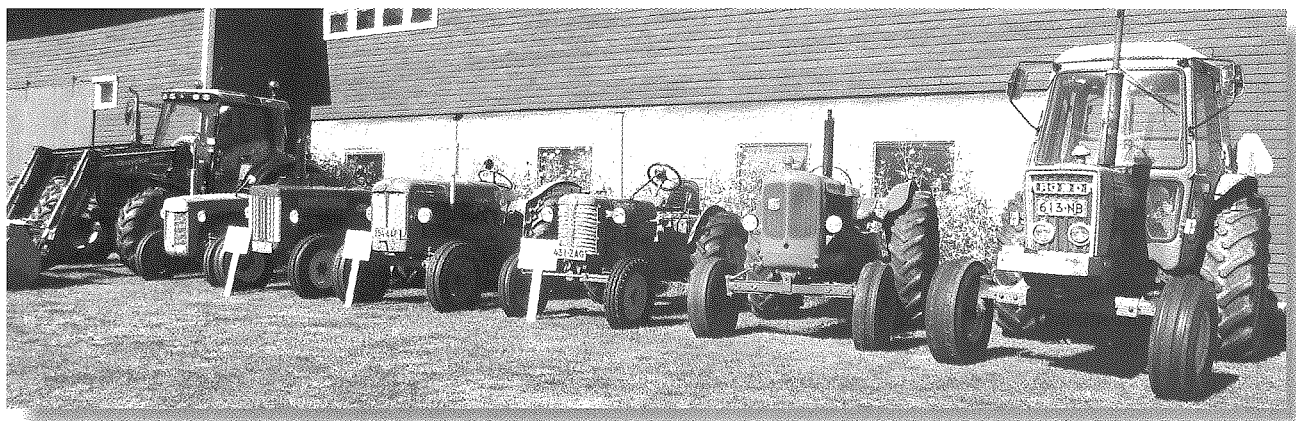
Tunnettu Tuusniemeläinen opettaja Aino Korhonen kertoi...

"**Pastori Nevala** oli seurojen jälkeen kastamassa lasta. Samalla hän oli kertonut tarinaa, että Konttimäkeläiset, vaikka ovat kommunisteja käyvät enemmän kirkossa, kun Liukonpeltolaiset, vaikka ovat maalaisliittolaisia. Paikalla ollut Liukonpeltolainen puolustautui". "Myöpä kuunnellaan kirkonmeininkiä radiosta, kun siellä on parempi pappi"

Tämän tarinan kertoi Ainin poika Savon Yrittäjien puheenjohtaja **Väinö Korhonen** 14.3.2000 ollessaan luennoimassa Tuusniemen Miestenkerhossa aiheesta "EU-rahoitus ja tukialueet."

Julkaistu kirjassa; Viimeiset Vitsit 2011

Eeron traktorit

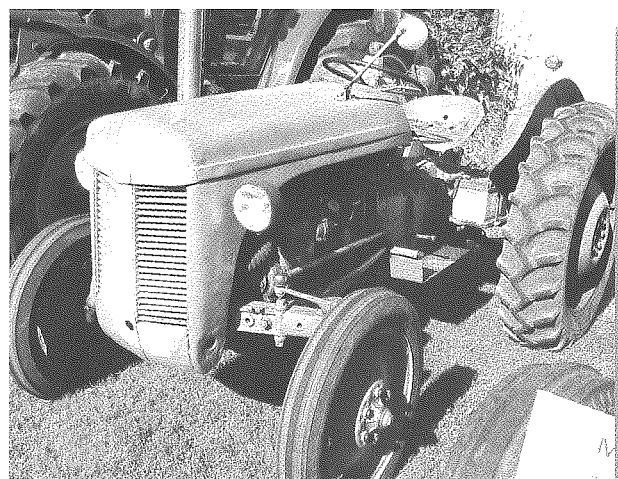

Tuusniemen Ohtaanniemen kylällä Susijärven Pyörilän tilaa pitävällä Eero Smolanderilla on ollut harrastuksena traktoreiden ja muidenkin koneiden entisöinti.

Tilalle on muodostunut mittava rivistö täysin kunnossa olevia entisöityjä traktoreita. Tulevaisuudessa niitä saattaa olla enemmänkin.

Massey Ferguson 20 TEF vm. 1949

Traktori ostettiin JT-Auto Tarvaiselta Pieksämäeltä vuonna 2010. Kunnostettu täydellisesti. Toiminut hyvin varsinkin perunan istutuksessa.

Fordson Major diesel vm. 1953

Traktori täydellisesti kunnostettu. Ostettu vuonna 2007 Kojanniemestä. Eeron ensimmäinen entisöimä traktori. Tällä on kerätty keväisin kivet viljapelloilta.

Zetor 25 A vm. 1955

Traktori ostettiin 2013 Auto- ja Löytöhalli Lehtikoselta Juuasta. Traktorin tehtävä on herätellä nukkuvat naapurit. Alkuperäinen omistaja Kotkasta.

Cormic International P414 vm. 1966

Traktori ostettiin Keiteleeltä vuonna 2010. Tämä on täydellisesti kunnostettu ja alkuperäisessä kunnossa. Tällä Cormikilla on halkaistu suuret pöllit halkaisuruuvilla.

Nuffie 460 vm. 1966

Traktori ostettu Jukka Sonnelta Ylämyllyltä vuonna 2009. Aikaisempi omistaja oli Taisto Luoma Mönnissä. Traktorin moottori koohittiin kahdesta eri moottorista. Muuten täydellisesti kunnostettu. Tällä on pyöritetty klapiakonetta ja tehty tarvittavat poltopuut.

Ford 6600 vm. 1980

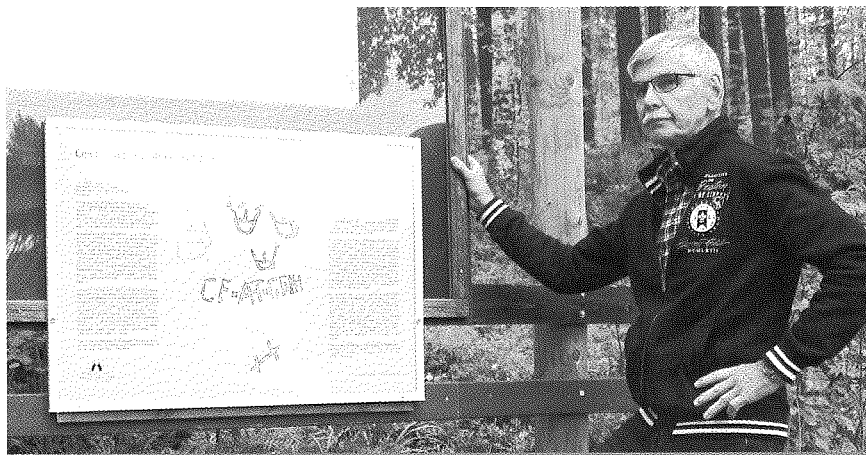
Ostettu Mikkelin Hankkijalta vuonna 1989. Traktori on ollut mukana louhintatöissä kompressorin pyörittämisessä. Mittarissa on 23 000 tuntia. Traktori on ollut erittäin kestävä ja on edelleen alkuperäisessä kunnossa.

Massey Ferguson 5455 vm. 2005

Ostettu uutena K-Maatalous Keskolta Toivalasta. Traktori on ollut vähällä käytöllä, koska Eero jäi eläkkeelle samana vuonna. Tällä traktorilla on tehty enimmäkseen lumitöitä.

Ohtaansalmen rajakivi

Olli Lehto asentamansa opastintaulun vieressä. Taulusta puuttuu vielä siihen kiinnitettävä nuoli rajamerkeille.

Ohtaansalmen Tuusniemen puolella olevaan kallioon on hakattu jo kuuluisaksi tulleet rajamerkit. Tuusniemen Lions Clubin aktivistit merkitsivät rajamerkit 1960-luvulla. Silloin merkien ympärille kiinnitettiin rautaiset kettingit.

1980-luvulla Leijonat hankkivat paikalle Museoviraston ohjeiden mukaan tehdyn opastintaulun. Taulussa kerrotaan lyhyesti tietoja rauhasta ja sen merkityksestä.

Muutama vuosi sitten ilkityön tekijät tuhosivat taulun, jota kaatuva mänty jo aikaisemmin vaurioitti.

Paikalla kävijät ovat kaipaillleet paikan kunnostamista.

Olli Lehto Leijonista oli säilyttänyt varataulua ja pani nyt "tuulemaan". Olli kiinnitti taulun nyt laiturin vieressä sijaitsevaan melontakartan tauluun. Entiset metalliset väänntyneet taulun jalat rajamerkin vierestä poistettiin.

Ote taulussa lukevasta tekstistä

"Täyssinän rauha päätti 25 vuotta jatkuneen sotajakson Ruotsi-Suomen ja Venäjän välillä. Rauha solmittiin 18.5.1595, Täyssinän kylässä Inkerinmaalla".

"Lokakuun 19. päivänä 1595 allekirjoitettiin asiakirja, joka määritteli rajan kulun Varpavuoresta Pisanmäkeen."

Kallioon on hakattu ylimmäksi vuosiluku 1595, seuraavaksi Ruotsin valtakunnan kolme kruunua ja näiden alla rajavaltuutettujen nimikirjaimet "CF (Claus Hermaninpoika Fleming). AT (Arvid Henrikinpoika Tavast), GF (Gödik Finckel) ja IH (Yrjö Henrikinpoika Horni)". Venäläiset puolestaan hakkauttivat omaksi merkikseen ristin, joka on kivessä kaikkein alinna.

Valto Holopainen

Rajamerkillä järjestettiin -90-luvulla kesäteatteri ja muitakin tilaisuuksia. Kuva "Kylän Neidon" valinnasta.

Tuolin tarina

Kuva: Seppo Hallman.

Synnyin noin 155 vuotta sitten vankilassa. Synnyttäjäni oli sekatyömies **Antti**, innokas puukon käyttäjä, josta syystä hän oli linnaankin kutsun saanut. Siellä hän ilta illalta ja pala palalta nakersi minua puukkoineen käyttökuntoon, aikaa kun oli. Nimekseni tuli, tai oikeastaan se oli, kuten muillakin kaltaisillani: "Lavitta".

Kun Antti vihdoin vapautui vankilasta, hän antoi minut tuliaisiksi morsiamelleen **Tildalle**. Ennenkun he ehdivät vihille, nujersi keuhkotauti vankilan heikentämän Antin.

Niin eteni lavittan aika päin p:tä. Vihdoin huomasin olevani Taavetin ja heidän kolmen poikansa istuimena. Pojista **Jaakko** ja **Alex** muuttivat työn perässä "Amerikoihin" ajan tavan mukaan. Pojat eivät sieltä koskaan palanneet. Taavetti kuoli keuhkotautiin. Pojista **Matti** avioitui ja taas olin Tildan kanssa kahden. Eipä kulunu kauan, kun keuhkotauti taas korjasi satoa. Nyt oli vuorossa Matti ja heidän muutaman vuoden ikäinen tyttärensä. Tähän mennessä oli Tildasta tullut tummu. Matin leski **Wilhelmiina** avioitui **Juhon** kassa ja me kaksi, Tilda-tummu ja minä jäimme syytinkiläisiksi heidän perheeseensä.

Aika riensi ja tummu lahjoitti minut entiselle miniälleen Wilhelmiinalle. Vuodet vierivät ja entisestä Tildamorsiamesta tuli tummuvainaa. Seuraavan kerran omistajani vaihtui, kun Wilhelmiina-isoäiti antoi minut poikansa tyttärelle, jonka luona nyt yritän vanhentua arvokkaasti ja opettaa sitä myös vanhenevalle, arvokkuudesta mitään ymmärtämättömälle omistajalleni ja hänen kumppanilleen.

*Terveisin,
Lavitta*

Kalakukon ylistys

*Tänään on ilta, mä aamulla herään
ja leivontatarpeet pöydälle kerään.
On siinä jauhoja, läskiä, voita.
Ei kalakukkoa mikään voita.*

*Se uunissa olla saa tunteja monta,
kun suurikin on, voi mahdotonta!
Meillä hajuaisti jo pitkän aikaa,
on valppaana ollut, mitä tulla taitaa?*

*Kun sitten keittiössä illalla häärin
ja kalakukon esille käärin.
Siinä pöydässä on jo veitset ja voita –
nyt sitten syödä koita.*

*Kukosta aina leikataan kansi,
se on savolaisten leikkausmalli.
Siinä siivua leikataan toisensa perään
ja makuaistit kaikilla herää.*

*Nyt syöty on, ei jakseta muuta,
pitää kai pyyhkiä suuta.
Niin kuuluu lausahdus siellä ja täällä,
tuli syötyä liikaa, on ähky päällä.*

*On hyvä tietää, että saa
täydellä vatsalla nukahtaa.
Kun sitten pöydästä ruuat keräät
ja aamulla virkeenä heräät.
On silloin ravittu ruumis ja sielu,
niin on Sinulla hyvä mieli.*

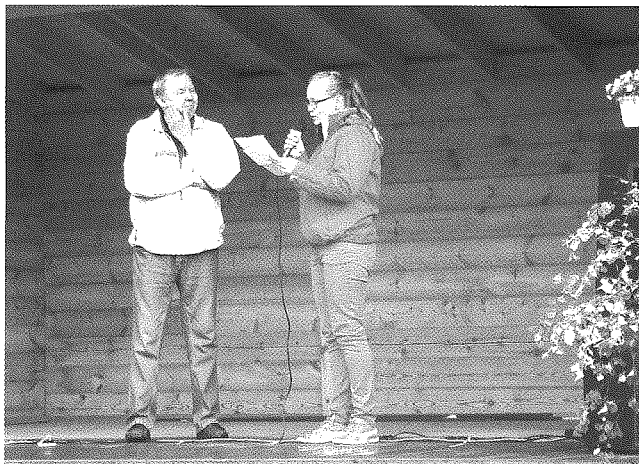
Taimi Soininen
18.1.2005

*Taimi Soininen o.s. Pekkonen on Tuusniemellä
syntynyt ja kasvanut. Asuu Lohjalla.*

Kuva kirjasta Savolainen Keittokirja.
Bertta Räsänen 1978.

Tuusniemen nykypäivää

Vuoden 2015 Kesätuusniemeläiseksi valittiin Reijo Happonen Kuusankoskelta. Palkitsijana Tuusniemen Yrittäjät ry. Reijo Happonen (vas.) joutui tuoreeltaan tenttiin Tuusniemi-tietämyksestään. Tenttijänä Paakkilan kylältä Sari Juutinen.

Esko Taskinen valittiin Vuoden 2015 Tuusniemeläiseksi. Valinnan tekivät Pekka Mustonen (vas.) ja Anna-Liisa Happonen Kotiseutuyhdistyksestä. Pirjo Mononen (oik.) Koillis-Savo -lehdestä ja Pirjo Smolander Tuusniemen kunnasta. Esko Taskinen kuvassa keskellä.

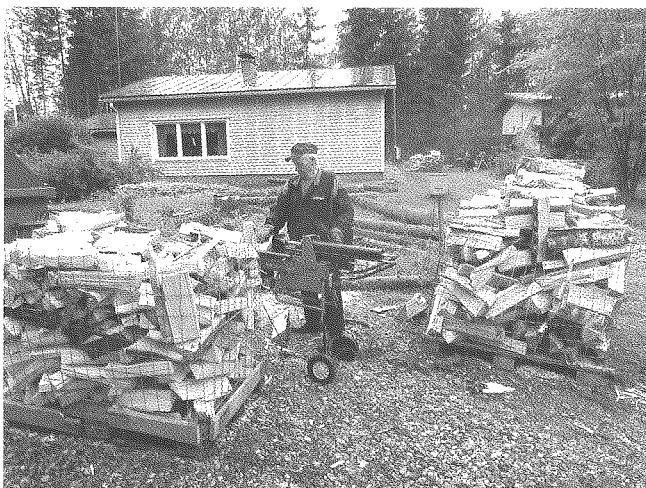
Vuoden 2014 Vuoden Yrittäjinä palkittiin Pirjo ja Hannu Tervo. Palkitsijoina olivat Tuusniemen Yrittäjät ry ja Tuusniemen kunta.

Vuoden 2015 kulttuuristipendin sai käsityöneuvoja Saara Hämäläinen (vas.). Tuusniemen kunnan puolesta stipendin luovutti kunnanhallituksen jäsen Leena Pirinen.

Vuoden 2015 merkitävä tapahtuma oli kun koulujen vanhoja tavaroita huutokaupattiin halvalla.

Eino Tirkkonen pani pihakuusensa "pakettiin". Syksyllä talo sai uuden ulkoasun.

Keskustan näkymä muuttui Päivölän palamisen myötä.

Happos-Lassi 90 vuotta!

Tuusniemen veteraaneista 90-vuotta täyttäneiden joukossa oli myös Lauri Happonen. Laurista on hyvä syntymäpäiväjuttu 17. syyskuuta ilmestyneessä Koillis-Savo lehdessä. Mainittakoon kuitenkin, että Lauri on ollut tämän Tuusniemen Joulun tärkeä ja korvaamaton avustaja, monilla muistelmillaan, kirjoituksillaan ja kuvillaan.

ONNITTELEMME!

- Tuusniemen Joulun toimitus

Satu siitä, kuinka Mono-tonttu muutti Tuusmäkeen

Asuipa kerran tonttu nimeltä Mono Heinäveden Pääskyvuorella. Kesät tonttu vietti kalastellen Karvionkanavalla ja turisteja ihmetellen Kerman Savessa. Joskus syysiltoina kun Mono-tonttu ei jaksanut innostua tuulastamisesta, hän hiipi Kerman Saven vanhaan navettaan ja dreijasi itselleen saviastioita. Niiltä ajoilta onkin Monon koko astiasto peräisin.

Talvisin Mono oli innokas laskettelija. Mono itse kertoi laskettelun laittavan veret kiertämään jo 150-vuotiaan tontun hieman jäykistyneessä kehossa. Välineet hän oli saanut lahjaksi isoserkultaan Valtterilta. Valtteri ymmärsi nuoremman tontun innostuksen vauhdikkaaseen harastukseen.

Toki Valtteri luotti Monoon ja antoi aina välineet. "Noihin pojan veitikoihin kun ei ole aina luottamusta", tuumasi Valtteri 200-vuotiaan viisaudella. "Eihän Monolle kävisi kuinkaan, sillä eihän tontuille tapahdu mitään pahaa, siitä pitää Suuri tonttu - haltija huolen. Mutta sukset siinä rytäkässä kyllä menisivät". Näin Valtteri tuumaili ja osti Monolle koko välinepaketin.

Niinpä illan tullen Mono hiippaili sukset olallaan rinteeseen juurelle. Suurelta yleisöltä mäen suljettuaan hissikäyttäjä piilotti avaimen ja surautti hissikoneiston käyntiin. Ja niin Mono sitten laski ja laski mäkeä. Tosin hieman yksinäiseksi Mono olonsa tunsu, kun ei Valtterikaan aina päässyt työkiireittensä vuoksi mukaan.

Eräänä aamuna Monon lukiessa Tonttu-Uutisia höyryävän kanervateekupin äärellä, hän huomaamatta kommentoi lukemiaan uutisia Tonttu-muorille, - Veroudistuksia on taas tulossa, ne eivät minua kyllä hätkäytä, mutta miten kähän ne vaikuttavat ihmisiin? Nykyisin maailmalta kuuluu pelkkää huonoa. Mitenkäs urheilu jaksaa tänään? Ahaa. Tonttu huimapää on valittu Suomesta Tonttujen olympialaisiin Galgaryyn. Paras hän onkin meiltä päin, rupatteli Mono lehden äärestä.

Vaan katsos muoriseni, kerrankin on jotain meidän kulmilta. On tulossa uusi laskettelurinne aivan naapuripitäjään, Tuusniemelle – Tuusmäki Oy. Ja melkein talkoilla tehtynä, jopas jotakin! Vieressä on juttu, jossa sanotaan että Pääskyvuori lopetetaan! Mitäs me nyt tehdään, menee ainoat talviharrastuspaikatkin?

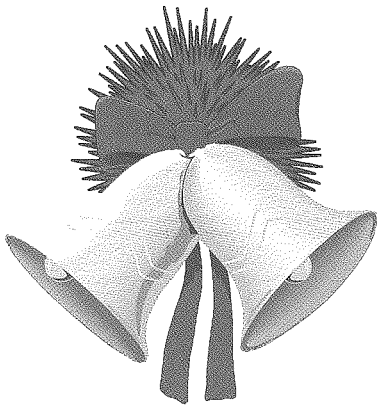
Älähän hätäile, Monoseni, mietitään ja tuumataan, rauhoitteli Muori. Mono masentui niin paljon, että sulkeutui työhuoneeseensa koko päiväksi eikä hän huolinut edes Kissaa mukaan.

Tonttu-Mono.

Seuraavana aamuna Mono ilmestyi aamiaiselle masentuneena ja valvoneen näköisenä. Muori kyllä tiesi poikansa apean ilmeen syyn. Hän oli koko edellisen päivän mietiskellyt ongelmaan ratkaisua. Heti aamupalan jälkeen hän oli ottanut sulkakynän ja paperia esille ja kirjoittanut kirjeen veljelleen Nikolaille Paakkilaan. Sitten hän oli noutanut kellarista pikajänispastia varten viisi porkkanaa ja viheltänyt J. Postijänön luokseen kertoen kirjeen määrämpään.

Kesken aamupalan ovelta kuuluikin jo raaputusta. "Mene sinä avaamaan", sanoi Muori Monolle. Mono laahusti ovelle ja avasi sen. Postijänis sanoi: "Saisinko tulla hie-man lepäämään, olen aivan näännyksissä pikataipaleen vuoksi. Tuskin jaksan edes vastauskirjettä repustani ottaa", "Tule toki lepäämään", Mono vastasi Muorin valmistaessa Jänölle porkkanauutetta. Ottaessaan kirjeitä

jänön repusta Mono hihkaisi: ”Muori katso, se on Nikolailta Paakkilasta! Saanko avata?” Muori kehotti avaamaan ja lukemaan kirjeen äänen.

Monon ilme kirkastui. ”Kuulitko Muori. Pääsen taas rinteeseen! Muori vastasi: ” Alathan pikkuhiljaa olla jo sen ikäinen, että on aika poistua Muorilasta ja hankkia vastuullisia tehtäviä. Kaikille tontuille löytyy kyllä tekemistä. Minäkin alan olla jo vanha ja luitani kolottaa täällä kylmässä Pohjolassa. Olen harkinnut muuttoa siskoni luo etelään Floridaan saakka. Muistakin kirjoittaa usein kuinka elo Tuusniemellä on alkanut sujua. Nyt alkaa olla jo kiire pakkaamaan. Linja Paakkilaan lähtee kohta”.

Ja niin Mono istuikin jo muutaman tunnin kuluttua vuohireessä, kissoineen ja lasketteluvälineineen. Häntä hyvästelemässä olivat Muori ja Valtteri. Valtteri lupasi tulla käymään Tuusmäessä, kunhan Mono ensin löytäisi sopivan paikan minne pystyttää tonttutupansa.

Matka sujui rattoisasti reessä, koska kyydissä oli suloinen tonttutyttö Natalia. Natalia alkuun hieman ujosteli Monoa, mutta pian he olivat jo ystäviä keskenään. Natalia oli muuttanut Helsingistä pois, koska siellä tontut eivät voineet ajella reellä. Siellä ei voinut edes tehdä hyviä tekoja, joita tontut tekevät ja joita tonttujen tuleekin tehdä.

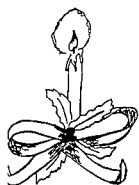
Natalia innostui laskettelusta Monon kuvaillessa kuinka mukavaa se oli. Ennen pitkää Mono sai Natalian lupautumaan kanervateen keittäjäksi Tuusmäkeen. Perillä Paakkilassa Nikolai ilahtui nähdesään tonttuparin. Oitis he lähtivät tutustumaan hienouksiin. Mutta koska oli päivä heidän täytyi pysytellä enimmäkseen metsässä etteivät ihmiset näkisi. Matkalla mäkeen he tapasivat metsän eläimiä, jotka kertoivat kaivaneensa omaa tonttua Tuusmäkeen. Eläimet lupasivat näyttää sopivan mökin paikan.

Nykyisin Mono ja Natalia asustelevat Tuusmäen rinteessä jossakin sopivassa kohdassa ja he ovat hyvin onnellisia. Jos myöhään illalla menisi oikein hiljaa, varovaisesti ja hyvissä aikeissa, voisi nähdä Natalian ja Monon laskettelevan Tuusmäessä. Ja mukanaan heillä on seitsemän pikkutonttua, jotka laskettelevat rinnettä alas soihutujen kanssa!

Tämä mainio satu julkaistiin Tuusniemen Joulun edeltäjässä vuonna 1987. Kirjoittajan ja piirtäjän nimiä ei ole mainittu. Toimituksella on kuitenkin jonkinlainen epäily tekijöistä.

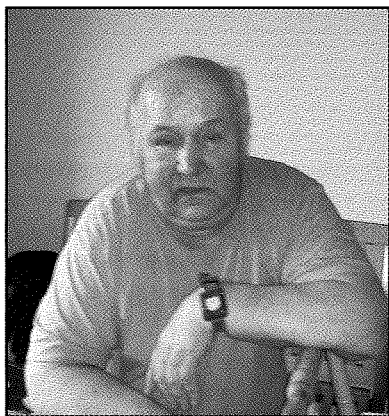

Tonttu-Valtteri.

Muistoissamme

Eemil Koponen

Eemil Koponen lahjoitti huomattavan summan Tuusniemen kunnalle käytettäväksi vanhusten hoitoon.

(1926 – 2014), Viitajärvi

Eemil olit sukusi viimeinen. Teitä oli seitsemän sisarusta, sinä ja veljet Pentti, Albin, Otto ja Martti sekä sisaret Elina ja Sinikka. Jatkoitte tilanpitoa vanhempienne jälkeen. Muutit viimeisiksi vuosiksi Tuusniemelle ostamaasi osakeeseen ja loppuajan olit kotikuntasi vuodeosastolla,

Kävin kotonasi Viitajärvellä, muutama viikko sitten. Tyhjä ja autio oli kotipihasi. Syksyn tuuli riepotteli ruska-lehtiä. Aitan rappusilla olevalla myllynkivellä lojui suokuokka. Sillä on kuokittu aikoinaan kotipihasi pellot. Aitan laariin oli jäänyt jauhot. Seinällä verkot odotti las-kijaansa.

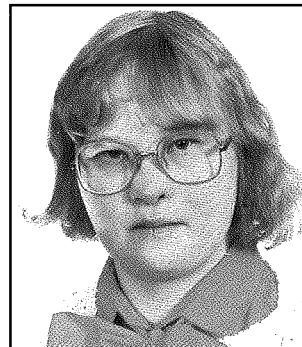
Näin jää ihmisen työ, kai aina kesken itse kunkin kohdalla. Varmaankin on ollut raskasta Sinulle Eemil painaa kotisi ovi kiinni ja muuttaa pois voimien ehtyessä. Mutta se on pakko, muuta vaihtoehtoa ei ollut.

Perheettöminä halusitte antaa kotinne serkullenne Sirkka-Liisalle. Rahallisen omaisuuden päätit lahjoittaa kotikunnallesi vanhusten hoitoon käytettäväksi. Kaikki ei kuitenkaan mennyt niin kuin sisaresi Elina ja Sinikka olivat toivoneet. Vielä viimeisinä vuosina jo voimiesi ehtyessä myit osan irtaimistoa ja maata pois. En ymmärrä kuinka jotkut voi houkutellessa ahneuksissaan omaisuuden kauppaamiseen siitä jää lähisukulaisille paha mieli.

Eemeli oli valoisia ja ahkera ihminen. Me kyläyhteisössä kiitämme Sinua ja kunnioitamme muistoasi.

Anna-Liisa Happonen

Tiina Ryynänen

(22.7.1961 – 8.5.2015)

”Aurinko on sammunut”

Tuo ajatus jysähti mieleeni, kun olimme hakemassa Tiinaa sairaalalta hänen viimeisen matkansa alkuun. Satoi kaatamalla ja taivas oli tumman harmaa.

Vaivoistaan huolimatta Tiina oli itse aurinko ja elämään myönteisesti suhtautuva, toisia kannustava ihminen, joka ei vaivojaan valittanut. Vointia kysyttäessä vastaus oli aina. ”Kaikki on hyvin”. Niinpä Tiinan mukana todellinen aurinko on nyt sammunut.

Tiinallahan oli joissakin asioissa aivan ällistyttävä muisti. Hän osasi allakan etu- ja takaperin. Hän muisti. Hän muisti kaikkien sukulaisten syntymä- ja nimipäivät kysypä miten päin tahansa.

Tiina tykkäsi pelata erilaisia pelejä. Kun hän oli viimeistä kertaa käymässä meillä Melalahdessa, pelasimme kolme erää jatkänsakkia. Yhden voitti Tiina, yhden minä ja yksi erä päättyi tasan. Ja molemmat olivat äärettömän tyytyväisiä. Ehkä tuo tasapeli muussakin elämässä voisi olla tavoittelemisen arvoinen, niin ettei paras tulos olekaan niskan päälle pääsy!

Tiina oli myös huumorintajuinen vitsiniekka. Usein hän kysyi: ”Saanko kertoa vitsin?” Hän halusi varmistaa, ettei vaan tule liian järeää tekstiä. Mehän tietenkin kannustettiin, että anna tulla vaan, kyllä me sinun jutut kestätään! Eikähän sieltä koskaan mitään sopimatonta tekstiä tullut. Tiina tykkäsi luonnosta. Jostain syystä itsellänikin näin vanheten muistot palaa lapsuuteen ja varsinkin lapsuuden maisemiin. Ru-noilijan sanoin:

Ja se metsä oli maailman sinisin ja vehrein se nurmikko-rinne, niin usein unissani vaellan mä kauas, kauas sinne.

”Mä muistan ne koivut ritvaiset, siellä viheriäisessä haassa, ei missään niin valkeita koivuja kasva kuin kaukana lapsuuden maassa.

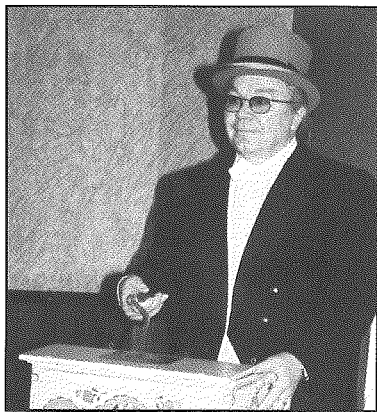
Ja oksien läpi ei milloinkaan niin taivas se loistele seessä, sen alla yhä unissani vaellan ja mulla on silmät veessä”.

Tuon runon myötä toivotan Tiinalle hyvää taivasmatkaa, sillä hän – jos kuka meistä – on sinne pääsevä.

Meille muille toivotan kaikkea hyvää ja valoisaa tulevaisuutta, vaikka aurinko on sammunut.

Lanko-Seppo

Raimo Pääkkönen

*Raimo posetiivarina Hotelli Hupelissa 27.2.1994.
Kuva: Hannu Holopainen.*

(24.09.1944 – 17.8. 2015)

Syksyn lähestyessä kuulumme surusanoman; Pääkkösen Rami on nukkunut ikiuneen. Rami joutui sairastamaan vakavasti viimeiset kolme ja puoli vuotta. Äkillisen sairauskoh-
tauksen alettua alkuaikoina oli toiveikkuutta paranemisesta, mutta sairaus heikensi voimia vähän kerrallaan loppuun asti. Kävin tervehtimässä Ramia vielä viikkoa ennen, jolloin lopun merkit olivat selvästi näkyvissä. Kuitenkin hän pystyi vielä sanomaan: ”Olipa mukava kun tulit”.

Suonenjoella syntynyt ja kasvanut, mutta Tuusniemellä elämäntyönsä tehnyt Rami oli kaikkien tuntema ja hän tunsi myös kaikki. Kun hän oli ammatiltaan ulosottomies, niin oli samalla myös monen huulen heiton kohteena. Jos tuntui, että laskun maksu on vaikeaa, tai muuten se tuntui isolta sanottiin ”No mänköön tämä sitten Pääkkösen pussiin, kyllä se omassa vielä perii”.

Tavallisen kansan keskuudessa Rami tuli kuitenkin tunnetuksi hyvin erikoisena, valloittavana ja karismaattisena persoonana. Hän ei jättänyt ketään kylmäksi, hänellä oli aina jotakin mielessä. Hän otti toisen ihmisen lähelle ja sanoi sanottavansa. Rami sanoi asiansa suoraan ja ujustelematta. Asia ei aina saattanut olla miellyttävää kuultavaa ja kuuli-
ja saattoi joutua joskus jopa kuulemaansa nieleskelemään.

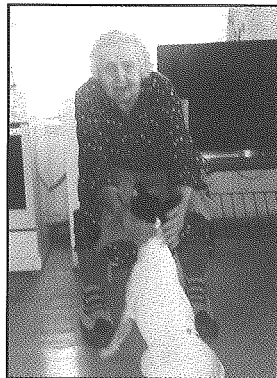
Rami oli monipuolisesti lahjakas ja sen takia häntä kysyttiin ja tarvittiin usein.

Ansioluettelo, jota tässä ei toisteta on pitkä, samoin niistä saatujen ansio- ja kunniamerkkien määrä on melkoinen. Rami hallitsi huumorilla höystetyn tilannekomiaan. Niinpä hän hallitsi mm tilaisuuden juontamisen. Vain kolme kuukautta ennen sairastumistaan hän juonsi Yrittäjien Joulunavaustapahtuman, joka saatiin tallennettua, tietämättä sitä viimeiseksi.

Pääkkösen Raimo on niitä tuusniemeläisiä, jota tullaan muistelemaan vielä pitkään. Tämä muistokirjoituskin olisi kirjoitettava uudelleen vähintään kymmenen vuoden kuluttua.

*Ystäväsi
Valto Holopainen*

Liisa ja Anneli Laitinen

**Liisa Laitinen
(1927 – 2015)**

**Anneli Laitinen
(1934 – 2015)**

Syysruskassa kylpee autio kotipihanne. Tuntuu uskomattomalta, ettei kotiovenne enää aukene ystävällisinä vastaanottajineen. Emme saa nauttia suuresta vieraanvaraisuudestanne.

Keväällä laitetut kasvimaat ja kukkapenkit eivät näe enää laittajaansa Annelia, eikä Liisa huutele enää siskoaan ruokatauolle. Näin yllättäen kaikki muuttuu.

Anneli, olit kukkaistyttö ja kevyt kuin perhonen. Sinä erikoisesti huolehdit puutarhasta, kasveista ja kukkasista. Teimme aina kesäisin pihakierroksen, voi kuinka suurella rakkaudella esittelit luonnon ihmeitä, se oli sinun valtakuntaasi.

Talvella ihailimme lintulaudalla vierailevia pikkulintuja. Luontokuva muuttuu joka hetki te osasitte nauttia, keväisestä kalastuksesta, kesäisestä ongellakäynnistä tai marjareissusta lähisaariin. Luonto ihmeineen oli teille kummallekin elämään uutta voimaa antava.

Voin vain kuvitella kuinka raskasta Sinulla Anneli oli lähteä kirkonkylään asumaan sisaresi Liisan kuoltua. Kassi oli valmiina kotiin lähtöä varten. Nyt olet päässyt ikikotiin kassia ei tarvitse enää varustaa.

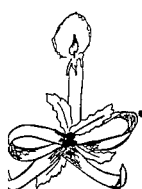
Liisa, yllätyksenä tuli lähtösi keskellä kauneinta kesää. Olit aikaansaava yhteiskunnallisesti valveutunut. Sinulla oli erittäin tarkka muisti monista menneistä asioista. Jäi harmittamaan miksi ei tullut sinua haastateltua nauhalle tai muuten merkittyä muistiin. Veit mennessäsi monta tietoa jota ei kukaan meille tiedä kertoa. Halusit oppia uutta, ei sinua pelottanut uudet verotusmuodot, opiskelit ne, vain tietokone ei ehtinyt tulla tutuksi. Olit Hiidenlahden koulun toinen kymppin oppilas, edeltäjäsi oli sinua sinua 20 vuotta vanhempi.

Olitte karjatilan omistajia, teitte elämäntyönne maanviljelyksen parissa. Eläkeiän tullessa tilanpito loppui, mutta halusitte asua kotitilallanne.

Loppuun asti saitte elää ilman yhteiskunnan apuja. Tätä samaa me itse kukin omalle osallemme toivomme.

Kaipaamme teitä kyläyhteisössä ja kiitämme yhteisistä hetkistä.

Anna-Liisa Happonen

Muistoissamme

Sirkka Tuovinen

(1947 - 2015)

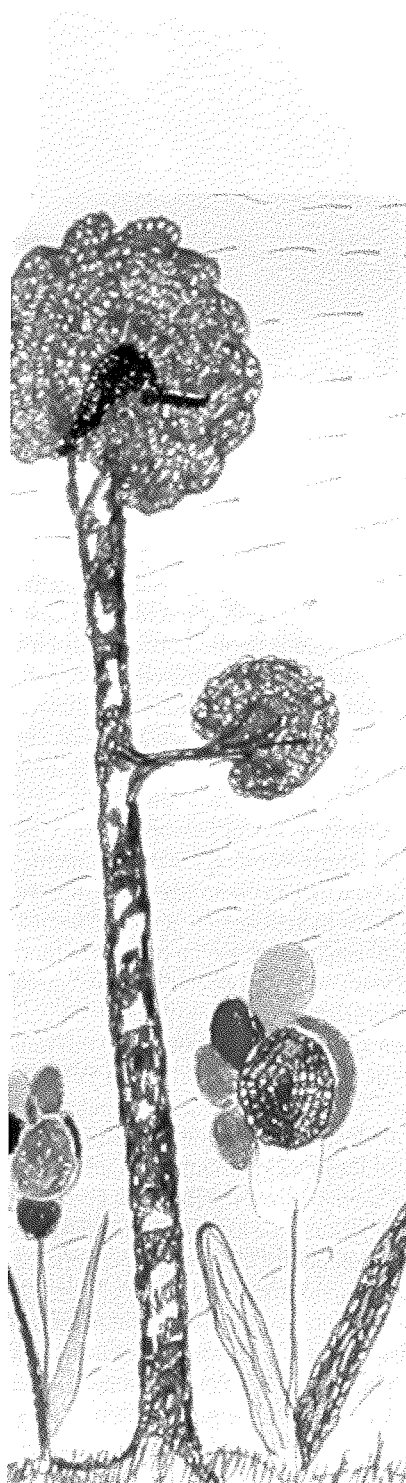
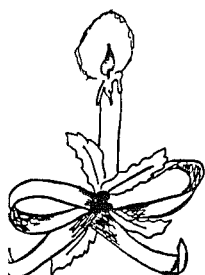
Sirkka oli kotoisin Vehmersalmen Haukimäeltä. Avioliiton solmittuasi Tauno Tuovisen kanssa kotisi sijaitsi Pirttiniemessä Hietajärven rannalla, lähellä Tuusniemen kirkonkylää.

Olit osallistuva: Sinut nähtiin keskustanisissa, maaja kotitalous- sekä tuottajanisissa. Olit iloinen ja aina valmis tehtävään kuin tehtävään.

Sairaus kuitenkin katkaisi osallistumesi. Yhteiset asiat saivat jäädä. Perhepiiri riitti.

Kaipasimme Sinua joukkoomme. Kiitämme yhteisistä vuosista ja toivotamme Rauhaa iäisyysmatkaa.

*Ystävyydellä
Anna-Liisa Happonen*

Rakkaus

*Rakkaus on ihana asia joka mahtuu pieneen rasiaan.
Sydän rakkaudesta tärähtelee.
Se tuntuu hyvältä, kuin pienen pieneltä jyvältä.
Rakkaus tulee sydäimestä, ei sitä tunnetta mikään estä.
Silloin virkistyy pää, voi viettää täyttä elämää.
On ihana olo, eikä rakkaus ole nolo.
Voi nukkua rakkausunta ja sataa rakkauskunta.
Silmät lepää kiinni, eikä ole päässä järjen häivää.
Sydän rinnasta ulos lentää, voi, voi sentään.
Sydän rakkaudesta hakkaa
se sekoittaa korttipakkaa.
Rakkaudesta voi jutella, sille voi myös nauraa.
Rakkaudella ei voi leikkiä, ei, ei.
Rakkaudessa on paljon kikkoja,
niin on myös pojilla likkoja.
Pojat joskus itkuun pärähtää
ja rakkaus rikki särähtää.
Koulussa rakkaus siivet saa, nuoret toisiaan rakastaa.
Rakkaus tytöt selättää, ei ole päässä järkeä enää.
Tyttö säteilee mukavasta olost,
poika tirkistelee oven raosta.
Tyttö ja poika suukottelee
on se rakkauden merkki iloinen.
Näin alkaa rakkaustarinat
aina yhtä ihanat.*

*Marika Auvinen
23.1.2010*

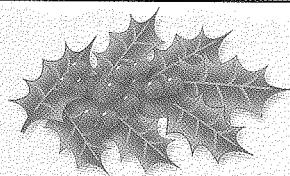
*Toivotamme ystävillemme
ja tuttavillemme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

*Pentti Auvinen ja Helena Taattola
Seppo ja Sirkka Heiskanen
Olli-Pekka Hersio ja Asta Tirkkonen-Hersio
Valto ja Tuula Holopainen
Kalervo ja Taija Huhtinen
Raimo Hätinen ja Eila Kuismanen
Lasse ja Marja Koistinen
Olli ja Irene Lehto
Seppo ja Seija Miettinen
Reino ja Maija Miskala
Arto Mustonen ja Tiina Tiussa
Antti ja Jaana Nissinen
Eerik ja Anni Nissinen
Kari ja Tuula Puustinen
Onni ja Vieno Ryytänen
Heimo ja Marja Räsänen
Matti ja Tiina Räsänen
Esa Simanainen ja Kaija Laitinen
Eero Smolander
Hannu Smolander
Timo ja Lea Säisä
Hannu ja Pirjo Tervo
Jarkko ja Arja Toivanen
Mikko ja Anne Veijalainen
Jorma ja Sirpa Voutilainen
Teuvo Voutilainen
Osmo ja Heljä Väisänen*

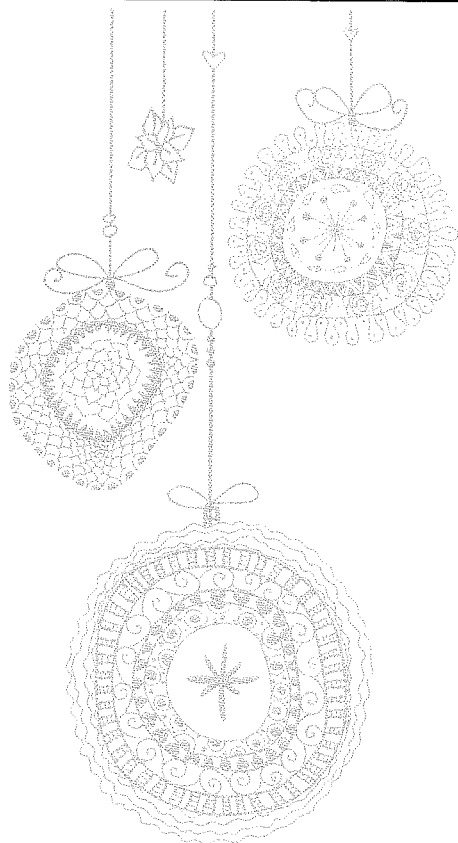
Tuemme tällä yhteisellä ilmoituksella Tuusniemen Joulun julkaisemista.

Joulutervehdys

Airaksinen Pirkko ja Markku
Antikainen Maire ja Pekka
Eräpaimen Oy
Forsman Tuula ja Aimo
Hakkarainen Kaarina ja Olavi
Hallman Irma ja Seppo
Happonen Hilkkka ja Lauri
Happonen Anna-Liisa
Hiltunen Helvi ja Reino
Hirvonen Aili ja Unto
Holopainen Aino-Marjatta ja Timo
Hyvärinen Kaisa
Hämeen-Anttila Riitta ja Eero
Hämäläinen Saara ja Tahvo
Härkönen Ulla ja Arvo
Hätinen Riitta ja Korhonen Heikki
Jahkonen Elina ja Heikki
Junkkari Tuija ja Anssi
Jäntti Eeva Riitta ja Eero
Keinänen Anne ja Teuvo
Kekäläinen Irma ja Kaarlo
Keränen Tuulikki
Kettunen Hilkkka
Kolari Terttu ja Tirkkonen Martti
Koponen Elvi ja Pentti
Korhonen Kaija ja Jouko
Kröger Sinikka ja Taisto
Kröger Vilma ja Marko
Kurki Terttu ja Reino
Kähkönen Anja ja Martti
Lempinen Eeva

Lempinen Marja-Leena ja Arvo
Leppänen Liisa ja Pentti
Marku Anja ja Alpo
Martikainen Erja ja Pekka
Miettinen Kirsi ja Antti
Miettinen Esko Viljami
Mikkanen Arja ja Raimo
Mustonen Liisa ja Erkki
Mustonen Lea ja Pekka
Mäkelä Marja-Leena
Neuvoset Kiitokset lintujen ruokkijoille
Nissinen Tuula ja Teuvo
Nuorento Pirjo ja Jarmo
Nupponen Eira ja Erkki
Oinonen Aila ja Lempinen Tauno
Parviainen Aira ja Heimo
Patriikka Tuula ja Korhonen Simo
Pekkonen Marjatta
Poutiainen Matti ja Kätsyri Ritva
Rissanen Liisa ja Martti
Ronkainen Hilkkka ja Teuvo
Räsänen Kaija ja Tauno
Räsänen Sisko
Räty Mia ja Timo
Savolainen Eeva ja Raimo
Taskinen Ritva ja Esko
Tenhunen Marja ja Pekka
Tikkanen Anja ja Viljo
Toikkanen Soili
Tuunainen Eeva ja Erkki
Vartiainen Tuula ja Kalervo

Hyvää Joulua
ja rauhallista
Uutta Vuotta!

OP Tuusniemi

Tuusniemi, Juankoski, Niirala, Petonen

TEBOIL
TUUSNIEMI

*Kiitämme kuluneesta vuodesta
ja toivotamme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Tervetuloa

Puh. (017) 661 005

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

TEUVO-TAPION metsäsuunnittelu-
ja metsänhoitotyöt, remonttipalvelut

Anaskintie 33, 71200 TUUSNIEMI
puhelin 0400 346 797
teuvo.voutilainen33@gmail.com

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KERAMIKKAPAJA

Savetar

Meijerinranta, puh. 040 590 7917

www.savetar.fi

Hyvää Joulua!

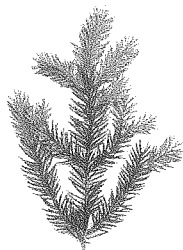
KULJETUSLIIKE

TERVO

Iisakki Tukiainen, 0400 651 240
Sannimari Tervo, 0400 273 204
Sanna Tervo-Tukainen, 0400 651 129

Kuljetusliike Tervo & Co. Oy
Matinpellontie 64, 71200 Tuusniemi
toimisto@kuljetusliiketervo.fi
www.kuljetusliiketervo.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta
Vuotta 2016*

TK-Metsäkuljetus Oy

Puutavarakuljetukset kuorma-autoilla
Lannoite-/Rahtikuljetukset
Kysy kuljetustarjousta!

Ranta-Toivalantie 45,
70900 TOIVALA
Toni Kekäläinen
puh. 0400 909 300
tonikeka@hotmail.com

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Arto Mustonen
Kuopion Huoltotrio Oy
Teräskatu 5
70150 KUOPIO
044 3060 776
arto.mustonen@huoltotrio.fi

HOTTI
-TUVAT

Marja & Lasse Koistinen
Kojanlahti
71280 KOSULA

050 365 7064,
0400 825 514

- MÖKKILOMAT
- OHJELMAPALVELUT

*Hyvää Joulua ja
Riemullista Uutta Vuotta*
**Koillis-Savon
Hammaspalvelu Oy**

Tauno Miettinen, puh. 040 547 3118

- Kaivutyöt
- Talonpohjien kaivut ja täytöt pitkäpuomi- ja minikoneella
- Imetyskentät
- Vanhojen talojen ja ahtaiden paikkojen salaojitukset lyhytperäisellä koneella
- Maansiirtotyöt
- Rantojen ruoppaukset ja massojen siirrot kuorma-autoilla
- Kosteikkorakentaminen

**Koneyhtymä
Happonen & Holopainen**
040 727 4791, 0400 172 884

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**KONEKORJAAMO
A. KARTTUNEN**

Luostaritie 2404
0400 421 823

TANEN TAKSIT

Puh. Kosula
puh. 0440 572 280
Tilataksit

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA 2016

- Rakennustarvikemyynti
- Remonttipalvelut

SAWON NOVAS Oy

Keskitie 12,
71200 Tuusniemi
Puh. 045 261 5100

**Ystävällinen ja
joustava palvelu**

Koulutetut kuljettajat

**Monipuolinen
kuljetuskalusto**

**Paikallinen tilausajon
ammattilainen**

hojo-matkat.fi

www.hojo-matkat.fi

email: tilausajot@hojo-matkat.fi

Puh. 050 570 9553, Fax (013) 550 336

*Hyvää Joulua ja
kiitos kuluneesta vuodesta*

Tuusniemen Autohuolto ja Varaosa Oy
Puh. 040 767 3787

*Hyvää Joulua ja Onnellista
Uutta Vuotta*

**HIERONTAPALVELU
Heikki Oksman**

71200 TUUSNIEMI, Puh. (017) 660 007, 050 571 1478

*Tuusniemen
Kuntoutus Ky*

- FYSIOTERAPIA-
PALVELUT
- HIERONNAT
- LYMFATERAPIA
- KUPPAUS
- SOLARIUM

TIEDUSTELUT JA AJANVARAUKSET
TUUSNIEMEN KUNTOUTUS: P. 040 545 5788
ASTA TIRKKONEN-HERSIO: P. 040 535 7544

**PERINTEINEN HIERONTA, VOICE MASSAGE JA
INTIALAINEN PÄÄHIERONTA**

Mirja Poutiainen

- koulutettu hieroja • Voice Massage -terapeutti

Lahjakortteja pukinkonttiin!

Kenttätie 6, 71200 TUUSNIEMI Puh. 040 502 8091

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Tuusniemen Sora Oy

Keskitie 30, 71200 Tuusniemi
pub. 0400 374 616

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2016!*

Tervetuloa
maakuntajärvelle
myös ensi kesänä!
"Myö annetaan kyytiä
ja tuuvaan takasi"

Valto ja Tuula
www.valtoholopainen.fi
Puh. +358 400 679 999

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

**KONEURAKOITSIJAA
ESKO HOLOPAINEN**

Puh. (017) 721 710 ja 0400 295 883

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

KULJETUSLIKE PULKKINEN OY

Velhonraitti 9,
71301 Vehmersalmi
Puh. 0500 638 909

*Hyvää Joulua ja
Parempaa Uutta Vuotta!*

**SAHAUSPALVELU
Timo Järvinen**

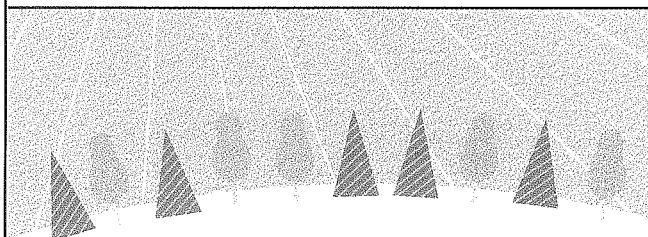
Luostaritie 663, 71200 TUUSNIEMI
timo.jarvinen@ppr.inet.fi

P. 0400 498 887

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta 2016*

**TAKSI
PIIA KOPONEN
Puh. 044 0379 703**

**KONEURAKOINTI
PEKKA KOPONEN
Puh. 0440 193 899**

**Kilpailuta puukauppa
Suunnista metsänhoitoyhdistykseen**

Palvelemme kaikissa metsän käyttöön, hoitoon
ja suojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Toimihenkilömme Tuusniemellä:

Risto Toivanen, metsäneuvoja 040 538 2555

Antti Kakkonen, metsäneuvoja 040 580 2033

Hannu Havu, metsäsuunnittelija 040 500 8126

Jukka Väisänen, metsäsuunnittelija 0400 171 628

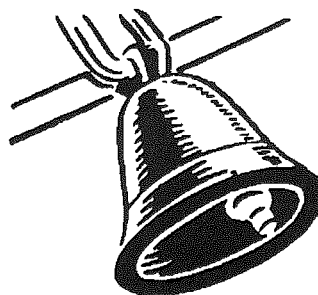
**Metsänomistajat
POHJOIS-SAVO**

Edunvalvontaa puun juurelta Brysseliin

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savo • Minna Canrin katu 11 B •

70100 KUOPIO • puh. 0400 330 674 •

etunimi.sukunimi@mhy.fi • www.mhy.fi/pohjoissavo

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**METSÄKONEURAKOINTI
VOUTILAINEN OY**

040 709 4609

Elämän eri tilanteissa
Teitä palvelee
Kukka-, hautaus- ja pitopalvelu
KUKKATUPA
MARJAN KY

Huoltotie 5, 71200 Tuusniemi. Puh. (017) 661 610,
044 556 5003
E-mail: marjan@kukkatupa.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Tuusniemen parturi- ja kampaamopalvelut

Parturi-Kampaamo Marjaana
Keskitie 26, puh. 040 766 1498

Parturi-Kampaamo Eeva
Keskitie 25, puh. 044 563 0347

Parturi-Kampaamo Pirjo Miettinen
Keskitie 13, puh. 044 366 1790

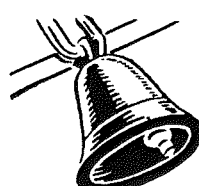
Parturi-Kampaamo Pirkko Pääkkönen
Poikkitie 2, puh. (017) 661 051

*Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 2016*

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
KORPELAN HIMMELI

- Olkituottet
- Leivonnaiset

Aino Pelkonen, Saunaniementie 283
71260 Juurikkamäki, Puh. 040 571 2003

Hyvää Joulua
ja Onnellista Uutta Vuotta!

PUUKEIDAS

Outokumpu, Puh. 010 820 1340

Hyvää
Joulua!

Loma Jussila

Toivottaa
MTY Kekäläinen - Tuomainen

Onnellista
Uutta
Vuotta!

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2014*

Traktoriurakointi
Jarkko Toivanen
Eero Smolander

Susijärvi, 71240 Paakkila
Puh. 0400 678 112, 0400 193 564

JG-KULJETUS Oy
Kaavi

- muuttokuljetukset
- lannoite-/rahtikuljetukset

Puh. 050 566 7442

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

LIIEKIRJAPAINO

offset

digipoint

www.kuopionliiekirjapaino.fi
www.painetaan.fi

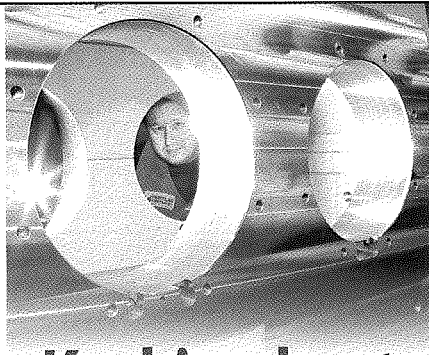

www.HoKe.fi

**Suunnittelu- ja
Rakennuspalvelu
Hoke Oy**

Olli Holopainen 0400 130 185
Arvi Kekäläinen 044 561 6285

Keskiraskaat alihakintakoneistukset

- tuotantotilat 5100 m²
 - levytyöt
 - särmäys
- robottihitsaus max 2500 kg
 - CNC -koneistus max
x=2100 mm y/z=1500 mm
 - pintakäsittely
 - kokoonpano

Vuodesta 1978

**PAKKILAN
KONEPAJA OY**

Katseenkestävää laatua

www.paakkilankonepaja.fi

Toivotamme
Hyvää Joulua
ja Turvallista
Uutta Vuotta!

LÄHTÄPIOLA SAVO

Vakuutukset ja sijoittaminen

Puh. 044 765 4270

Tuusniemi, Poikkitie 2

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

Eikala Oy

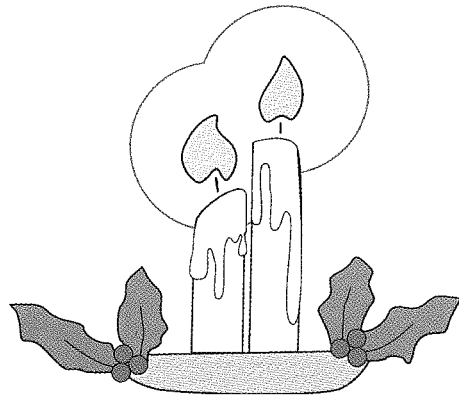
Sepäntie 9, 71200 Tuusniemi

Tuusvesi Oy

Meijerintie 16, 71200 Tuusniemi

Puh. 0400 671 898

e-mail: eirasanen@gmail.com

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*
RANTA-MYLLY

Meijerintie 16, Tuusniemi

Puh. 040 721 1097

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*
TUUSNIEMEN LÄMPÖ ja VESI Oy

Meijerintie 16 (vanha meijeri) Tuusniemi

Puh. 040 502 3130

Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!

MINVERA OY

Erolanniementie 66, 71260 Juurikkamäki

Puh. 044 210 4057

TUUSNIEMEN APTEEKKI

Puhelin (017) 661228

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KARVOSEN PUUTARHA

Levälahti

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

TMI ASA RÄSÄNEN

Riistavesi, Puh. 0400 579 782

asa@lammintaufi.fi, www.lammintaufi.fi/asa

Muuruvesi

• juhlat • kokoukset • retket

www.kivennapa.com

0400 765 525, 040 578 2343

Seikkailu Savossa • Professional Adventure

VIITAKKO

Savon parhaat retkikohteet.

Lomakodintie 51, 71210 Tuusjärvi

Puh. (017) 724 503, fax (017) 724 550

info@viitakko.fi, www.viitakko.fi

JALKOJENHOITO- RENTOUTUMISPALVELU

Koralli

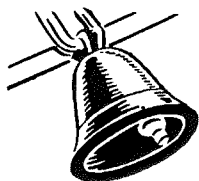
Ajanvaraus arkisin 9-17

Tarja Soininen

Puh. 050 547 5490

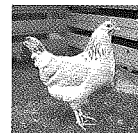
- jalkojen iho- ja
kynsimuutosten hoidot
- vyöhyketerapeuttinen
jalkahieronta
- parafinihoidot
- intialainen päähieronta

Koivuharjun KANALA

Lähiutuotettuja

lattiakanalan munia Tuusniemeltä.

Puh. 0400 499 136, Tarleena Tirkkonen ja Samu Kiiski

Huom! Myös kotimyynti.

RAUHALLISTA JOULUA

KAN ry Tuusniemi

Vanereita ja vanerituotteita

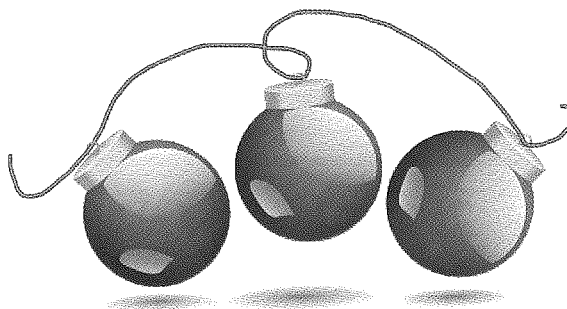
Kaasilansalmentie 299, Pahkasalo, Tuusniemi

Puh. 050 363 4636

"YKÄLTÄ"

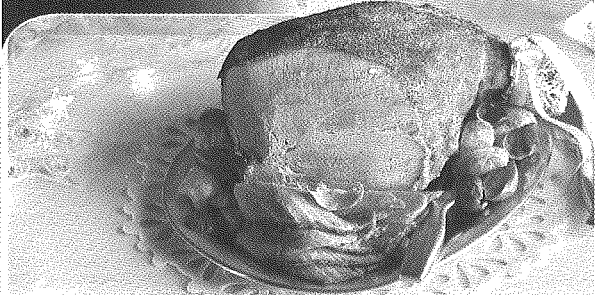
Puh. 050 567 7045

S-MARKET

Enemmän kuin edullinen

Tervetuloa!

**S-market Tuusniemeltä
kaikki herkut jouluun!**

WWW.PEEASSA.FI

S-MARKET TUUSNIEMI

Puh. 010 76 28620

Arkisin 7-21

Lauantaisin 7-18

Sunnuntaisin 12-18

PeeÄssä

S-Pankki

Puheluiden hinnat: (0,0835 € /puhelu + 0,1209 € /min)

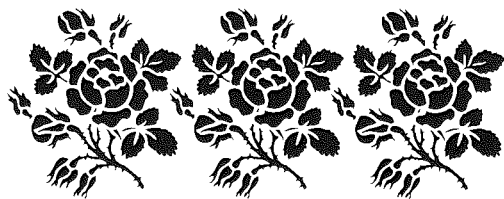
KAIVINKONEURAKOINTIA

Mikan koneurakointi

Mika Laukkanen, Tuusniemi

Puh. 050 560 1291

www.mikankoneurakointi.fi

Rauhaisaa Joulua!

Perinnehoido Wanha Vanamo

Kalevalainen jäsenkorjaus

Heljä Väisänen, 044 5486 123

Pajuharjuntie 41, 71200 Tuusniemi

wanha.vanamo@gmail.com

ESV Urakointi Oy

Maanrakennuksen ammattilainen
yli 20 vuoden kokemuksella

- rakennusten pohjat
- vesi- ja viemärintiurakat
- sähköverkon rakennustyöt
- kappaletavara-ajot ja -nostot
- piikkaustyöt
- teiden teko
- louhintapalvelut
- ym. kaivinkonetyöt

Kysy myös rahoitusmahdollisuutta!

Vesa Turunen, Juankoski

Puh. 0400 779 512

Rauhallista Joulua
ja Onnellista Uutta Vuotta!

SÄHKÖPALVELU HANNU HIRVONEN

Rantakuja 3 A !, 71200 Tuusniemi

Puh. 045 236 9332

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

Lahden Rakennustarvike Oy

ON Rauta/ON Agri Oy

Olli Nykänen, kauppias

Kaavintie 5, 73600 KAAVI

P. 01053 29570, +358 400 792 268

olli.nykanen@rautia.fi

K-MAATALOUS

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Eero Tillanen

A black and white illustration of a holly branch. It features three pointed, serrated leaves and four round berries. The leaves are arranged with one at the top left, one at the top right, and one at the bottom left. The berries are clustered in the center, with one slightly above the other two. The entire illustration is rendered in a stippled or dithered style, giving it a textured appearance.

Jouluruno

*Joulu on matka, löytöretki,
kulku yöstä aamuun,
varjosta valoon,
arjesta juhlaan.
Vain pimeässä näkyvät tähdet,
vain hiljaisuudessa kuuluu laulu.
Joulun ihme on se,
että pimeä muuttuu valoksi.
Ilo annettu jaettavaksi.
Valo vietäväksi eteenpäin.*

Aliisa (Liisa) Synnöve Pajulahti (1920 - 1991) toimi Tuusjärven ja muidenkin koulujen opettajana. Liisa oli monipuolinen ja hyvin persoonallinen kulttuuri-ihminen. Ystävilleen Liisa lähetti joulukirjeitä, joiden mukana oli usein itse kirjoittamansa jouluruno.

*Pajulahden Liisa
1980-luvulla*

10 €